

Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Τεχνητή Νοημοσύνη στα Κοινοβούλια

Επιστημονική Επιμέλεια

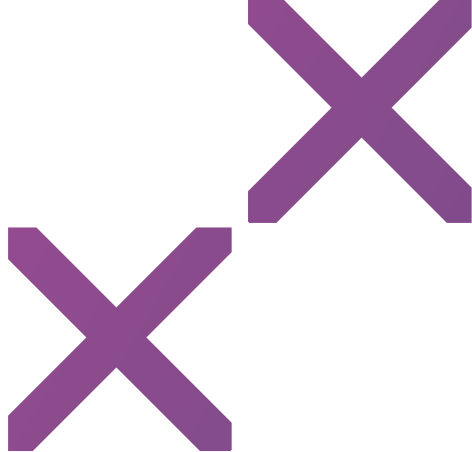
Φώτιος Φυτσιλής

Jörn von Lucke

Franklin De Vrieze

Ιούλιος 2024

Πνευματικά Δικαιώματα και Αποποίηση Ευθυνών

Αναφορά Δημιουργού – Μη Εμπορική Χρήση – Παρόμοια Διανομή 4.0 (CC-BY-NC-SA)

Το σύνολο των δικαιωμάτων αυτού του έργου, συμπεριλαμβανομένων των πνευματικών δικαιωμάτων, ανήκει στο Westminster Foundation for Democracy (WFD) και προστατεύεται από την ισχύουσα βρετανική και διεθνή νομοθεσία. Το έργο διατίθεται υπό τη μη εμπορική άδεια Creative Commons. Αυτή η άδεια επιτρέπει την τροποποίηση, την προσαρμογή και τη δημιουργία παράγωγων έργων από αυτό το υλικό για μη εμπορικούς σκοπούς, υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδίδεται η δέουσα αναγνώριση στο WFD και θα διανέμονται τα παράγωγα έργα υπό τους ίδιους όρους. Κάθε χρήση που υπερβαίνει το πεδίο εφαρμογής αυτής της άδειας απαιτεί προηγούμενη έγκριση από το WFD.

Οι πληροφορίες και οι απόψεις που παρατίθενται σε αυτή τη δημοσίευση ανήκουν στους συγγραφείς και δεν αντανakλούν απαραίτητα την επίσημη θέση του WFD, των χρηματοδοτών του ή της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου. Ούτε το WFD ούτε οποιοδήποτε άτομο που ενεργεί για λογαριασμό του φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτήν.

Η παρούσα έκδοση των οδηγιών ολοκληρώθηκε στις 29 Απριλίου 2024.

Οι συγγραφείς έχουν επιδείξει την απαιτούμενη επιμέλεια και εξειδίκευση για να διασφαλίσουν ότι το υλικό είναι ακριβές κατά την ημερομηνία αυτής της αναφοράς. Ωστόσο, οι πιθανές εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στα κοινοβούλια είναι ποικίλες και δεν μπορούν να προβλεφθούν πλήρως σε βάθος χρόνου, ούτε μπορεί να καθοριστεί με βεβαιότητα αν θα ενισχύσουν τη δημοκρατία και την αποτελεσματική διακυβέρνηση ή θα τις υπονομεύσουν. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συγγραφείς δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε απώλεια προκύψει λόγω του περιεχομένου αυτής της δημοσίευσης· επιπλέον, αποποιούνται οποιαδήποτε ευθύνη σχετικά με τις επιπτώσεις και τις συνέπειες από την εισαγωγή και χρήση εργαλείων και υπηρεσιών βασισμένων στην ΤΝ στο κοινοβούλιο.

Τη μετάφραση του πρωτοτύπου στα Ελληνικά επιμελήθηκε η Αλεξάνδρα Φιωτάκη, με την υποστήριξη του Γιώργου Μικρού, του Γιώργου Θεοδωρακόπουλου και της Όλγας Γιαννιάδη. Τη γραφιστική επιμέλεια ανέλαβε η Σπυριδούλα Φ. Βονίτση.

ISBN (ηλεκτρονική έκδοση, EL) 978-1-0685174-4-0

Ευχαριστίες

Η συγγραφική ομάδα εκφράζει την ευγνωμοσύνη της στη διεθνή κοινοβουλευτική κοινότητα, για τις εμπειριστατωμένες συζητήσεις και τις ανεκτίμητες ανατροφοδοτήσεις που αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα στη διαμόρφωση της πρώτης έκδοσης των Οδηγιών για την Εισαγωγή και Χρήση ΤΝ στον Κοινοβουλευτικό Χώρο. Η συλλογική γνώση και η εμπειρία των μελών της κοινότητας συνέβαλαν ουσιαστικά στον εμπλουτισμό αυτής της δημοσίευσης, μετατρέποντάς την σε έναν ολοκληρωμένο και αξιόπιστο πόρο για τα κοινοβούλια σε όλο τον κόσμο.

Επιπλέον, ευχαριστούμε τη Monica Palmirani και την αφοσιωμένη ομάδα της στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια για την εξειδίκευσή τους και την αδιάλειπτη δέσμευσή τους καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ανάπτυξης. Η βαθιά τους κατανόηση τόσο των νομικών όσο και των τεχνολογικών πτυχών της ΤΝ υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση του περιεχομένου των Οδηγιών, εξασφαλίζοντας την επιστημονική ακρίβεια και την πρακτική εφαρμογή τους.

Τέλος, εκφράζουμε την ειλικρινή μας εκτίμηση στο Westminster Foundation for Democracy για το όραμα, την υποστήριξη και τη συμβολή τους στη διάδοση αυτής της πρωτοβουλίας. Η προνοητικότητα και η αφοσίωσή τους στην ενίσχυση των δημοκρατικών πρακτικών συμβάλλουν ουσιαστικά στη διεύρυνση της παγκόσμιας εμβέλειας των Οδηγιών. Μέσω αυτής της συνεργασίας, τα κοινοβούλια ανά τον κόσμο διαθέτουν πλέον τα απαραίτητα εργαλεία για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της ΤΝ.

Πώς να περιηγηθείτε στο έγγραφο

Μέρος 1. Εισαγωγή

Σελίδα 10

Η **εισαγωγή** παρουσιάζει την τεχνητή νοημοσύνη και τη γενετική ή αλλιώς παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη, εξηγεί την αναγκαιότητα ύπαρξης κατευθυντήριων οδηγιών, αναλύει τις προκλήσεις της χρήσης της σε κοινοβουλευτικό περιβάλλον και εξετάζει τις πιθανές εφαρμογές της στα κοινοβούλια.

Μέρος 2. Κατευθυντήριες οδηγίες

Σελίδα 22

Το δεύτερο μέρος του εγγράφου περιλαμβάνει τις **κατευθυντήριες οδηγίες**. Μετά από τη συνοπτική παρουσίασή τους, οι αναλυτικές οδηγίες διαρθρώνονται σε έξι βασικές ενότητες, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα κρίσιμων ζητημάτων:

- ηθικές αρχές
- γενική τεχνητή νοημοσύνη
- ιδιωτικότητα
- διακυβέρνηση
- σχεδιασμός συστημάτων
- ανάπτυξη ικανοτήτων

Κάθε μία από τις 40 κατευθυντήριες οδηγίες παρουσιάζεται με δομημένο τρόπο, με στόχο την απάντηση τριών βασικών ερωτημάτων:

- Γιατί έχει σημασία αυτή η οδηγία;
- Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα εφαρμογής της;
- Πώς μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη;

Επιπλέον, κάθε οδηγία περιλαμβάνει συνοπτικές πρόσθετες σκέψεις και συστάσεις.

Μέρος 3. Μελλοντική πορεία

Σελίδα 80

Το τρίτο μέρος συνοψίζει τις **προοπτικές εξέλιξης** των κατευθυντήριων οδηγιών για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στα κοινοβούλια.

Μέρος 4. Χρήσιμο υλικό για μελέτη

Σελίδα 82

Το τέταρτο μέρος περιλαμβάνει τον **κατάλογο συντομογραφιών**, το **γλωσσάρι** και τη **βιβλιογραφία**.

Συγγραφείς

Αυτή η δημοσίευση συντάχθηκε από μια διεθνή ομάδα ακαδημαϊκών και κοινοβουλευτικών εμπειρογνομόνων.

- **Δρ Φώτιος Φυτσιλής**, Βουλή των Ελλήνων
- **Prof. Dr. Jörn von Lucke**, Πανεπιστήμιο Zeppelin
- **Franklin De Vrieze**, Westminster Foundation for Democracy
- **Καθηγητής Γιώργος Μικρός**, Πανεπιστήμιο Hamad Bin Khalifa
- **Prof. Monica Palmirani**, Πανεπιστήμιο της Μπολόνια
- **Alex Read**, Επικεφαλής Τεχνικός Ειδικός, UNDP
- **Dr. Günther Schefbeck**, Αυστριακό Κοινοβούλιο
- **Dr. Alicia Pastor y Camarasa**, Πανεπιστήμιο της Λωζάνης
- **Prof. Stéphane Gagnon**, Université du Québec en Outaouais
- **João Alberto de Oliveira Lima**, Ομοσπονδιακή Γερουσία της Βραζιλίας
- **Dr. Antonino Nielfi**, Κοινοβούλιο της Αυστραλίας
- **Γιώργος Θεοδωρακόπουλος**, Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
- **Marina Cueto Aparicio**, Γερουσία της Ισπανίας
- **Prof. Juan de Dios Cincunegui**, Universidad Austral
- **Ari Hershowitz**, Govable.ai
- **Ahto Saks**, Κοινοβούλιο της Εσθονίας
- **Jonas Cekuolis**, ειδικός σε θέματα κοινοβουλευτικής ανάπτυξης
- **Jonathan Ruckert**, NovaWorks Australia
- **Elhanan Schwartz**, Υπουργείο Δικαιοσύνης του Ισραήλ
- **Prof. Zsolt Szabó**, Πανεπιστήμιο Károli Gáspár της Μεταρρυθμισθείσας Εκκλησίας, Πανεπιστήμιο Szechenyi Istvan
- **Prof. Nicola Lupo**, Πανεπιστήμιο LUISS
- **Marci Harris**, POPVOX Foundation

Πρόλογος

Είμαστε ήδη μάρτυρες της επίδρασης της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον. Στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον είναι πιθανό να δούμε συστήματα και υπηρεσίες ΤΝ να υποστηρίζουν απρόσκοπτα τα μέλη του κοινοβουλίου, τόσο στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες όσο και στα καθήκοντά τους απέναντι στους πολίτες. Φανταστείτε αξιόπιστα συστήματα υποβοηθούμενης λήψης αποφάσεων, υποστηριζόμενα από υπηρεσίες ΤΝ που διευκολύνουν την τεκμηριωμένη λήψη κρίσιμων αποφάσεων. Αναλογιστείτε έναν έξυπνο έλεγχο νομοθετικών προτάσεων για την εναρμόνισή τους με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, σε συνδυασμό με την αυτοματοποιημένη παρακολούθηση του πολιτικού διαλόγου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω ΤΝ.

Αυτά δεν ανήκουν πλέον στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας. Ακόμη και με τις σημερινές τεχνολογικές δυνατότητες, τέτοιες ψηφιακές λύσεις μπορούν να αναπτυχθούν και να ενσωματωθούν στα κοινοβουλευτικά συστήματα πληροφορικής, επηρεάζοντας ουσιαστικά τις θεσμικές και αντιπροσωπευτικές λειτουργίες τους.

Η παρούσα δημοσίευση αποτελεί το αποτέλεσμα συνεργατικών προσπαθειών μιας συγγραφικής ομάδας, η οποία απαρτίζεται από περισσότερους από 20 επιστήμονες και εμπειρογνώμονες. Οι

οδηγίες που περιλαμβάνει καλύπτουν ευρύ φάσμα ζητημάτων, όπως οι ηθικές αρχές, η Γενική ΤΝ και η ανθρώπινη αυτονομία, η ιδιωτικότητα και η ασφάλεια, η διακυβέρνηση και η εποπτεία, ο σχεδιασμός και η λειτουργία συστημάτων, καθώς και η καλλιέργεια δεξιοτήτων και η εκπαίδευση.

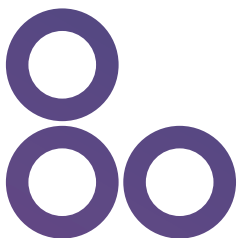
Η δημοσίευση αυτών των οδηγιών, όχι μόνο προάγει την κατανόηση της ΤΝ, αλλά θέτει και τις βάσεις για την υπεύθυνη ενσωμάτωσή της στις κοινοβουλευτικές πρακτικές.

Το Westminster Foundation for Democracy (WFD) είναι υπερήφανο που υποστηρίζει τον εκδημοκρατισμό της ΤΝ και την ενσωμάτωσή της στους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Οι νέες τεχνολογίες οφείλουν να υπηρετούν τη δημοκρατία και όχι να την παραμορφώνουν. Η δημοσίευση των πρώτων οδηγιών για την ΤΝ στα κοινοβούλια επιβεβαιώνει τη δέσμευσή μας να ηγηθούμε της κοινοβουλευτικής καινοτομίας. Η διεθνής ομάδα μας, αποτελούμενη από αφοσιωμένους ειδικούς, θα συνεχίσει να συνεργάζεται με ερευνητές και ενδιαφερόμενα κοινοβούλια για την ανάπτυξη και τη διαχείριση τεχνολογιών που προάγουν τη δημοκρατία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Anthony Smith

Γενικός Διευθυντής,
Westminster Foundation for Democracy

Ιούλιος 2024

Πρόλογος των Επιμελητών της Έκδοσης

Με το πέρασμα του χρόνου, ολοένα και περισσότερα κοινοβούλια εντάσσουν ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες στις διαδικασίες τους. Η εξέλιξη της ΤΝ αναμένεται να ενισχύσει και να επιταχύνει αυτή την τάση, διαδραματίζοντας καθοριστικό ρόλο στη μετάβαση των νομοθετικών σωμάτων, από οργανισμούς που βασίζονται σε έντυπο υλικό, σε θεσμούς που βασίζονται σε δεδομένα και τεχνολογικές καινοτομίες.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες αποσκοπούν στην προετοιμασία των αντιπροσωπευτικών θεσμικών οργάνων για την εισαγωγή και χρήση της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο. Η παρούσα δημοσίευση συντάχθηκε από μια διεθνή ομάδα κοινοβουλευτικών μελετητών και εμπειρογνομόνων, κατά τη διάρκεια οκτώ μηνών, από τον Σεπτέμβριο του 2023 έως και τον Απρίλιο του 2024, αναπτύσσοντας και εμπλουτίζοντας υπάρχουσες μελέτες.

Αναγνωρίζουμε ότι οι οδηγίες παραμένουν ένα έργο σε εξέλιξη, μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό και θεσμικό πλαίσιο. Ωστόσο, οι οδηγίες αυτές έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν ένα σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο θα ενισχύει τα κοινοβούλια σε θέματα όπως η διαμόρφωση πολιτικής, η συμμετοχικότητα, η ανάπτυξη ικανοτήτων και άλλα συναφή ζητήματα. Μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην υπεύθυνη ενσωμάτωση της ΤΝ, αντιμετωπίζοντας ζητήματα διαφάνειας και ηθικής στις πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες, με στόχο την ενίσχυση της δημόσιας εμπιστοσύνης

και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος. Επιπλέον, οι εν λόγω κατευθυντήριες οδηγίες μπορούν να συνεισφέρουν στην προσαρμογή των εργαλείων και των υπηρεσιών ΤΝ στις δημοκρατικές αρχές και τις κοινωνικές ανάγκες. Παράλληλα, συμβάλλουν σημαντικά στη διάδοση καλών πρακτικών και ηθικής συμπεριφοράς, υποστηρίζοντας εν τέλει την ανάπτυξη της γνώσης και τη συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της παγκόσμιας κοινοβουλευτικής κοινότητας.

Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες αφορούν τα τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και υπερεθνικά κοινοβούλια, στο πλαίσιο μιας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Υιοθετούν μια ολιστική προσέγγιση, καλύπτοντας ζητήματα όπως η ηθική, η ιδιωτικότητα, η ασφάλεια, η εποπτεία, ο σχεδιασμός συστημάτων και η εκπαίδευση. Εξετάζουν συγκεκριμένες πτυχές της χρήσης της ΤΝ στα κοινοβούλια, συμπεριλαμβανομένων του πεδίου εφαρμογής, παραδειγμάτων και κρίσιμων παραγόντων για επιτυχή υλοποίηση. Αυτό τις καθιστά χρήσιμες, τόσο για την αντιμετώπιση σύγχρονων ζητημάτων όσο και για την αξιολόγηση πιο θεωρητικών θεμάτων, όπως οι επιπτώσεις της Γενικής ΤΝ στις νομοθετικές διαδικασίες.

Η τεχνολογία εξελίσσεται ταχέως. Για τον λόγο αυτό, οι οδηγίες σχεδιάστηκαν ώστε να είναι τεχνολογικά ουδέτερες. Με άλλα λόγια, δεν απευθύνονται σε κάποια συγκεκριμένη τεχνολογία ΤΝ, ωστόσο περιγράφονται ενδεικτικά σημαντικές τεχνολογικές τάσεις, όπως η γενετική και η υβριδική ΤΝ.

Ελπίζουμε ότι αυτή η έκδοση θα διαδοθεί όσο το δυνατόν ευρύτερα, σε κάθε κοινοβούλιο, βουλευτή ή διοικητικό στέλεχος, και σε οποιονδήποτε άλλον φορέα ή εμπειρογνώμονα που ενδιαφέρεται αφ' ενός για τη μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της ΤΝ στις νομοθετικές διαδικασίες, αφ' ετέρου για την ελαχιστοποίηση των πιθανών κινδύνων. Γι' αυτόν τον λόγο, οι επιμελητές και οι υπόλοιποι συγγραφείς δεσμεύονται να συνεχίσουν τη συνεργασία με κοινοβουλευτικούς και κοινωνικούς φορείς, προκειμένου να προωθήσουν περαιτέρω την ανάπτυξη και ενημέρωση αυτών των οδηγιών. Η διάδοση, η συνεργασία και η προσαρμογή τους θα συμβάλλουν στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής και προσαρμογής τους σε διαφορετικά θεσμικά πλαίσια.

Είμαστε ανοικτοί σε προτάσεις από όσους ενδιαφέρονται να συνεργαστούν μαζί μας για τη μετάφραση των οδηγιών, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, την παροχή υποστήριξης για την εφαρμογή τους ή την κοινοποίηση βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να επιταχυνθεί

η αποτελεσματική ενσωμάτωσή τους στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον εργασίας. Έργα με στόχο την απόδειξη εφικτότητας (proof of concept) και πιλοτικά έργα, μονομερή, διμερή ή πολυμερή, θα επιτρέψουν τον πρακτικό έλεγχο και την περαιτέρω βελτίωση των οδηγιών. Ανυπομονούμε να μάθουμε από τα αποτελέσματα αυτών των πρωτοβουλιών και να ενισχύσουμε τη συνεργασία μας με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Φώτιος Φυτσιλής

Βουλή των Ελλήνων

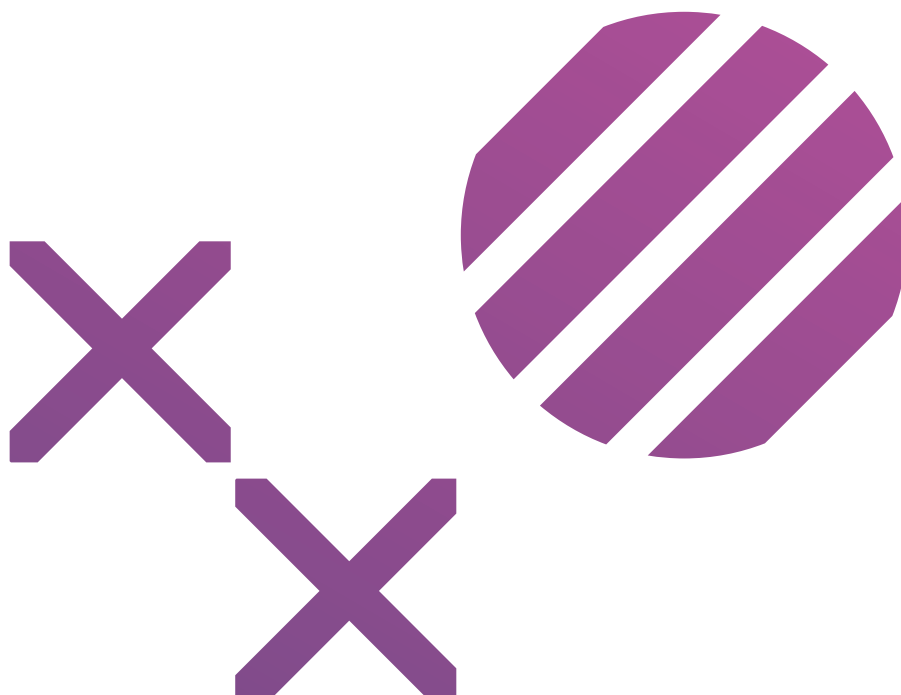
Jörn von Lucke

Πανεπιστήμιο Zeppelin, Γερμανία

Franklin De Vrieze

Westminster Foundation for Democracy,
Ηνωμένο Βασίλειο

Ιούλιος 2024

Σύνοψη

Γενικό υπόβαθρο

Η ΤΝ προσφέρει μια ευκαιρία μετασχηματισμού των κοινοβουλευτικών διαδικασιών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ποικιλία σκοπών, όπως η απομαγνητοφώνηση και η μετάφραση συζητήσεων, η σύντομη εγγράφων, η υποστήριξη στη σύνταξη νομικών κειμένων και η επικοινωνία με τους πολίτες. Αρκετά καινοτόμα κοινοβούλια ήδη πειραματίζονται ή και αξιοποιούν εφαρμογές ΤΝ, με τα πιθανά οφέλη να είναι καίρια, καλύπτοντας διάφορες πτυχές της κοινοβουλευτικής λειτουργίας.

Ενώ ο αντίκτυπός της στη σύνταξη νομοθετικών κειμένων βρίσκεται ακόμα υπό μελέτη, η ΤΝ μπορεί ήδη να συμβάλει σημαντικά σε πολλές πτυχές της νομοπαρασκευής. Μεταξύ άλλων, η ΤΝ μπορεί να υποστηρίξει την ανάλυση μεγάλου όγκου νομικών εγγράφων, την αναγνώριση προτύπων και την υποβολή προτάσεων βελτίωσης. Επιπλέον, οι αλγόριθμοι ΤΝ μπορούν να συνοψίζουν εκτενείς αναφορές, πορίσματα επιτροπών και νομοσχέδια, καθιστώντας τα κοινοβουλευτικά έγγραφα πιο προσιτά και κατανοητά, τόσο για τους νομοθέτες όσο και για τους πολίτες.

Έτσι, προάγεται η διαφάνεια, ενώ παράλληλα διευκολύνεται η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Επιπλέον, τα διαλογικά συστήματα επικοινωνίας (chatbots) μπορούν να αλληλεπιδρούν με τους πολίτες, παρέχοντας πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τις κοινοβουλευτικές δραστηριότητες, ενισχύοντας τη συμμετοχή στον δημόσιο διάλογο. Παράλληλα, τα μοντέλα ΤΝ μπορούν να προσφέρουν προγνωστικές αναλύσεις, προβλέποντας τάσεις, δυνητικές πολιτικές επιπτώσεις, αλλά και το κοινό αίσημα. Αυτή η διορατικότητα επιτρέπει στους νομοθέτες να αντιμετωπίζουν προληπτικά νέα πιθανά ζητήματα, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα της κοινοβουλευτικής εργασίας.

Από το τέλος του έτους 2022, έχουμε παρατηρήσει ραγδαία υιοθέτηση των προεκπαιδευμένων μετασχηματιστών (GPT), μιας τεχνολογίας ΤΝ με απρόσμενες δυνατότητες για την ενίσχυση των κοινοβουλευτικών λειτουργιών. Ενώ αρκετά κοινοβούλια αντέδρασαν γρήγορα, η συντριπτική πλειονότητα παραμένει χωρίς σαφή στρατηγική, αβέβαιη για το πώς αυτά τα εργαλεία μπορούν να αναπτυχθούν, να εφαρμοστούν και να χρησιμοποιηθούν. Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες αποσκοπούν στο να ενθαρρύνουν την ψηφιακή καινοτομία και την υπεύθυνη υιοθέτηση, αποτρέποντας παράλληλα τις απειλές που μπορεί να θέσει η ΤΝ στη δημοκρατία και την ανθρωπότητα, τόσο σήμερα όσο και στο μέλλον.

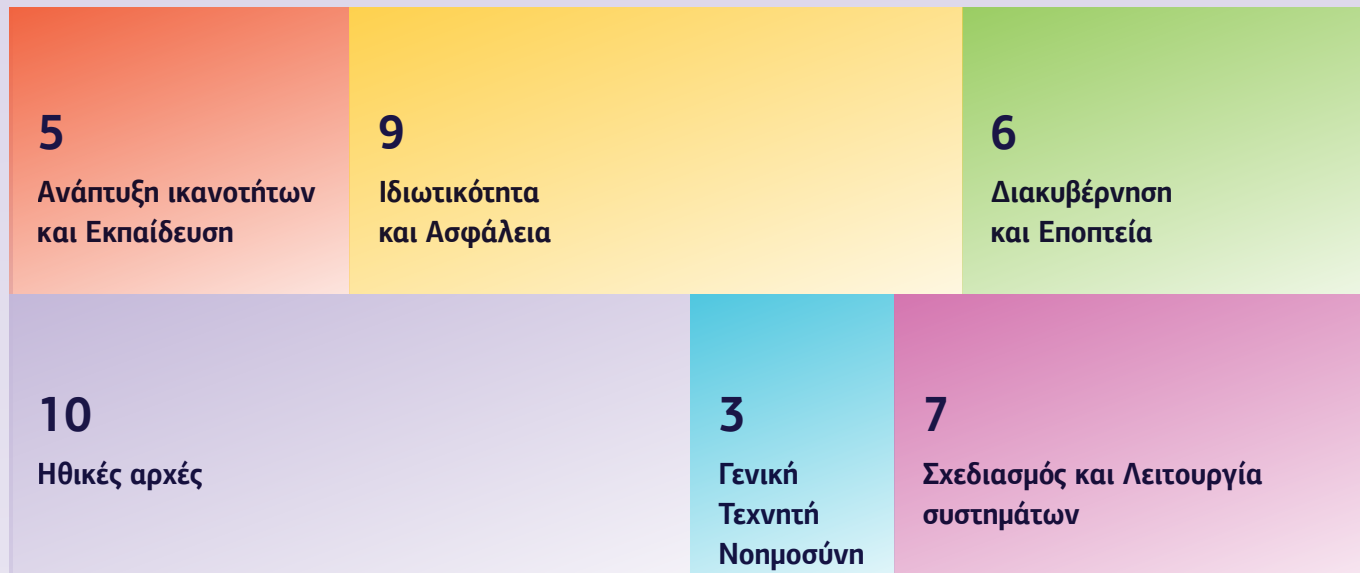
Αυτή η δημοσίευση αναπτύχθηκε σε διάστημα 8 μηνών, από τον Σεπτέμβριο του 2023 έως και τον Απρίλιο του 2024, από 22 επιστήμονες και εμπειρογνώμονες σε 17 χώρες. Το έγγραφο εξετάζει διάφορες τεχνολογίες ΤΝ και την εφαρμογή τους σε σχέση με τα κοινοβούλια, τις προκλήσεις και τα εμπόδια στην υιοθέτησή τους, καθώς και τις εξελίξεις στη ρύθμιση της ΤΝ.

Κατευθυντήριες οδηγίες

Οι ακόλουθες 40 κατευθυντήριες οδηγίες, ταξινομημένες σε έξι τομείς, προσφέρουν γενικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη προσαρμοσμένων ρυθμιστικών πλαισίων για τα κοινοβούλια του μέλλοντος.

Σε κάθε κατευθυντήρια οδηγία, απαντώνται βασικά ερωτήματα: Γιατί είναι σημαντική αυτή η οδηγία; Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα εφαρμογής της; Πώς μπορεί να εφαρμοστεί; Κάθε οδηγία ολοκληρώνεται με προτάσεις σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησής της, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να την υιοθετήσουν και να την προσαρμόσουν σε κοινοβουλευτικά έργα που αφορούν την ΤΝ.

Τομείς Κατευθυντήριων Οδηγιών

Στο Σχήμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή των κατευθυντήριων οδηγιών στους διάφορους τομείς, δείχνοντας ότι οι ειδικοί έδωσαν σαφή έμφαση στο ηθικό πλαίσιο (10 οδηγίες), ενώ παράλληλα αναφέρονται στην Γενική ΤΝ (3 οδηγίες), όσο μη πιθανή κι αν φαντάζει μια τέτοια προοπτική.

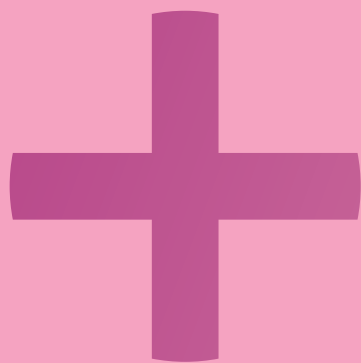
Οι οδηγίες δίνουν έμφαση στις ηθικές αρχές, με επίκεντρο την υπευθυνότητα, τη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη. Επισημαίνουν τη σημασία του σεβασμού στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ιδιωτικότητα και την πολιτισμική πολυμορφία, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν τις προκαταλήψεις στα δεδομένα και τους αλγόριθμους. Επίσης, υπογραμμίζουν την προαγωγή της ανθρώπινης αυτονομίας και λήψης αποφάσεων, αναγνωρίζοντας τον πιθανό αντίκτυπο της Γενικής ΤΝ. Οι ανησυχίες για την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια είναι θεμελιώδους σημασίας και απαιτούν ισχυρά μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την αποτροπή κυβερνοεπιθέσεων.

Οι οδηγίες περιγράφουν πως η αποτελεσματική διακυβέρνηση και εποπτεία είναι καθοριστικές για τη σύγκλιση της χρήσης της ΤΝ με τις δημοκρατικές αξίες και τη διασφάλιση της διαφάνειας. Ο σχεδιασμός και η λειτουργία των

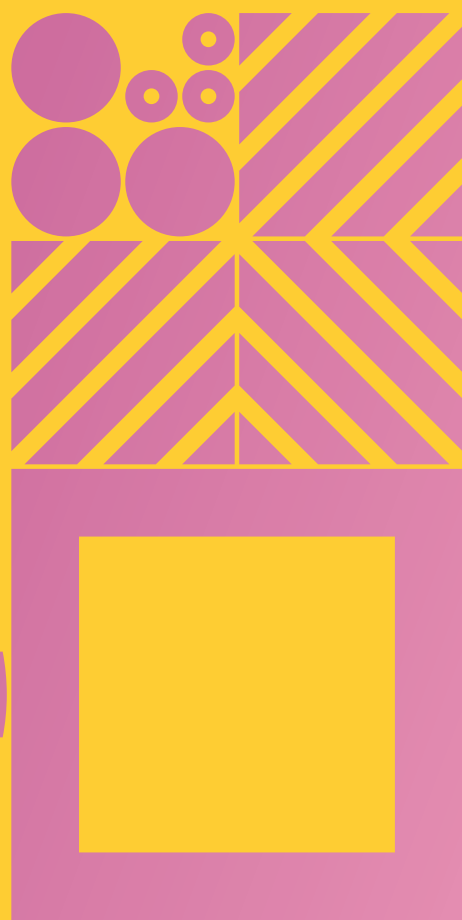
συστημάτων πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα, την αξιοπιστία και την ασφάλεια, παράλληλα με τη ρύθμιση και την εποπτεία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στην ανάπτυξη ικανοτήτων και την εκπαίδευση, ώστε οι βουλευτές και το προσωπικό των κοινοβουλίων να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για υπεύθυνη χρήση της ΤΝ.

Η συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι πρωτοβουλίες δημόσιας ενημέρωσης ενθαρρύνονται, με σκοπό την προώθηση της κατανόησης και της αποδοχής της ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Παράλληλα, η διακοινοβουλευτική συνεργασία θεωρείται ζωτικής σημασίας για τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και την κοινή αξιοποίηση πόρων, επιταχύνοντας με τον τρόπο αυτό την αποτελεσματική εφαρμογή της ΤΝ.

Μέρος 1.

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της ραγδαίας εξέλιξης και ευρείας υιοθέτησης των εργαλείων και υπηρεσιών της ΤΝ, ακόμα και στην κοινοβουλευτική διαδικασία, καθίσταται απαραίτητη η θέσπιση ηθικών και λειτουργικών κατευθυντήριων οδηγιών που διασφαλίζουν την υπευθυνότητα, τη διαφάνεια και την ανθρώπινη αυτονομία, ενώ παράλληλα προωθούν τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης και προστατεύουν την ιδιωτικότητα, την ασφάλεια και τη διαφορετικότητα.

Με αυτόν τον στόχο, το 2023 δημιουργήθηκε ένα αρχικό σύνολο οδηγιών (έκδοση 1.0).¹ Η παρούσα δημοσίευση βασίζεται στις οδηγίες αυτές για να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο και χρήσιμο πλαίσιο, το οποίο μπορούν να αξιοποιήσουν τα κοινοβούλια παγκοσμίως, καθώς αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που εμπεριέχουν αυτές οι τεχνολογίες, για την εφαρμογή τους και την ανάπτυξη του δικού τους ρυθμιστικού πλαισίου.

Η δημοσίευση δεν περιορίζεται στις εφαρμογές της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο, αλλά υιοθετεί μια ευρύτερη προσέγγιση. Εξετάζει πώς η ΤΝ μπορεί να επηρεάσει το έργο των βουλευτών και των κοινοβουλευτικών στελεχών, τη λειτουργία του κοινοβουλίου, ακόμη και τον ίδιο τον θεσμό.

Το κείμενο αυτό επικεντρώνεται στους περιορισμούς και στα μέτρα πρόληψης, χωρίς ωστόσο να αποσκοπεί στην αποθάρρυνση των κοινοβουλίων. Αντιθέτως, στόχος είναι να τα ενθαρρύνει να αποκτήσουν βαθύτερη κατανόηση, ώστε να υιοθετήσουν τη χρήση της ΤΝ υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, με συνεχή επαγρύπνηση απέναντι τόσο στους κινδύνους όσο και στις ευκαιρίες που προκύπτουν από την εφαρμογή της. Η

ΤΝ μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των κοινοβουλίων του μέλλοντος, και αυτή η προοπτική πρέπει να αποτελεί κεντρικό θέμα στη δημόσια και πολιτική συζήτηση για την ΤΝ και τη δημοκρατία.

Η ΤΝ αποτελεί την πιο πρόσφατη εξέλιξη στον ψηφιακό μετασχηματισμό των κοινοβουλίων. Οι επιπτώσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στα νομοθετικά σώματα,² καθώς και σε διάφορες πτυχές ενός δημοκρατικού συστήματος, είναι επαρκώς τεκμηριωμένες.³ Ωστόσο, όταν πρόκειται για την ΤΝ, η ακαδημαϊκή κοινότητα τείνει να προσεγγίζει τις πιθανές επιπτώσεις της στην εξέλιξη των θεσμών περισσότερο συντηρητικά, παρά με ανατρεπτικό πνεύμα. Αυτή η επιφυλακτικότητα, όμως, συχνά παραβλέπει το γεγονός ότι η ΤΝ και, το πιο προβεβλημένο πεδίο της, η γενετική τεχνητή νοημοσύνη (Γενετική ΤΝ, αγγλ. Generative AI) έχουν τη δυναμική να μετασχηματίσουν ριζικά τον κοινοβουλευτικό χώρο, ενισχύοντας, όχι μόνο την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα, αλλά και τη διαφάνεια στη λειτουργία του.

Πέρα από την απλή παροχή υποστήριξης, αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες προσφέρουν μια συνολική εικόνα τόσο των θετικών δυνατοτήτων όσο και των προκλήσεων που συνοδεύουν αυτές τις ραγδαία εξελισσόμενες τεχνολογίες.

Τι είναι η ΤΝ και η Γενετική ΤΝ;

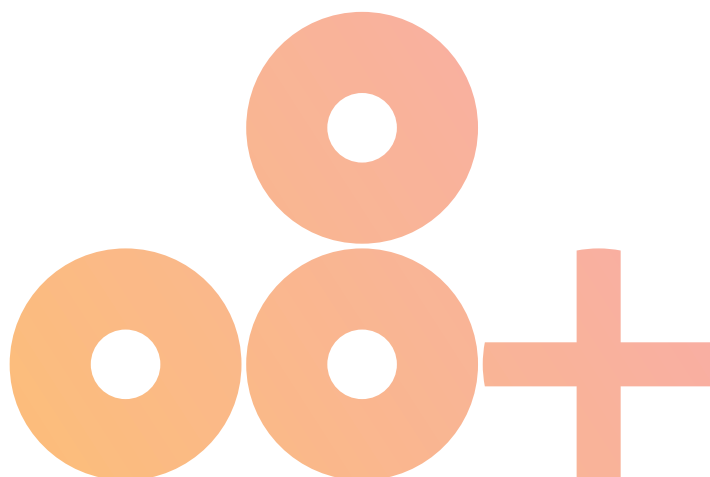
Αν και ο τομέας της ΤΝ είναι πολύπλοκος και διαρκώς εξελισσόμενος, παρ' όλα αυτά έχουν γίνει πολλές προσπάθειες να περιγραφεί.⁴ Αντί για σύντομους ορισμούς, αυτή η έκδοση υιοθετεί ένα σύνολο πιο γενικών περιγραφών, αναφέροντας τις τεχνολογίες, τις έννοιες, τους κινδύνους και τα οφέλη που σχετίζονται με την εισαγωγή της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον.⁵

Ο όρος ΤΝ αναφέρεται σε ένα σύνολο διαφορετικών τεχνολογιών, μεθόδων μάθησης, αρχιτεκτονικών συστημάτων, αλγορίθμων και προσεγγίσεων, που χρησιμοποιούν τις υπολογιστικές δυνατότητες για να προσομοιώνουν τις ανθρώπινες νοητικές ικανότητες. Αυτό επιτρέπει την αυτόνομη ή καθοδηγούμενη εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών. Στις τεχνολογίες αυτές περιλαμβάνονται τα αυτόνομα συστήματα, η μηχανική μάθηση, η βαθιά μάθηση, τα νευρωνικά δίκτυα, η αναγνώριση προτύπων, η επεξεργασία φυσικής γλώσσας, οι μεταφράσεις σε πραγματικό χρόνο, τα διαλογικά συστήματα επικοινωνίας και τα ρομπότ.

Οι δυνατότητες της ΤΝ αποσκοπούν στην υποστήριξη ή αυτοματοποίηση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και διαδικασιών. Η αναγνώριση προτύπων και κειμένου, η αναγνώριση ομιλίας και ομιλητή, καθώς και η ανάλυση εικόνων, χώρου, προσώπων και χειρονομιών, διευρύνουν σημαντικά τις πιθανές εφαρμογές. Παράλληλα, τα συστήματα ΤΝ που δημιουργούν κείμενο, ήχο, ομιλία, εικόνες, χώρους, βίντεο και προγραμματισμό διευρύνουν το φάσμα των πιθανών εφαρμογών. Όλες αυτές οι τεχνολογίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων συστημάτων, εφαρμογών και διαδικασιών για την αντίληψη, την ειδοποίηση, τη σύσταση, την πρόβλεψη, την πρόληψη, τη λήψη αποφάσεων και την επίγνωση καταστάσεων σε πραγματικό χρόνο.

Η Γενετική ΤΝ μπορεί να παράγει νέο περιεχόμενο, με βάση τις γνώσεις που έχει αποκτήσει από τα δεδομένα εκπαίδευσής της. Δεν λειτουργεί τυχαία, αλλά ακολουθεί αναγνωρισμένα πρότυπα μάθησης για τη δημιουργία συνθετικών δεδομένων. Για παράδειγμα, μεγάλα γλωσσικά μοντέλα (ΜΓΜ, αγγλ. Large Language Models, LLM), όπως το ChatGPT, επιτρέπουν τη δημιουργία κειμένου και κώδικα, ενώ οι υπηρεσίες μετάφρασης που βασίζονται στην ΤΝ αποδίδουν κείμενα σε διαφορετικές γλώσσες. Άλλοι τομείς εφαρμογής περιλαμβάνουν τη δημιουργία παρουσιάσεων, την ανάπτυξη λογισμικού για πληροφοριακά συστήματα και τον σχεδιασμό ροής εργασιών. Επιπλέον, τα κείμενα μπορούν να αξιοποιηθούν για τη σύνθεση φωνής και ηχητικών ακολουθιών με διαφορετικές τονικότητες. Η δημιουργία εικόνων και βίντεο αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, εντείνοντας παράλληλα τις ανησυχίες για τους κινδύνους που συνδέονται με την παραγωγή *deepfakes*, δηλαδή βίντεο, στα οποία η κίνηση των χειλιών συγχρονίζεται τεχνητά με τον ήχο, βασισμένα σε οπτικό και ηχητικό υλικό.

Διατίθενται διάφορα ΜΓΜ, τόσο ανοικτού όσο και κλειστού κώδικα, και η επιλογή του κατάλληλου για κάθε περίπτωση αποτελεί κομβικό ζήτημα από μεθοδολογική σκοπιά. Ορισμένα είναι γιγαντιαία και απαιτούν ισχυρή υπολογιστική υποδομή, ενώ άλλα είναι μικρότερα και μπορούν να εγκατασταθούν τοπικά. Ωστόσο, η εφαρμογή τους σε κοινοβούλια απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να διασφαλίζεται η κυριαρχία επί της ψηφιακής υποδομής, να αποτρέπεται η παρέμβαση εξωτερικών φορέων, να προστατεύεται η ιδιοκτησία των δεδομένων, να εξασφαλίζεται η ικνηλασιμότητα και να διατηρείται η νομιμότητα της συνολικής διαδικασίας.⁶

Γιατί χρειαζόμαστε κατευθυντήριες οδηγίες για τη χρήση της ΤΝ στα κοινοβούλια;

Οι κατευθυντήριες οδηγίες παρέχουν δομή, συνοχή και σαφή κατεύθυνση. Συμβάλλουν στη διάδοση βέλτιστων πρακτικών, αυξάνουν την πιθανότητα οι λύσεις και οι προσεγγίσεις να επαναχρησιμοποιηθούν από άλλους θεσμούς, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν τη συμμόρφωση σε ηθικούς κανόνες, ενισχύοντας την διάχυση της γνώσης και διευκολύνοντας τη συνεργασία μεταξύ των ερευνητών. Τέτοιες κατευθυντήριες οδηγίες συναντώνται, για παράδειγμα, στους τομείς της κυβερνοασφάλειας⁷ και της προστασίας προσωπικών δεδομένων.⁸

Οι κατευθυντήριες οδηγίες για την ΤΝ στα κοινοβούλια προάγουν την υπεύθυνη ενσωμάτωσή της στο κοινοβουλευτικό έργο, αντιμετωπίζοντας ζητήματα διαφάνειας και ηθικής στις θεσμικές διαδικασίες και στη λήψη αποφάσεων, ενώ παράλληλα ενισχύουν την

εμπιστοσύνη των πολιτών. Επιπλέον, μπορούν να διασφαλίσουν ότι τα εργαλεία και οι υπηρεσίες ΤΝ συμβαδίζουν με τις δημοκρατικές αρχές και τις κοινωνικές ανάγκες. Από νομική σκοπιά, η διαμόρφωση τέτοιων κατευθυντήριων οδηγιών μπορεί να έχει καθοριστική συμβολή στην εξέλιξη των γενικών αρχών του δικαίου.⁹

Ο παρακάτω πίνακας παραθέτει ορισμένες από τις πιο σημαντικές αρχές που πρέπει να διέπουν την ενσωμάτωση της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον. Τον Φεβρουάριο του 2024, η Ιταλική Βουλή των Αντιπροσώπων δημοσίευσε ένα αντίστοιχο σύνολο αρχών.¹⁰ Όπως φαίνεται από τον πίνακα, η ΤΝ μπορεί να επιφέρει σημαντικές θετικές αλλαγές στο κοινοβουλευτικό οικοσύστημα.

Αυτές οι αρχές εμπεριέχονται εντός των κατευθυντήριων οδηγιών, που αποτελούν το δεύτερο μέρος αυτού του εγγράφου. Περιλαμβάνονται επίσης κατευθυντήριες οδηγίες σχετικές με την κυβερνοασφάλεια και την προστασία δεδομένων.

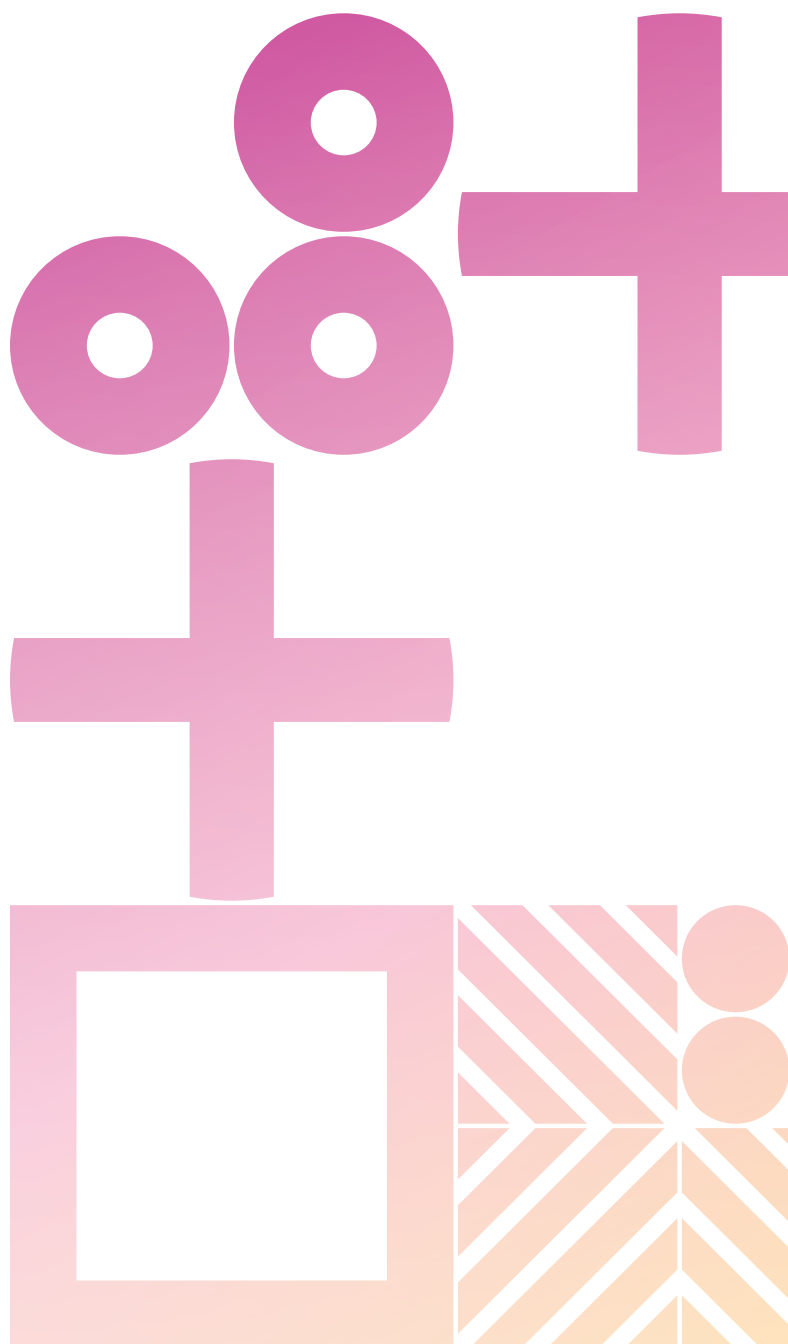
Αρχές για την ΤΝ στο κοινοβούλιο	Εφαρμογή στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον
Λογοθεσία και διαφάνεια	Υποστήριξη κατανοητών, ανιχνεύσιμων και αιτιολογημένων αποφάσεων και εφαρμογών της ΤΝ
Αυτονομία των υπευθύνων λήψης αποφάσεων	Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των υπευθύνων λήψης αποφάσεων από εξωτερικές παρεμβάσεις
Ηθική και υπεύθυνη χρήση της ΤΝ	Διατήρηση ηθικών προτύπων και πρόληψη κατάχρησης ή προκατάληψης στις εφαρμογές της ΤΝ
Ανθρώπινη εποπτεία και ερμηνευσιμότητα	Κατοχύρωση του ανθρώπινου ελέγχου στα συστήματα ΤΝ, καθώς και δυνατότητα παροχής επεξηγήσεων, προσαρμοσμένων σε διαφορετικά κοινά (π.χ. νομικός, πολίτης)
Μείωση κινδύνων και αξιολόγηση επιπτώσεων σε θεμελιώδη δικαιώματα (FRIA)	Αναγνώριση και αντιμετώπιση δυνητικών κινδύνων που συνδέονται με την εφαρμογή της ΤΝ και εντοπίζονται από το εργαλείο FRIA
Δημόσια Εμπιστοσύνη	Δημιουργία και διατήρηση της δημόσιας εμπιστοσύνης σε κοινοβουλευτικούς θεσμούς που χρησιμοποιούν εργαλεία και υπηρεσίες ΤΝ
Συμπερίληψη και διαφορετικότητα	Πρωώθηση της αμεροληψίας και της ισότητας στις διοικητικές διαδικασίες και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του κοινοβουλίου
Προσαρμογή στις τεχνολογικές εξελίξεις	Υποστήριξη των κοινοβουλίων ώστε να αξιοποιήσουν τις εξελίξεις της ΤΝ για πιο αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία
Διακοινοβουλευτική συνεργασία	Εναρμόνιση των διεθνών πολιτικών και κανονισμών της ΤΝ για τα κοινοβούλια
Δημόσια συμμετοχή	Συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στις συζητήσεις και αποφάσεις σχετικά με την ενσωμάτωση της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον
Νομική συμμόρφωση	Διασφάλιση ότι οι εφαρμογές ΤΝ στο κοινοβούλιο συμμορφώνονται πλήρως με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

Συστήματα και λύσεις ΤΝ για το κοινοβούλιο

Η ΤΝ μπορεί να επιφέρει σημαντικές θετικές αλλαγές στο κοινοβουλευτικό οικοσύστημα και να ενισχύσει πολλούς από τους τομείς του κοινοβουλευτικού έργου.

Στην παρούσα δημοσίευση, οι συγγραφείς επέλεξαν μια τυπολογία που παρουσιάζει ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών βασισμένων στην ΤΝ και αναδεικνύει τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους η ΤΝ μπορεί να ενισχύσει τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες, με αποδοτικότητα, διαφάνεια και ανταποκρισιμότητα.¹¹ Ο παρακάτω πίνακας παρέχει ενδεικτικά παραδείγματα για το πώς η ΤΝ μπορεί να αξιοποιηθεί στα κοινοβούλια.

Οι κύριες κοινοβουλευτικές εφαρμογές ομαδοποιούνται σε κατηγορίες ανάλογα με τη σημασία τους. Η ταξινόμηση αυτή βασίζεται σε προτάσεις ειδικών και εμπειρικά δεδομένα που συλλέχθηκαν από τρία κοινοβουλευτικά σώματα: τη Βουλή των Ελλήνων, τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Αργεντινής και το Κοινοβούλιο του Καναδά.¹²

Εφαρμογές ΤΝ στο κοινοβούλιο

Ομάδα	Εφαρμογές ΤΝ στα κοινοβούλια
Βουλευτές	• Ταυτόχρονος υποτιτλισμός ομιλιών βουλευτών στο κοινοβούλιο • Αξιόπιστα συστήματα ψηφοφορίας σε ολομέλεια και επιτροπές • Δημιουργία περιεχομένου για ομιλίες και γραπτές ερωτήσεις • Υποστήριξη στην ανάκτηση δεδομένων
Νομοθεσία	• Εξέταση νομοθετικών προτάσεων για αλληλεπίδραση με άλλους κανονισμούς • Συστάσεις για τη νομοθεσία βάσει εντοπισμένων κενών, προβλημάτων και συναφών νόμων • Προσχέδια κειμένων για περαιτέρω επεξεργασία • Καλή νομοθέτηση και υλοποίηση ψηφιακά-έτοιμης πολιτικής
Κοινοβουλευτικός έλεγχος και κοινοβουλευτική διπλωματία	• Ανάλυση μέσων ενημέρωσης σχετικά με τις δραστηριότητες του κοινοβουλίου • Ανάλυση δεδομένων κοινωνικών δικτύων σχετικά με τις δραστηριότητες του κοινοβουλίου • Εντοπισμός χειραγώγησης του οικοσυστήματος πληροφόρησης • Μέτρα για τη μείωση μεροληψίας και διακρίσεων στις προτάσεις που βασίζονται στην ΤΝ, με στόχο την εξάλειψή τους
Πολιτική αγωγή και εθνικός πολιτισμός	• Έξυπνες λειτουργίες αναζήτησης στην ιστοσελίδα του κοινοβουλίου • Διαφάνεια μέσω (συνδεδεμένων) ανοικτών δεδομένων • Οπτικοποίηση επιχειρημάτων και συζητήσεων • Διευκόλυνση της δημόσιας συμβολής στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες
Διοίκηση του κοινοβουλίου και κοινοβουλευτικά κτίρια	• Εικονικοί βοηθοί για άτομα με αναπηρία • Λογισμικό κυβερνοασφάλειας • Υπηρεσίες δημιουργίας συνοπτικών πρακτικών και μετάφρασης
Κοινοβουλευτικό προεδρείο, κοινοβουλευτικές διευθύνσεις και εκλογές	• Ανίχνευση ψευδώς παραγόμενου περιεχομένου από την ΤΝ με σκοπό τη χειραγώγηση της δημοκρατικής διαδικασίας • Αυτοματοποίηση διαδικασιών • Διαχείριση έργων
Ερευνητικές/επιστημονικές υπηρεσίες	• Ευφυής αναζήτηση εγγράφων • Προηγμένη διαχείριση γνώσης • Επαλήθευση γεγονότων

Αυτό το ευρύ φάσμα εφαρμογών βασισμένων στην ΤΝ αναδεικνύει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους η συγκεκριμένη τεχνολογία μπορεί να υποστηρίξει, να επιταχύνει, ακόμα και να ενισχύσει τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

Τέτοια συστήματα, που βρίσκονται σε διάφορα στάδια ανάπτυξης, έχουν ήδη εφαρμοστεί σε κοινοβούλια ανά τον κόσμο.¹³ Τα περισσότερα από αυτά βασίζονται σε αλγορίθμους επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (ΕΦΓ), με κύριες λειτουργίες την μετατροπή ομιλίας σε κείμενο, την ταξινόμηση κειμένων και την αναγνώριση προτύπων. Η τελευταία περιλαμβάνει την ανάλυση δεδομένων όπως φωνή, εικόνες, αντικείμενα και πρόσωπα.

Ο προσανατολισμός αυτών των συστημάτων είναι διττός.¹⁴ Πρώτον, τα κοινοβούλια φαίνεται να δίνουν προτεραιότητα σε συστήματα ΤΝ για την αποδοτικότερη διεξαγωγή διαδικασιών που σχετίζονται με τη νομοθετική διαδικασία, όπως οι συζητήσεις στην ολομέλεια και οι συνεδριάσεις των επιτροπών. Δεύτερον, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών για τους πολίτες, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους σε πληροφορίες, και στην ανάλυση των σχολίων ή της ανατροφοδότησης που υποβάλλουν μέσω των διαθέσιμων εργαλείων δημόσιας διαβούλευσης.

Παρατηρείται μια αναδυόμενη τάση στα κοινοβούλια να χρησιμοποιούν ποικιλία τεχνικών για τη μείωση των κινδύνων που εμπεριέχει η χρήση μόνο μίας μεθόδου. Έτσι, υιοθετούν μια υβριδική προσέγγιση, που συνδυάζει διάφορες μεθόδους για καλύτερα αποτελέσματα.¹⁵

Προκλήσεις και εμπόδια στη χρήση της ΤΝ στα κοινοβούλια

Η ενσωμάτωση της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο παρουσιάζει πρωτοφανείς ευκαιρίες, αλλά και σημαντικές προκλήσεις.

Μέχρι σήμερα, απουσιάζουν ειδικοί νόμοι και κανονισμοί που να ρυθμίζουν τη χρήση της ΤΝ στα κοινοβούλια. Η αβεβαιότητα που προκύπτει από αυτό το κανονιστικό κενό μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη εμπιστοσύνης στις υπηρεσίες ΤΝ και στους παρόχους τους. Επιπλέον, οι πιθανές ευπάθειες στον τομέα της κυβερνοασφάλειας εγείρουν ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια και την ακεραιότητα των κοινοβουλευτικών συστημάτων.

Επιπρόσθετα, οι τεχνικές γνώσεις και η πείρα εφαρμογής της ΤΝ στο κοινοβούλιο παραμένουν περιορισμένες, και παρατηρείται έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης. Αυτή η έλλειψη γνώσεων, όχι μόνο παρεμποδίζει την αποτελεσματική ενσωμάτωση και λειτουργία της ΤΝ, αλλά και εκθέτει βουλευτές και στελέχη σε εξωτερικές επιρροές.

Η παρούσα δημοσίευση αναγνωρίζει την ΤΝ ως μετασχηματιστική δύναμη και επιδιώκει να καθοδηγήσει τα κοινοβούλια σε αχατογράφητα νερά, παρέχοντας κατευθυντήριες οδηγίες αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της, ενώ ταυτόχρονα στοχεύει στη διαφύλαξή τους από πιθανούς κινδύνους.

Καθώς η ΤΝ εισέρχεται στον χώρο των κοινοβουλίων, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη για τη δημιουργία προστατευτικών μέτρων και κανονισμών.¹⁶ Παράγοντες που σχετίζονται με την διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού ρυθμιστικού πλαισίου και πρέπει να ληφθούν υπ' όψη, είναι κυρίως οι ακόλουθοι:

- Η προστασία των δεδομένων και ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων, καθώς και η πρόσβαση στα δεδομένα και η ιδιοκτησία τους.
- Οι διαφορετικές επιλογές φιλοξενίας για τα συστήματα ΤΝ, όπως η εγκατάσταση σε τοπικούς διακομιστές (on-premises) ή η χρήση υπηρεσιών νέφους (cloud-based), καθώς και οι σχετικοί κίνδυνοι.¹⁷

- Η φορητότητα υπηρεσιών και δεδομένων.
- Η διασφάλιση αξιόπιστων παρόχων υπηρεσιών ΤΝ με σαφείς δομές ιδιοκτησίας.
- Τα ηθικά ζητήματα και η διαχείριση των πιθανών αιτιάσεων για τη μεροληψία και την ποιότητα των δεδομένων εκπαίδευσης.
- Η διαφάνεια, η πληροφόρηση και η λογοδοσία, που είναι καίριοι πυλώνες για την οικοδόμηση της δημόσιας εμπιστοσύνης στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ.
- Η αυτονομία των υπεύθυνων λήψης αποφάσεων, ως θεμελιώδης προϋπόθεση για την αποδοχή των συστημάτων ΤΝ ως υποστηρικτικών εργαλείων.
- Οι πολυγλωσσικές δυνατότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συμπεριληπτική και αποτελεσματική εφαρμογή της ΤΝ.
- Η συμμετοχή των πολιτών, που μπορεί να συμβάλει στην προώθηση δημοκρατικών αξιών και να αποτελέσει μηχανισμό διαρκούς εξωτερικού ελέγχου.

Επιπλέον, εγείρεται η ανάγκη προτύπων και πλαισίων για την ενσωμάτωση της τεχνολογίας της ΤΝ στις καθημερινές κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Για παράδειγμα, απαιτούνται κανονισμοί σχετικά με το εύρος αποθήκευσης και διαγραφής δεδομένων, την ηθική εποπτεία και τη συνεχή παρακολούθηση. Αυτό, με τη σειρά του, καταδεικνύει την ανάγκη καθορισμού συγκεκριμένων ποιοτικών δεικτών, οι οποίοι θα εξασφαλίζουν ότι τα κοινοβουλευτικά συστήματα λειτουργούν σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα.

Δεδομένου ότι ελάχιστα κοινοβούλια είναι πιθανό να διαθέτουν την τεχνογνωσία και τους πόρους για την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων, η παρούσα δημοσίευση υποστηρίζει επίσης την ανάγκη για διακοινοβουλευτική και διαθεσμική συνεργασία.

Συνοπτικά, αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες στοχεύουν να εξισορροπήσουν μεταξύ της αξιοποίησης του μετασχηματιστικού δυναμικού της ΤΝ και της προστασίας της ακεραιότητας των κοινοβουλευτικών συστημάτων.

Η εξελικτική πορεία της ρύθμισης της ΤΝ

Το ζήτημα της ρύθμισης της ΤΝ στα κοινοβούλια δεν έχει ακόμη εξεταστεί σοβαρά από τα ίδια. Οι πιθανές προσεγγίσεις κυμαίνονται από την πλήρη ενσωμάτωση έως την πλήρη απόρριψη. Εμπόδια και κανονισμοί θα μπορούσαν να περιορίσουν τυχόν δυνατότητες και αναδυόμενες ευκαιρίες. Αυτές οι σημαντικές αποκλίσεις απορρέουν από τη συνεχή εξελικτική διαδικασία, η οποία καθιστά αναγκαία τη θέσπιση κατευθυντήριων οδηγιών που θα οδηγήσουν τα κοινοβούλια να υιοθετήσουν την ΤΝ με υπεύθυνο τρόπο.

Σε αντίθεση με το «ήπιο δίκαιο» (soft law), όπως τα ψηφίσματα, οι κώδικες δεοντολογίας ή οι οδηγίες χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα, το «αυστηρό δίκαιο» (hard law) περιλαμβάνει δεσμευτικά νομικά εργαλεία και πλαίσια όπως κανονισμούς, οδηγίες και νόμους.

Δύο σημαντικά νομικά δεσμευτικά πλαίσια αξίζει να αναφερθούν: Πρώτον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε αρκετά συναφή ψηφίσματα πριν τελικά υιοθετήσει τον Κανονισμό περί ΤΝ (AI Act) τον Μάρτιο του 2024.¹⁸ Ο Κανονισμός επιβάλλει μια σειρά υποχρεώσεων για τους προγραμματιστές και τους φορείς υλοποίησης, υιοθετώντας μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης διεξαγωγής αξιολόγησης επιπτώσεων σε θεμελιώδη δικαιώματα (FRIA)¹⁹ για εφαρμογές υψηλού κινδύνου. Ο Κανονισμός ορίζει επίσης ορισμένες εφαρμογές συστημάτων ΤΝ που άπτονται του κοινοβουλευτικού περιβάλλοντος ως υψηλού κινδύνου και θεσμοθετεί συγκεκριμένες υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτές τις εφαρμογές.

Δεύτερον, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ολοκληρώσει τη Σύμβαση-Πλαίσιο για την ΤΝ, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου, η οποία σύντομα θα τεθεί σε διαδικασία κύρωσης και υιοθέτησης.²⁰ Η σύμβαση αυτή αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό εργαλείο που αφορά την ΤΝ, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Ωστόσο, δεν

περιλαμβάνει πρόσθετες υποχρεώσεις για τα κοινοβούλια σε σχέση με τη χρήση τεχνολογιών ΤΝ. Ο δρόμος για τη σύναψη αυτής της σύμβασης είχε ανοίξει ήδη από το 2020, όταν η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (PACE) υιοθέτησε ψηφίσματα και συστάσεις, που διερευνούσαν τις επιπτώσεις της ΤΝ στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.²¹

Εν τω μεταξύ, τον Μάρτιο του 2024, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έκανε ένα σημαντικό βήμα με την υιοθέτηση ψηφίσματος που στοχεύει στο να κατευθύνει τη χρήση της ΤΝ προς όφελος της παγκόσμιας κοινότητας. Στόχος του ψηφίσματος είναι να προωθήσει την ανάπτυξη ασφαλών και αξιόπιστων συστημάτων ΤΝ, επιταχύνοντας την πρόοδο προς την πλήρη υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.²² Το ψήφισμα αυτό, όπως και η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δεν είναι νομικά δεσμευτικά, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε περιφερειακά και εθνικά κανονιστικά έγγραφα ως «πθική πυξίδα» για την επίτευξη των γενικότερων στόχων.

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες για τη ρύθμιση της ΤΝ, μέχρι τις αρχές του 2024 δεν έχουν καθιερωθεί κατευθυντήριες οδηγίες ή αρχές που να διέπουν τη χρήση της ΤΝ εντός των κοινοβουλίων, των ύψιστων θεσμών της δημοκρατίας κάθε κράτους.²³ Μια έρευνα στα τέλη του 2022, πριν από την εισαγωγή δωρεάν βασικών υπηρεσιών μέσω του ChatGPT της OpenAI, αποκάλυψε την ύπαρξη 39 ενεργών λύσεων ΤΝ σε 10 κοινοβουλευτικά σώματα.²⁴ Η άφιξη του ChatGPT προκάλεσε έντονο ενδιαφέρον για τη χρήση Γενετικής ΤΝ, με άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις στη νομοπαρασκευή.²⁵

Αξιοσημείωτο είναι ότι, το 2023, το Κογκρέσο των ΗΠΑ απέκτησε 40 άδειες ChatGPT Plus για να διερευνήσει τις δυνατότητες της Γενετικής ΤΝ στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του. Αυτές οι άδειες διανεμήθηκαν μεταξύ των γραφείων του Κογκρέσου, επιτρέποντας στους νομοθέτες και το προσωπικό του να πειραματιστούν με αυτή την μετασχηματιστική τεχνολογία.²⁶ Τον Απρίλιο του 2024, η Επιτροπή Διοίκησης της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ

εξέδωσε ένα σύνολο γενικών κατευθυντήριων οδηγιών για κάθε εργαλείο ή τεχνολογία ΤΝ που αξιοποιείται εντός της Βουλής.²⁷

Το 2017, συγκροτήθηκε στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου μια Διακομματική Κοινοβουλευτική Ομάδα για την ΤΝ, η πρώτη σχετική πρωτοβουλία παγκοσμίως που συζήτησε τις εφαρμογές και τις επιπτώσεις της τεχνολογίας αυτής στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον. Τον Μάρτιο του 2023, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δημοσίευσε μια λευκή βίβλο που περιγράφει την προτεινόμενη προσέγγισή της για τη ρύθμιση της ΤΝ, δίνοντας έμφαση στην υποστήριξη της καινοτομίας. Αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο στοχεύει να είναι αναλογικό, ανθεκτικό στο μέλλον και υποστηρικτικό για την καινοτομία.²⁸ Στη συνέχεια, τον Νοέμβριο του 2023, κατατέθηκε στη Βουλή των Λόρδων πρόταση νόμου για τη ρύθμιση της ΤΝ, η οποία, επί του παρόντος, βρίσκεται στο στάδιο των επιτροπών και, όπως και παρόμοιες νομοθετικές πρωτοβουλίες ανά τον κόσμο, υπογραμμίζει την ανάγκη καθορισμού ορίων για αυτήν την ισχυρή τεχνολογία.

Εν αναμονή περαιτέρω ενσωμάτωσης εργαλείων και υπηρεσιών ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο εργασίας, καταβάλλονται προσπάθειες για την ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών και κανονισμών. Τον Απρίλιο του 2023, μια ad hoc ομάδα εργασίας παρήγαγε την αρχική έκδοση ενός συνόλου κατευθυντήριων οδηγιών για την εισαγωγή και χρήση της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο. Η παρούσα έκδοση, βασίζεται σε αυτό το θεμέλιο.

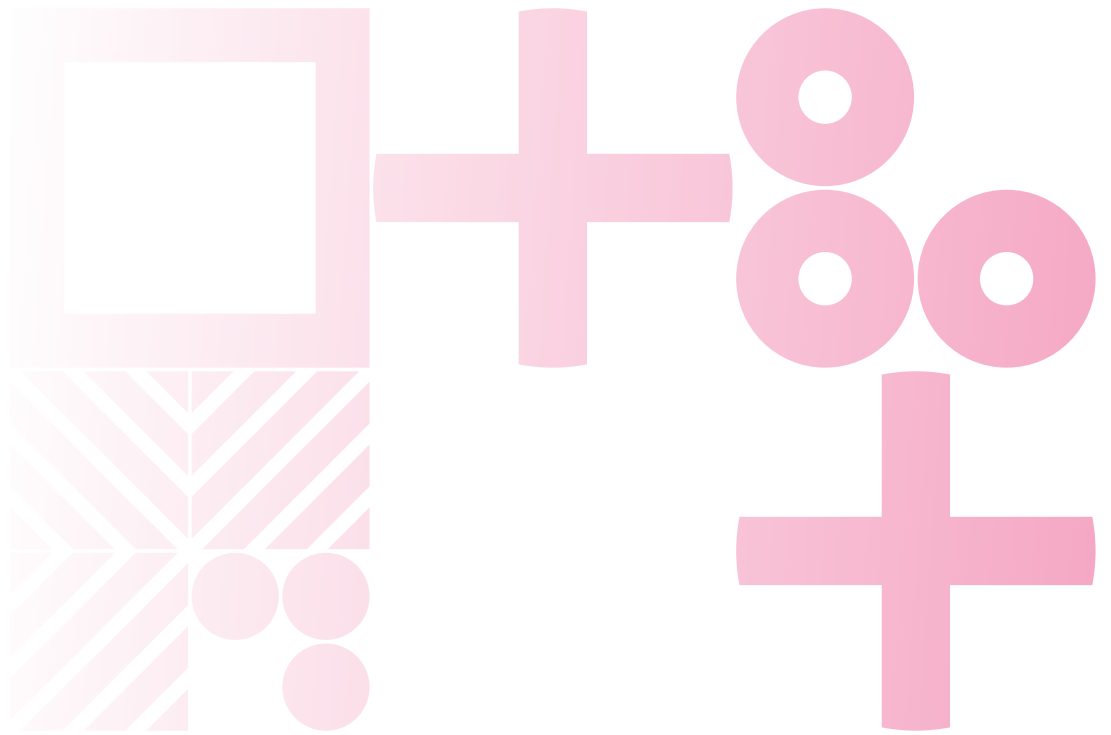
Μέθοδοι ανάπτυξης και βελτίωσης των κατευθυντήριων οδηγιών

Η μεθοδολογία που ακολούθησε η τεχνική ομάδα εργασίας για την ανάπτυξη αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών βασίστηκε στην υφιστάμενη γνώση, την ανάλυση της βιβλιογραφίας και τις απόψεις ειδικών σε κοινοβουλευτικά ζητήματα. Το έργο ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2023 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2024. Η επικαιροποίηση των κατευθυντήριων οδηγιών είχε διαρκή χαρακτήρα και υποστηρίχθηκε μέσω ενός διαδραστικού εργαστηρίου.

Με τη συμμετοχή περισσότερων από 20 ειδικών, η δημιουργία αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών συνάντησε από την αρχή σημαντικές προκλήσεις ως προς την επίτευξη ομοφωνίας. Οι συμβιβασμοί αποτέλεσαν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας. Η παρούσα δημοσίευση αποτελεί το αποτέλεσμα αυτής της ισορροπημένης προσπάθειας. Τελικά, εναπόκειται στα επιμέρους κοινοβούλια να καθορίσουν τις δικές τους παραμέτρους, να διαμορφώσουν στρατηγική και να θέσουν προτεραιότητες με βάση αυτές τις κατευθυντήριες οδηγίες.

Η σύνθεση της ανθρώπινης νοημοσύνης και των προηγμένων δυνατοτήτων της ΤΝ, συμπεριλαμβανομένων των συνεργατικών πλατφορμών κειμένου και των ΜΓΜ, σχηματίζει το υπόβαθρο αυτής της ερευνητικής δράσης. Οι ειδικοί συμμετείχαν σε ποικίλες συνεδρίες καταιγισμού ιδεών, συνδυάζοντας την παραδοσιακή ανθρώπινη προσέγγιση με την καινοτόμο δυναμική του καταιγισμού ιδεών μέσω ΜΓΜ. Η συγκριτική ανάλυση με τις κατευθυντήριες οδηγίες που δημιουργήθηκαν από ΤΝ, μέσω μοντέλων όπως το ChatGPT της OpenAI (GPT-3.5 και GPT-4), συνέβαλε στην εις βάθος κατανόηση και αξιολόγηση των προτεινόμενων λύσεων.

Οι 40 προτάσεις που αναπτύχθηκαν διαρθρώνονται σε έξι τομείς, οι οποίοι αναλύθηκαν διεξοδικά, ενσωματώνοντας αρχές σχεδιαστικής σκέψης (design thinking) για την ενίσχυση των ανθρωποκεντρικών πτυχών.

Μέρος 2.

Κατευθυντήριες Οδηγίες

για την ΤΝ στα Κοινοβούλια

Περίληψη των κατευθυντήριων οδηγιών

1. Ηθικές Αρχές	24	2. Γενική Τεχνητή Νοημοσύνη και ανθρώπινη αυτονομία	36
1.1. Λογοδοσία και διαφάνεια	26	2.1. Προώθηση της ανθρώπινης αυτονομίας	38
1.2. Σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τα δικαιώματα και την ιδιωτικότητα	27	2.2. Ηθικές απαιτήσεις για σχεδιαστές και προγραμματιστές	39
1.3. Δικαιοσύνη, ισότητα και μη-διάκριση	28	2.3. Αναγνώριση της Γενικής ΤΝ ως πραγματικής προοπτικής	40
1.4. Αντιμετώπιση προκαταλήψεων και μεροληψίας στα δεδομένα και τους αλγόριθμους	29		
1.5. Τήρηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	30	3. Απόρρητο και ασφάλεια στην ΤΝ	42
1.6. Διαφύλαξη ανθρώπινων αξιών και πολιτισμικής ποικιλομορφίας	31	3.1. Ενσωμάτωση ασφαλών και ανθεκτικών χαρακτηριστικών ασφαλείας	44
1.7. Αξιολόγηση και μετριασμός των ακούσιων συνεπειών	32	3.2. Ενσωμάτωση των αρχών της προστασίας της ιδιωτικότητας εκ σχεδιασμού	45
1.8. Δημόσια συμμετοχή και δραστηριοποίηση	33	3.3. Ασφαλής επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών ταυτοποίησης	46
1.9. Σεβασμός του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών αξιών	34	3.4. Παράγοντες προς εξέταση στην ανάθεση σε τρίτους	47
1.10. Προώθηση στόχων πολιτικής	35	3.5. Εξέταση ζητημάτων κυριαρχίας δεδομένων	48
		3.6. Διασφάλιση της ακεραιότητας του πρωτογενούς υλικού	49
		3.7. Κίνδυνος υπερβολικής εξάρτησης από την ΤΝ	50
		3.8. Διασφάλιση των δεδομένων εκπαίδευσης και αξιολόγησης	51
		3.9. Ανθρώπινη εποπτεία στις αποφάσεις ασφαλείας	52

4. Διακυβέρνηση και εποπτεία της ΤΝ 54

4.1. Ενσωμάτωση σε μια ευρύτερη ψηφιακή κοινοβουλευτική στρατηγική	56
4.2. Αποτελεσματική διακυβέρνηση δεδομένων και πρωτόκολλα διαχείρισης	57
4.3. Δημιουργία κοινοβουλευτικού οργάνου ηθικής εποπτείας	58
4.4. Αξιολόγηση των επιδράσεων της κοινοβουλευτικής ΤΝ	59
4.5. Διασφάλιση πρόσβασης και ελέγχου των δεδομένων	60
4.6. Συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς	61

5. Σχεδίαση και λειτουργία συστημάτων ΤΝ 62

5.1. Εφαρμογή τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων	64
5.2. Έμφαση στην ερμηνευσιμότητα των αλγορίθμων ΤΝ	65
5.3. Ανάπτυξη εύρωστων και αξιόπιστων συστημάτων ΤΝ	66
5.4. Ρύθμιση της χρήσης και ανάπτυξης συστημάτων ΤΝ	67
5.5. Αξιολόγηση κινδύνου	68
5.6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση συστημάτων ΤΝ	69
5.7. Καθορισμός ελάχιστων επιπέδων ακρίβειας	70

6. Ανάπτυξη ικανοτήτων και εκπαίδευση στην ΤΝ 72

6.1. Σύσταση ομάδων ειδικών	74
6.2. Οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης	75
6.3. Υποστήριξη ανταλλαγής γνώσεων και συνεργασίας	76
6.4. Τεκμηρίωση δραστηριοτήτων σχετικών με την ΤΝ	77
6.5. Ενημέρωση του κοινού σχετικά με τη χρήση και τα όρια της ΤΝ στο κοινοβούλιο	78

1.

Ηθικές Αρχές

Η δημοκρατία στηρίζεται στη λογοδοσία και τη διαφάνεια, θεμελιώδη στοιχεία των κοινοβουλευτικών θεσμών σε όλο τον κόσμο. Οι ηθικές αρχές προσφέρουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη και την υλοποίηση κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ που είναι αξιόπιστα, διαφανή και σε απόλυτη σύμπνοια με τις ανθρώπινες αξίες. Αυτό εξασφαλίζει ότι τα οφέλη της ΤΝ μεγιστοποιούνται, ενώ ταυτόχρονα οι πιθανοί κίνδυνοι ελαχιστοποιούνται.

Είναι επιτακτική ανάγκη, κατά την ανάπτυξη, εφαρμογή και χρήση τεχνολογιών ΤΝ, να διατηρείται ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ιδιωτικότητα, καθώς και η δικαιοσύνη, η ισότητα και η αποφυγή των διακρίσεων, μεταξύ άλλων αξιών και αρχών. Τα κοινοβούλια οφείλουν να αντιμετωπίζουν τυχόν προκαταλήψεις στα δεδομένα και τους αλγόριθμους και να συμβάλουν στη διατήρηση των ανθρώπινων αξιών και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, μέσω, μεταξύ άλλων, προσεκτικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης των μοντέλων. Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει τη διαμόρφωση κριτηρίων αξιολόγησης και την υιοθέτηση μηχανισμών περιορισμού τυχόν ακούσιων συνεπειών της ΤΝ. Η δημόσια συμμετοχή και διαβούλευση καθίστανται ολοένα και πιο κρίσιμες, προκειμένου να εδραιωθεί συναίνεση ως προς την ΤΝ και η προσαρμογή της στο εκάστοτε κοινοβουλευτικό πλαίσιο. Τελικά, αυτό που ουσιαστικά διακυβεύεται είναι ο σεβασμός στο κράτους δικαίου και οι δημοκρατικές αξίες.

1.1. Διασφάλιση λογοδοσίας και διαφάνειας

> Γιατί έχει σημασία;

Η διασφάλιση λογοδοσίας και διαφάνειας στη χρήση και την ανάπτυξη κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ακεραιότητας των δημοκρατικών διαδικασιών και την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των πολιτών.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Το 2020, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε ψηφίσματα και συστάσεις που εξετάζουν τις επιπτώσεις της ΤΝ στη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου.²⁹ Επιπλέον, ενέκρινε ένα σύνολο θεμελιωδών ηθικών αρχών που πρέπει να τηρούνται κατά την ανάπτυξη και υλοποίηση εφαρμογών ΤΝ. Αυτές οι αρχές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη διαφάνεια και την ανθρώπινη λογοδοσία για τις αλγοριθμικές αποφάσεις.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Για να προαχθεί η λογοδοσία, η δυνατότητα ελέγχου και η διαφάνεια στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ, τα κοινοβούλια πρέπει να εφαρμόσουν σαφείς πολιτικές χρήσης, να δώσουν προτεραιότητα στις ηθικές αρχές και να δημιουργήσουν ανεξάρτητα εποπτικά σώματα ελέγχου. Επιπλέον, τα κοινοβούλια πρέπει να καθιερώσουν διαφανείς πρακτικές δεδομένων, αλγοριθμική λογοδοσία, καθώς και να αναφέρουν τακτικά την απόδοση των συστημάτων και των αλγορίθμων που χρησιμοποιούν. Στο πλαίσιο αυτό, η ερμηνεύσιμη ΤΝ (αγγλ. Explainable artificial intelligence) αποτελεί μια προσέγγιση που αξίζει να ενθαρρυνθεί, παρά τους τεχνικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζει.³⁰ Η διαβούλευση με εμπλεκόμενους φορείς και ειδικούς για ανατροφοδότηση και για την αντιμετώπιση προκαταλήψεων δεν πρέπει να παραμελείται. Εν τέλει, η διαρκής και ενεργός νομοθετική εποπτεία των συστημάτων πρέπει να αποτελεί τη συνήθη πρακτική.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενθάρρυνση των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων να διεξάγουν ανεξάρτητες αξιολογήσεις των συστημάτων ΤΝ που χρησιμοποιούνται στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.
- Καλλιέργεια κουλτούρας ευθύνης και διαφάνειας στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον, όπου οι βουλευτές και το προσωπικό ενθαρρύνονται ως προς την υιοθέτηση αυτών των αρχών.

1.2. Σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα και θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και στους κανονισμούς προστασίας δεδομένων

> Γιατί έχει σημασία;

Τα κοινοβούλια μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι τεχνολογίες ΤΝ χρησιμοποιούνται με ηθικό και υπεύθυνο τρόπο. Ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ιδιωτικότητα σε όλες τις πτυχές ανάπτυξης και εφαρμογής της ΤΝ είναι καθοριστικός για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων που εμπλέκονται ή επηρεάζονται από τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Οι αρχές που διατυπώθηκαν από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2020 περιλαμβάνουν τη δικαιοσύνη, την ισότητα, την ιδιωτικότητα και άλλες αξίες, οι οποίες πρέπει να τηρούνται κατά την ανάπτυξη και υλοποίηση εφαρμογών ΤΝ.³¹

> Πώς μπορεί να υλοποιηθεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να προστατεύσουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ιδιωτικότητα, υιοθετώντας αυστηρούς κανόνες και πολιτικές προστασίας δεδομένων, επιβάλλοντας ηθικές κατευθύνσεις για την ΤΝ και διεξάγοντας τακτικά εκτιμήσεις αντικτύπου στην ιδιωτικότητα. Επιπλέον, η διαφάνεια στα συστήματα ΤΝ μπορεί να εξασφαλίσει την ασφαλή διαχείριση των προσωπικών δεδομένων και τον σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Η δημιουργία θέσης υπευθύνου προστασίας δεδομένων (DPO) ή συνηγόρου της ιδιωτικότητας εντός του κοινοβουλευτικού περιβάλλοντος μπορεί να παρέχει καθοδήγηση και εποπτεία για τη συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας της ιδιωτικότητας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτός ο ρόλος έχει θεσμοθετηθεί μέσω του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR).³²
- Επιπλέον, μπορεί να εξεταστεί η υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας ειδικά για τη χρήση της ΤΝ στο κοινοβούλιο, ο οποίος περιλαμβάνει αρχές που σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικότητας και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

1.3. Εφαρμογή αρχών δικαιοσύνης, ισότητας και μη διάκρισης

> Γιατί έχει σημασία;

Η εφαρμογή των αρχών της δικαιοσύνης, της ισότητας και η αποφυγή των διακρίσεων στη χρήση και την ανάπτυξη κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ εγγυάται ότι οι τεχνολογίες αυτές δεν αναπαράγουν προκαταλήψεις ή ανισότητες εντός των πολιτικών ή θεσμικών διαδικασιών.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Το 2020, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υποστήριξε ένα σύνολο θεμελιωδών ηθικών αρχών για την ανάπτυξη και υλοποίηση εφαρμογών ΤΝ.³³ Στις αρχές αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η δικαιοσύνη και η αμεροληψία, ενώ υιοθετήθηκε και ψήφισμα που αποτρέπει τυχόν διακρίσεις που προκαλούνται από τη χρήση ΤΝ.³⁴

> Πώς μπορεί να υλοποιηθεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να προωθήσουν τις αρχές αυτές μέσω ποικιλόμορφων ομάδων ανάπτυξης ΤΝ, διενεργώντας ελέγχους μεροληψίας και θεσπίζοντας σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες για τον μετριασμό της μεροληψίας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η τακτική επανεξέταση των συστημάτων ΤΝ για πιθανές ανισότητες και η άμεση αντιμετώπισή τους ενισχύουν περαιτέρω αυτές τις αρχές.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Οι προκαταλήψεις είναι εγγενείς και, στην πραγματικότητα, συστατικά στοιχεία των πολιτικών διαδικασιών. Η ΤΝ μπορεί να προσφέρει πολύτιμα εργαλεία για την αναγνώριση διαφόρων προκαταλήψεων, βοηθώντας έτσι στη δομημένη πολιτική επιχειρηματολογία. Η προσοχή εδώ επικεντρώνεται στην ακούσια, διακριτική προκατάληψη που μπορεί να προκληθεί από ανεπαρκή ή μη ισορροπημένα δεδομένα εκπαίδευσης. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων μπορεί να απαιτήσει τη συνεργασία με μειονότητες και ομάδες υπεράσπισης δικαιωμάτων, προκειμένου να συλλεχθεί ανατροφοδότηση σχετικά με τις επιπτώσεις των συστημάτων ΤΝ και να γίνουν οι απαραίτητες βελτιώσεις. Επιπλέον, θα μπορούσε να εδραιωθεί μια κουλτούρα ηθικής χρήσης της ΤΝ στο κοινοβούλιο, όπου η δικαιοσύνη, η ισότητα και η αποφυγή της διάκρισης είναι κεντρικές αξίες. Παράλληλα, τα κοινοβούλια μπορούν να συνεργαστούν με ερευνητικά ιδρύματα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τη διεξαγωγή μελετών σχετικά με τον αντίκτυπο της ΤΝ στη δικαιοσύνη και την ισότητα στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

1.4. Κατανόηση και αντιμετώπιση προκαταλήψεων και μεροληψίας στα βασικά δεδομένα και στους αλγορίθμους

> Γιατί έχει σημασία;

Η κατανόηση και η αντιμετώπιση πιθανών φαινομένων προκατάληψης και μεροληψίας³⁵ στα δεδομένα εκπαίδευσης είναι ένα κρίσιμο βήμα για να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιούνται σε κοινοβουλευτικές διαδικασίες τηρούν τις αρχές της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αποφυγής διακρίσεων. Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να υιοθετήσουν προληπτικά μέτρα για τον εντοπισμό και τον μετριασμό και την άμβλυνση των προκαταλήψεων και της μεροληψίας, τόσο στα δεδομένα εκπαίδευσης όσο και στους αλγορίθμους, ενισχύοντας έτσι την παραγωγή δίκαιων και αμερόληπτων αποτελεσμάτων μέσω συστημάτων ΤΝ, καθώς αυτά υποστηρίζουν τις πολιτικές ή τις θεσμικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Υπάρχει ένα εύρος σχετικού κινδύνου ανάλογα με την εφαρμογή της ΤΝ, το οποίο συνδέεται επίσης με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη βασικών μοντέλων. Στις ΗΠΑ, ζητήματα που σχετίζονται με τις προκαταλήψεις και τη μεροληψία αντιμετωπίστηκαν, μεταξύ άλλων, μέσω Προεδρικού Διατάγματος.³⁶

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να εφαρμόσουν αυτές τις αρχές, εξετάζοντας και ελέγχοντας ενδελεχώς τις πηγές των δεδομένων εκπαίδευσης. Επιπλέον, μπορούν να χρησιμοποιούν διαφανείς μεθόδους συλλογής δεδομένων, να επιμελούνται ποικιλόμορφα και αντιπροσωπευτικά σύνολα δεδομένων και να αξιολογούν τακτικά τα αποτελέσματα συστημάτων ΤΝ, προκειμένου να εντοπίζουν και να διορθώνουν πιθανές προκαταλήψεις και μεροληψία τόσο στα δεδομένα όσο και στους αλγορίθμους που χρησιμοποιούνται.

Ωστόσο, ορισμένοι τρόποι αντιμετώπισης των προκαταλήψεων και της μεροληψίας στα δεδομένα μπορεί να είναι τουλάχιστον ηθικά αμφισβητήσιμοι ή να απαιτούν μεθόδους και τεχνολογίες που δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Προαγωγή κουλτούρας ηθικής συλλογής και χρήσης των δεδομένων στο χώρο του κοινοβουλίου,³⁷ δίνοντας έμφαση στη αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και της μεροληψίας.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικούς οργανισμούς για να παραμένουν τα κοινοβούλια ενημερωμένα σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές αντιμετώπισης και μετριασμού των προκαταλήψεων.
- Εξέταση της δημοσίευσης αναφορών διαφάνειας, στις οποίες περιγράφονται αναλυτικά τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων στα συστήματα ΤΝ και η επίδρασή τους στη δικαιοσύνη και την ισότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η χρήση ιστορικών δεδομένων είναι εγγενώς μεροληπτική σε, σχεδόν, κάθε περίπτωση. Η αντιμετώπιση της συχνά απαιτεί παρεμβάσεις, όχι μόνο στα δεδομένα εκπαίδευσης, αλλά και στο αλγοριθμικό επίπεδο. Ωστόσο, εάν οι παρεμβάσεις σημαίνουν, για παράδειγμα, τον αποκλεισμό ορισμένων δεδομένων λόγω πολιτικής τοποθέτησης, τότε εισερχόμαστε σε ένα δύσκολο και ταυτόχρονα επισφαλές πεδίο διαχείρισης.

1.5. Αποφυγή χρήσης δεδομένων εκπαίδευσης που παραβιάζουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

> Γιατί έχει σημασία;

Η αποφυγή χρήσης δεδομένων εκπαίδευσης που παραβιάζουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (intellectual property, IP) δεν αποτελεί μόνο ηθικό ζήτημα, αλλά και νομική υποχρέωση. Μπορεί να προκύψουν προβλήματα, για παράδειγμα, όταν χρησιμοποιούνται δεδομένα τρίτων από μη κοινοβουλευτικές πηγές, των οποίων η χρήση αποκλίνει από τον αρχικό σκοπό δημοσίευσής τους. Κατά την ανάπτυξη συστημάτων ΤΝ για κοινοβουλευτική χρήση, η συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς περί πνευματικής ιδιοκτησίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Τα κοινοβουλευτικά ιδρύματα είναι απαραίτητο να εγγυηθούν ότι οι διαδικασίες ανάπτυξης ΤΝ σέβονται τα πνευματικά δικαιώματα και συμμορφώνονται με τα ισχύοντα ηθικά πρότυπα και νομικές δεσμεύσεις, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τον κίνδυνο παραβίασης αυτών των δικαιωμάτων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Έχουν αναφερθεί αιτιάσεις για παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην εκπαίδευση βασικών μοντέλων, αν και καμία δεν αφορά κοινοβούλια. Αξιοσημείωτη είναι η υπόθεση του 2023, όταν η OpenAI αντιμετώπισε μια συλλογική αγωγή για πνευματικά δικαιώματα ενώπιον ενός ομοσπονδιακού δικαστηρίου στο Σαν Φρανσίσκο, με την αιτίαση ότι ο ψηφιακός βοηθός (chatbot) ChatGPT εκπαιδεύτηκε με βιβλία χωρίς την άδεια των συγγραφέων.³⁸ Την ίδια χρονιά, οι New York Times κατέθεσαν αγωγή κατά της OpenAI και της Microsoft, ισχυριζόμενοι ότι χρησιμοποιήθηκε δικό τους κατοχυρωμένο υλικό για την εκπαίδευση ψηφιακών βοηθών, οι οποίοι πλέον ανταγωνίζονται άμεσα την εφημερίδα.³⁹

> Πώς μπορεί να υλοποιηθεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να αποφύγουν την παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στα δεδομένα εκπαίδευσης, εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες άδειες, χρησιμοποιώντας ανοικτού κώδικα ή αδειοδοτημένα δεδομένα και διεξάγοντας ενδελεχή έλεγχο για να διασφαλίσουν ότι οι πηγές δεδομένων συμμορφώνονται με τα πνευματικά δικαιώματα και τις συμφωνίες αδειοδότησης. Για εθνικά ή περιφερειακά κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη σύναψη συμφωνιών με κρατικούς φορείς, εκδότες, μέσα ενημέρωσης ή μεγάλους παρόχους δεδομένων.

Ωστόσο, για συστήματα που εκπαιδεύονται με παγκόσμια δεδομένα, μια τέτοια προσέγγιση είναι δύσκολη και ίσως ανέφικτη. Αυτός ο συλλογισμός θέτει υπό αμφισβήτηση τη σκοπιμότητα γενικών μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης για κοινοβουλευτικές εφαρμογές.

Τα κοινοβουλευτικά έγγραφα θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται για εκπαίδευση, καθώς δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Η σημασία του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να είναι βαθιά ενσωματωμένη στη θεσμική κουλτούρα. Πέρα από τις ηθικές διαστάσεις του ζητήματος, υπάρχουν και νομικές. Για αυτόν τον λόγο, είναι απαραίτητη η συνεργασία με νομικούς, ειδικούς στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και του δικαίου της τεχνολογίας, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τους κανονισμούς περί των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτοί οι εντός ή εκτός του οργανισμού εμπειρογνώμονες πρέπει να παραμένουν ενήμεροι για τις εξελίξεις στη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και τις βέλτιστες πρακτικές στην ΤΝ, και ειδικότερα στην ανάπτυξη ΜΓΜ, ώστε να προτείνουν ανάλογες προσαρμογές στη θεσμική πολιτική και πρακτική.

1.6. Διαφύλαξη ανθρώπινων αξιών και πολιτισμικής ποικιλομορφίας

> Γιατί έχει σημασία;

Η διαφύλαξη των ανθρώπινων αξιών και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας στον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ είναι απαραίτητη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι τεχνολογίες ΤΝ συμμορφώνονται με τα ηθικά και πολιτισμικά πρότυπα της κοινωνίας που εξυπηρετούν. Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο πολιτισμικά ευαίσθητου κοινοβουλευτικού περιβάλλοντος.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, με τα ψηφίσματα και τις συστάσεις της το 2020, εξέτασε διεξοδικά τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που συνεπάγεται η ΤΝ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.⁴⁰ Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι αξίες είναι συναφείς έννοιες· ωστόσο, σε αντίθεση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αξίες δεν είναι απαραίτητα καθολικές ή νομικά δεσμευτικές και μπορούν να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών και κοινωνιών.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Η διαφύλαξη των ανθρώπινων αξιών και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας στον σχεδιασμό της κοινοβουλευτικής ΤΝ περιλαμβάνει τη συμμετοχή πολυποίκιλων ομάδων ανάπτυξης για διαφορετικές οπτικές και ευαισθησία σε πολιτισμικά θέματα. Οι ομάδες αυτές θα μπορούσαν να εκπαιδευτούν στην πολιτισμική ενσυναίσθηση, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν λεπτές πολιτισμικές αποχρώσεις και το σχετικό ηθικό πλαίσιο.

Ωστόσο, οι κοινωνίες μπορεί να είναι βαθιά διχασμένες ως προς τις αξίες. Οι αξίες δεν είναι πλήρως κωδικοποιημένες, γεγονός που καθιστά δύσκολο τον προσδιορισμό και την περιγραφή τους. Επομένως, κατά την εξέταση της εφαρμογής των κατευθυντήριων οδηγιών σε οποιοδήποτε κοινοβούλιο, αντί για τον ασαφή όρο «αξίες», θα πρέπει να γίνεται αναφορά στους συνταγματικούς κανόνες, καθώς και στα καθολικά αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με πολιτισμικούς οργανισμούς, ειδικούς επιστήμονες και ακαδημαϊκά ιδρύματα για την απόκτηση γνώσης σχετικά με τις πολιτισμικές διαστάσεις του σχεδιασμού και της ανάπτυξης ΤΝ.
- Ενθάρρυνση της έρευνας και των ακαδημαϊκών μελετών για τις πολιτισμικές επιπτώσεις της χρήσης ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.
- Διατήρηση ανοιχτών διαύλων επικοινωνίας με πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινότητες, ώστε να υπάρχει συνεχής ανατροφοδότηση και ανταπόκριση στις ανησυχίες τους.

1.7. Αξιολόγηση και μετριασμός ακούσιων συνεπειών ή παρενεργειών

> Γιατί έχει σημασία;

Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να υιοθετήσουν προληπτική στάση κατά την αξιολόγηση και την άμβλυνση τυχόν ακούσιων συνεπειών ή παράπλευρων επιπτώσεων από τη χρήση συστημάτων ΤΝ, ενισχύοντας έτσι την υπεύθυνη, υπό λογοδοσία εφαρμογή της ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Η αντιμετώπιση των ακούσιων συνεπειών της ΤΝ στα κοινοβούλια μπορεί να περιλαμβάνει αρκετά σύνθετα βήματα. Αρχικά είναι κρίσιμο να καθιερωθεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αξιολόγησης. Αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να περιλαμβάνει τακτικές αξιολογήσεις επιπτώσεων που θα συμπληρώνονται από ανεξάρτητους ελέγχους για αντικειμενικές εκτιμήσεις. Η συνεχής παρακολούθηση των συστημάτων ΤΝ θα καταστήσει δυνατές έγκαιρες παρεμβάσεις. Επιπλέον, η ενσωμάτωση μηχανισμών ανατροφοδότησης από τους χρήστες θα επιτρέψει την άμεση επικαιροποίηση των συστημάτων, επιτρέποντας προσαρμογές για την άμβλυνση οποιωνδήποτε αρνητικών επιπτώσεων και τη βελτίωση της συνολικής αποτελεσματικότητας και λογοδοσίας.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Εξέταση των αξιολογήσεων και των προτάσεων που προκύπτουν από την ανάλυση των υφιστάμενων συστημάτων.
- Ενημέρωση σχετικά με τις πρόσφατες έρευνες στην ΤΝ, τις βέλτιστες πρακτικές και τις ηθικές κατευθυντήριες οδηγίες, ώστε να διασφαλίζεται η προσαρμογή στις νέες προκλήσεις και η μείωση των πιθανών συνεπειών.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής των βουλευτών και του προσωπικού σε εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τα συστήματα ΤΝ και τις πιθανές επιπτώσεις τους.
- Καλλιέργεια κουλτούρας υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον που παράλληλα προωθεί τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη δυνατότητα αναφοράς ανησυχιών και προτάσεων βελτίωσης.

1.8. Ενθάρρυνση της δημόσιας συμμετοχής και δραστηριοποίησης στην ανάπτυξη, εφαρμογή και εποπτεία κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η ενθάρρυνση της δημόσιας συμμετοχής και δραστηριοποίησης στην ανάπτυξη, εφαρμογή και εποπτεία των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ είναι απαραίτητη από τη φάση του αρχικού τους σχεδιασμού, ώστε να ενισχυθεί η συμπερίληψη, η διαφάνεια και η αντιπροσωπευτικότητα. Αυτό θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τις αξίες, τις ανάγκες και τις απόψεις των πολιτών, προάγοντας μια πιο συμπεριληπτική και αντιπροσωπευτική δημοκρατική διαδικασία.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να δημιουργήσουν ειδικές πλατφόρμες για τη συλλογή των απόψεων των πολιτών, να διοργανώνουν δημόσιες διαβουλεύσεις ή ακροάσεις σχετικά με την πολιτική της ΤΝ και να συγκροτούν συμβουλευτικά όργανα με τη συμμετοχή πολιτών. Οι ειδικοί και οι πολίτες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα δεδομένα, τα μοντέλα και τις διαδικασίες, ώστε να μπορούν να αλληλεπιδρούν με ουσιαστικό και ενεργητικό τρόπο. Επιπλέον, τα κοινοβούλια μπορούν να δημοσιεύουν έγγραφα που αφορούν την ΤΝ προς δημόσια διαβούλευση και σχολιασμό, διασφαλίζοντας πιο συμμετοχικές διαδικασίες στην ανάπτυξη, εφαρμογή και εποπτεία των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Προώθηση κουλτούρας ενεργού πολίτη και δημοκρατικής συμμετοχής, όπου τα φυσικά πρόσωπα και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι φορείς ενθαρρύνονται να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινοβουλευτικής πολιτικής και των πρακτικών ΤΝ.
- Χρήση τεχνολογίας για τη διευκόλυνση της εικονικής συμμετοχής, που επιτρέπει στους συμμετέχοντες από διάφορες περιοχές να αναπτύσσουν σε συζητήσεις και να διαβουλεύονται.
- Αναγνώριση και ανάδειξη της συνεισφοράς των πολιτών και των οργανισμών που συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της υπεύθυνης χρήσης ΤΝ στο κοινοβούλιο.
- Η επένδυση στην εκπαίδευση σε ζητήματα ΤΝ αποτελεί μια ακόμη προσέγγιση που επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες συν-δημιουργίας.

1.9. Σεβασμός του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών αξιών

> Γιατί έχει σημασία;

Ο σεβασμός του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών αξιών κατά την ανάπτυξη και χρήση της ΤΝ στα κοινοβούλια είναι υψίστης σημασίας για τη διατήρηση της ακεραιότητας των δημοκρατικών διαδικασιών και την προάσπιση των υφιστάμενων νομικών αρχών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Αυτό συμβάλλει στην προώθηση ενός δημοκρατικού και σύννομου περιβάλλοντος εντός του κοινοβουλευτικού πλαισίου.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Το 2020, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε μια συλλογή ψηφισμάτων και συστάσεων, αναλύοντας τα πιθανά οφέλη και τους κινδύνους της ΤΝ, κυρίως σε σχέση με τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.⁴¹

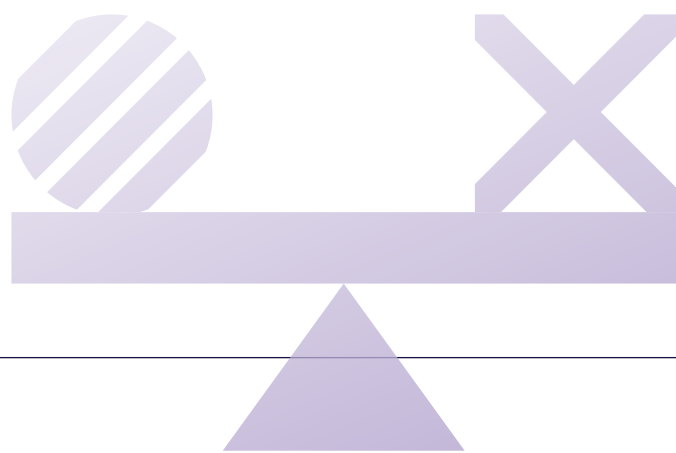
> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα συστήματα ΤΝ συμμορφώνονται με τα υπάρχοντα νομικά και συνταγματικά πλαίσια, καθώς και με τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες για την ΤΝ, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών αρχών. Οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί μπορούν, επίσης, να θεσπίσουν διαφανείς μηχανισμούς λογοδοσίας, να διενεργούν τακτικούς ελέγχους των διαδικασιών ΤΝ και να ενισχύσουν τη νομοθετική εποπτεία, ώστε η ΤΝ να εναρμονιστεί με τις δημοκρατικές αξίες, τα νομικά-συνταγματικά πρότυπα και τα δικαιώματα των πολιτών.

Πιθανοί τρόποι κατοχύρωσης των δικαιωμάτων των πολιτών όταν τα κοινοβούλια χρησιμοποιούν συστήματα ΤΝ περιλαμβάνουν την προσαρμογή των υπάρχοντων νομικών εργαλείων, όπως το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα,⁴² ή την υιοθέτηση εξειδικευμένων νομικών μέσων που βρίσκονται υπό ανάπτυξη για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος.⁴³

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενίσχυση κουλτούρας νομικής και ηθικής συνείδησης εντός του κοινοβουλευτικού χώρου, με έμφαση στη σημασία της στήριξης των δημοκρατικών αξιών και του κράτους δικαίου.
- Συνεργασία με νομικούς εμπειρογνώμονες, ακαδημαϊκά ιδρύματα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εξειδικεύονται στη διακυβέρνηση της ΤΝ και τις δημοκρατικές αξίες.
- Παρακολούθηση των εξελισσόμενων νομικών εξελίξεων και των παγκόσμιων βέλτιστων πρακτικών στη διακυβέρνηση της ΤΝ, ώστε η πολιτική και οι πρακτικές να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα.

1.10. Χρήση της ΤΝ για την προώθηση και παρακολούθηση σημαντικών παγκόσμιων, εθνικών ή περιφερειακών πολιτικών στόχων

> Γιατί έχει σημασία;

Η προώθηση και η παρακολούθηση εθνικών, περιφερειακών ή παγκόσμιων στόχων, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μέσω της χρήσης ΤΝ στα κοινοβούλια, μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των σχετικών προκλήσεων. Η παρακολούθηση αυτών των στόχων αποτελεί βασική αρμοδιότητα του κοινοβουλίου, μέσω των λειτουργιών εποπτείας και ελέγχου. Αυτή η προσέγγιση συνδέεται άμεσα με τις ηθικές αρχές, καθώς συμβάλλει στην προώθηση των προσπαθειών για ένα πιο βιώσιμο και δίκαιο μέλλον.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης ψηφιακά-έτοιμης πολιτικής, στελέχη της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής των Ελλήνων συντονίζουν μια ομάδα εργασίας για τη χρήση εργαλείων ΤΝ κατά την παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο.⁴⁴

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Η εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος διεθνών συμφωνιών, όπως το Πρωτόκολλο του Κιότο και η Συμφωνία των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή, μπορεί επίσης να ωφεληθεί από τη χρήση ΤΝ στα κοινοβούλια. Η ΤΝ μπορεί να προσφέρει τεκμηριωμένες, βασισμένες σε δεδομένα αναλύσεις, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες στους βουλευτές και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σχετικά με διάφορες πτυχές αυτών των συμφωνιών. Επομένως, το κοινοβούλιο μπορεί να προωθήσει την εφαρμογή τους, αξιοποιώντας συστήματα ΤΝ για την ανάλυση και τη βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, την παρακολούθηση της προόδου και την αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων δημόσιας πολιτικής.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενθάρρυνση και συνεργασία με προγραμματιστές και ερευνητές ΤΝ για τη δημιουργία λύσεων ΤΝ που αντιμετωπίζουν άμεσα προκλήσεις σχετικές με την εφαρμογή διεθνών συμφωνιών και συνθηκών.
- Προώθηση της εκπαίδευσης στη χρήση ΤΝ και της ενίσχυσης δεξιοτήτων μεταξύ των βουλευτών και των στελεχών του κοινοβουλίου, ώστε να διευκολυνθεί η ανάληψη αποτελεσματικών πρωτοβουλιών που βασίζονται στην ΤΝ για την αντιμετώπιση ζητημάτων που συνδέονται με τους προαναφερθέντες στόχους. Για τον σκοπό αυτό, ενδέχεται να χρειαστεί η αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων και συνεργασιών για τη στήριξη συναφών έργων ΤΝ.

Η ηθική της ΤΝ στα κοινοβούλια

Καθώς οι κατευθυντήριες οδηγίες για την ΤΝ στα κοινοβούλια εξελίσσονται, είναι επιτακτική ανάγκη να ενσωματωθούν σε αυτές ισχυρές ηθικές αρχές. Για την προώθηση αυτού του στόχου, είναι σημαντικό να εντοπιστούν υπέρμαχοι της ηθικής ΤΝ εντός των κοινοβουλευτικών οργάνων, καθώς και να υποστηριχθεί η χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων για την ηθική ΤΝ, με σκοπό την ενίσχυση σχετικών πρωτοβουλιών. Επιπλέον, πρέπει να διερευνηθεί η προσαρμογή αναγνωρισμένων υφιστάμενων ηθικών πλαισίων, όπως αυτό της UNESCO,⁴⁵ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον. Η υιοθέτηση αυτών των μέτρων θα ενισχύσει τη δέσμευση για ηθική χρήση της ΤΝ, διαφυλάττοντας τις δημοκρατικές αρχές στην ψηφιακή εποχή.

2.

Γενική Τεχνητή Νοημοσύνη και Ανθρώπινη Αυτονομία

(αυτενέργεια
και αυθεντικότητα)

Η γενική τεχνητή νοημοσύνη (Γενική ΤΝ, αγγλ. Artificial General Intelligence) ορίζεται ως μια τεχνολογία «γενικά ευφυέστερη από τον άνθρωπο»,⁴⁶ η οποία, εφόσον καταστεί εφικτή η ανάπτυξή της, ενδέχεται να συνδράμει και ακόμη και να αντικαταστήσει την ανθρώπινη γνωστική ικανότητα με τρόπους που δεν έχουν παρατηρηθεί ποτέ στο παρελθόν. Δεδομένου ότι τα κοινοβούλια αποτελούν σύνθετες δομές, οι λεπτές αποχρώσεις των πολιτικών συζητήσεων και των ζητημάτων πολιτικής διαμορφώνονται ολοένα και περισσότερο με τη χρήση ΤΝ, και η Γενική ΤΝ ενδέχεται να ανοίξει τον δρόμο για το επόμενο βήμα στην υποστήριξη της δημοκρατίας.

Είναι επιτακτικό τα κοινοβούλια να διερευνήσουν την περίπλοκη σχέση μεταξύ της Γενικής ΤΝ και της ανθρώπινης αυτονομίας που περιλαμβάνει τόσο την αυτενέργεια όσο και την αυθεντικότητα.⁴⁷ Η ανθρώπινη αυτονομία ήδη απειλείται από τις υπάρχουσες τεχνολογίες. Η χρήση συστημάτων Γενικής ΤΝ θα μπορούσε να την ενισχύσει ή να την περιορίσει περαιτέρω, ανάλογα με τον σχεδιασμό τους και τις περιοχές στις οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν.

Πριν από την έναρξη οποιουδήποτε έργου που αφορά τη Γενική ΤΝ, είναι απαραίτητο να διεξάγεται αυστηρή αξιολόγηση της ηθικής ευθύνης των σχεδιαστών και των προγραμματιστών. Παράλληλα, πρέπει να προωθείται η αναγνώριση της Γενικής ΤΝ ως πραγματικής προοπτικής, ώστε να ξεπεραστεί ο φόβος, να αντληθούν διδάγματα από τα λάθη και να αξιοποιηθούν οι επιτυχίες.

2.1. Προώθηση της ανθρώπινης αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης ότι η ΤΝ στα κοινοβούλια χρησιμοποιείται για να συμπληρώσει τις γνωστικές ανθρώπινες ικανότητες και όχι να τις αντικαταστήσει

> Γιατί έχει σημασία;

Η προώθηση της ανθρώπινης αυτονομίας μέσω της χρήσης της ΤΝ ως συμπληρωματικού εργαλείου, και όχι ως υποκατάστατου, είναι κομβική για τη διατήρηση των δημοκρατικών αρχών και την προάσπιση της αξίας της ανθρώπινης κρίσης στη διακυβέρνηση. Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να πρωτοστατήσουν στις προσπάθειες για την εξισορρόπηση μεταξύ της αξιοποίησης των οφελών της ΤΝ και της διατήρησης του καθοριστικού ρόλου των ανθρώπων στη λήψη αποφάσεων και στη δημοκρατική διακυβέρνηση.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να προωθήσουν την ανθρώπινη αυτονομία αξιοποιώντας την ΤΝ για την υποστήριξη και ενίσχυση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Αυτό προϋποθέτει την καθιέρωση σαφών ρόλων για την ΤΝ, την εκπαίδευση των νομοθετών και τον καθορισμό κατευθυντήριων οδηγιών που δίνουν προτεραιότητα στην ανθρώπινη εποπτεία και στη δεοντολογική χρήση της ΤΝ. Επιπλέον, η έμφαση στον ανθρωποκεντρικό σχεδιασμό της ΤΝ, η διασφάλιση ισχυρής ανθρώπινης εποπτείας και η προώθηση διαφανών μηχανισμών λήψης αποφάσεων ενισχύουν περαιτέρω τη δέσμευση για τη διασφάλιση των δημοκρατικών αρχών και τη διαφύλαξη της ατομικής αυτονομίας.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Σε ορισμένους κοινοβουλευτικούς τομείς, όπως η εκπόνηση νομικών κειμένων ή η ανάκτηση πληροφοριών, η ΤΝ είναι πιθανό να αντικαταστήσει συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπινων δραστηριοτήτων ρουτίνας. Αυτή η μετάβαση δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως απειλή για την ανθρώπινη αυτονομία· αντιθέτως, μπορεί να συμβάλει στην ανακατανομή των ανθρώπινων πόρων εντός του κοινοβουλίου. Προς το παρόν, η ανθρώπινη αυτονομία είναι απαραίτητη για τα πιο σύνθετα γνωστικά καθήκοντα, ενώ τα επαναλαμβανόμενα μπορούν να εκτελούνται αποτελεσματικά από εργαλεία και υπηρεσίες βασισμένα στην ΤΝ.
- Στο πλαίσιο αυτό, τα κοινοβούλια θα πρέπει να καλλιεργήσουν μια κουλτούρα υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ στο εργασιακό τους περιβάλλον, θέτοντας την ανθρώπινη κρίση στο επίκεντρο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Η συνεργασία με εμπειρογνώμονες, ακαδημαϊκά ιδρύματα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της ηθικής της ΤΝ είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις βέλτιστες πρακτικές. Παράλληλα, τα κοινοβούλια θα πρέπει να παραμένουν ενήμερα για τις τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο της ΤΝ που ενδέχεται να επηρεάσουν την ανθρώπινη αυτονομία και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

2.2. Εφαρμογή ειδικών απαιτήσεων στους σχεδιαστές και προγραμματιστές της ΤΝ στα κοινοβούλια

> Γιατί έχει σημασία;

Οι σχεδιαστές και προγραμματιστές συστημάτων ΤΝ στα κοινοβούλια φέρουν ιδιαίτερη ηθική ευθύνη όσον αφορά τη Γενική ΤΝ, ως προς τη διασφάλιση της πρόληψης πιθανών καταχρήσεων και του περιορισμού των επιπτώσεων μιας ισχυρής ΤΝ ή μιας μοναδικότητας στα θεσμικά όργανα, την κοινωνία και τους πολίτες. Αυτό αντανακλά το τυποποιημένο πλαίσιο ελέγχου που εφαρμόζει κάθε οργανισμός κατά τη διαδικασία πρόσληψης ή ανάθεσης εργασιών σε εξωτερικούς συνεργάτες. Είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι οι ευρύτερες αντιλήψεις και ηθικές αξίες τους ευθυγραμμίζονται πλήρως με αυτές του κοινοβουλίου, προκειμένου να διατηρηθεί μια αρμονική συνεργασία. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση των σχεδιαστών και προγραμματιστών κοινοβουλευτικών συστημάτων Γενικής ΤΝ ως προς την ηθική τους ευθύνη, καθώς και η διεξαγωγή ελέγχων ασφαλείας, αποτελούν απαραίτητα βήματα για να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω συστήματα αναπτύσσονται και συντηρούνται σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα ακεραιότητας, λογοδοσίας και ασφάλειας. Με αυτόν τον τρόπο, τα κοινοβουλευτικά θεσμικά όργανα μπορούν να εγγυηθούν την ανάπτυξη τεχνολογιών Γενικής ΤΝ που εναρμονίζονται με τις αξίες και τις ηθικές αρχές τους, ενώ παράλληλα διαφυλάσσουν την ασφάλεια των κοινοβουλευτικών διαδικασιών.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Επί του παρόντος, ρητές ρυθμίσεις ειδικά για τη Γενική ΤΝ δεν υπάρχουν. Ελλείψει ειδικών κατευθυντήριων αρχών, τα κοινοβούλια μπορούν να εφαρμόσουν αναλογικά τις τυποποιημένες πρακτικές προμήθειας ή διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Μια επιπρόσθετη βαθμίδα μπορεί να ενσωματωθεί στη διαδικασία ανάπτυξης συστημάτων Γενικής ΤΝ, με σκοπό την αξιολόγηση των ηθικών διαστάσεων και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις βέλτιστες πρακτικές της βιομηχανίας και τα κοινοβουλευτικά ηθικά πρότυπα. Το κοινοβούλιο μπορεί να εισάγει ηθικές κατευθυντήριες οδηγίες, ελέγχους ασφαλείας και αυστηρές απαιτήσεις προσόντων. Οι σχεδιαστές και οι προγραμματιστές οφείλουν να αποδεικνύουν τη δέσμευσή τους στην ηθική ευθύνη. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση των πιθανών κοινωνικών επιπτώσεων, τη διασφάλιση της διαφάνειας και την τήρηση των βέλτιστων πρακτικών για την προστασία των θεσμών και της κοινωνίας από τους κινδύνους που σχετίζονται με την ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Κατά τις τελικές συζητήσεις μεταξύ των ειδικών της τεχνικής ομάδας εργασίας, η οποία είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη των κατευθυντήριων οδηγιών, κατέστη σαφές ότι αυτή η συγκεκριμένη κατευθυντήρια οδηγία όχι μόνο μπορεί να είναι εξαιρετικά δύσκολη στην εφαρμογή της, αλλά και να προκαλέσει σημαντικές αντιπαραθέσεις λόγω διαφορετικών ηθικών προσεγγίσεων. Συμπεριλήφθηκε εδώ ως ένδειξη της δέσμευσης για την προτεραιοποίηση ηθικών ζητημάτων στη μελλοντική ανάπτυξη της Γενικής ΤΝ.

2.3. Προώθηση της κατανόησης ότι η εξέλιξη της ΤΝ είναι προοδευτική και ότι η Γενική ΤΝ θα πρέπει να θεωρείται μια πραγματική προοπτική

> Γιατί έχει σημασία;

Η Γενική ΤΝ μπορεί κάποια στιγμή στο μέλλον να γίνει πραγματικότητα. Τα κοινοβούλια, ως κεντρικοί φορείς λήψης αποφάσεων κάθε χώρας, οφείλουν να είναι προετοιμασμένα. Κάθε κράτος χρειάζεται τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και ετοιμότητα για τις πιθανές κοινωνικές επιπτώσεις της προηγμένης ΤΝ. Αυτό, με τη σειρά του, συμβάλλει στη διαμόρφωση υπεύθυνης διακυβέρνησης και στην προετοιμασία για τις προκλήσεις και ευκαιρίες που μπορεί να φέρει η προηγμένη ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

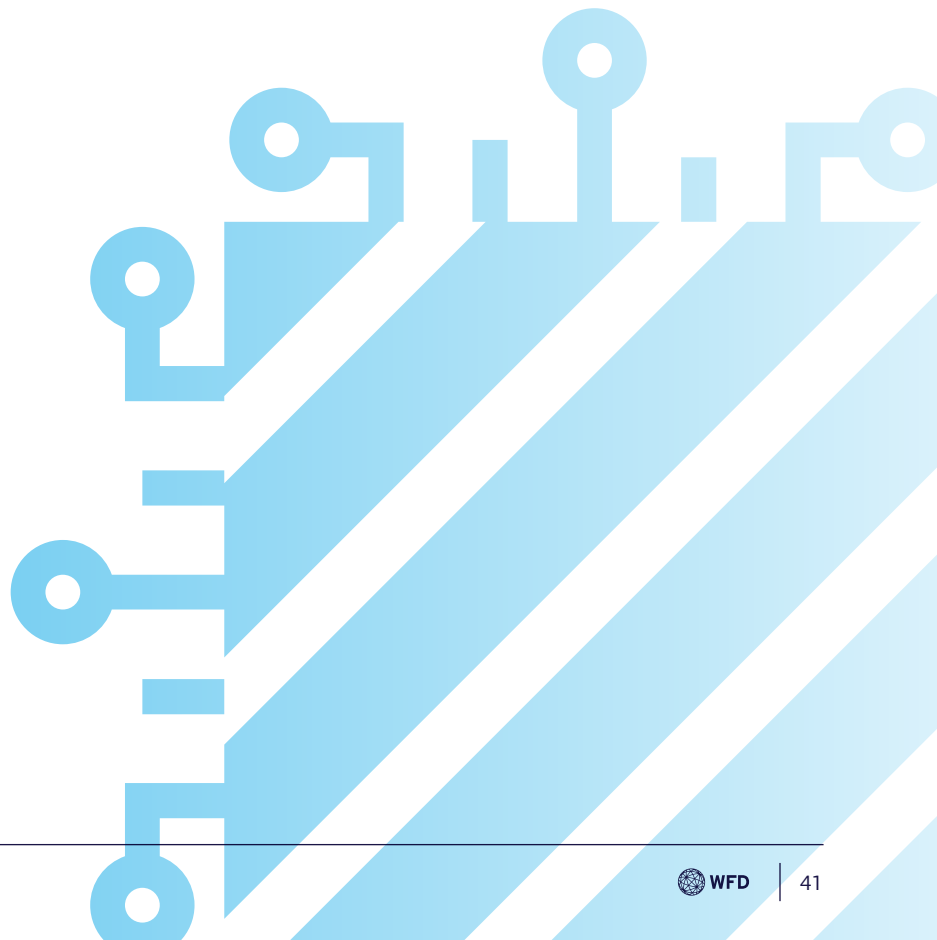
Το κοινοβούλιο μπορεί να προωθήσει την κατανόηση της ΤΝ, διευκολύνοντας τη συνεχή εκπαίδευση, ενισχύοντας τη δημόσια ευαισθητοποίηση και εμπλέκοντας ειδικούς στη συζήτηση για την προοδευτική φύση της ΤΝ. Για τον σκοπό αυτό, θα μπορούσε να εξεταστεί η δημιουργία μιας ειδικής ομάδας εργασίας. Η έμφαση στη Γενική ΤΝ, ως μελλοντική πραγματικότητα, ενθαρρύνει τον προληπτικό σχεδιασμό και τη συνετή αντιμετώπιση των ηθικών ζητημάτων που θα προκύψουν από την ανάπτυξή της.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεχής ενημέρωση για τις εξελίξεις στην ΤΝ και τη Γενική ΤΝ, με τακτική ανανέωση των γνώσεων των βουλευτών και του προσωπικού σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις τους.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με δεξαμενές σκέψης (think tanks), ερευνητικά ιδρύματα και διεθνείς οργανισμούς που μελετούν την Γενική ΤΝ, με στόχο την αξιοποίηση της συλλογικής εμπειρογνώμοσύνης.

Αναλογιζόμενοι τη Γενική ΤΝ

Δεδομένης της εν εξελίξει συζήτησης σχετικά με τη δυνατότητα υλοποίησης και με το χρονοδιάγραμμα της Γενικής ΤΝ, τα κοινοβούλια ενδέχεται να χρειαστεί να λάβουν προληπτικά μέτρα. Παρά την αβεβαιότητα που περιβάλλει την επίτευξή της, αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες υιοθετούν μια προοπτική προσανατολισμένη προς το μέλλον, αναγνωρίζοντας την ανάγκη αξιολόγησης και διαχείρισης των δυνητικών επιπτώσεών της στα δημοκρατικά θεσμικά όργανα. Προάγεται έτσι η ετοιμότητα για πιθανές μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις τύπου μοναδικότητας (singularity).

3.

Απόρρητο και Ασφάλεια στην ΤΝ

Η ιδιωτικότητα και η ασφάλεια στην ΤΝ είναι σημαντικοί παράγοντες ρύθμισής της στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον, διότι τα συστήματα αυτά συχνά επεξεργάζονται ευαίσθητα δεδομένα, όπως προσωπικές πληροφορίες ή δεδομένα εθνικής ασφάλειας. Χωρίς τα κατάλληλα μέτρα προστασίας της ιδιωτικότητας και της ασφάλειας, υπάρχει κίνδυνος παραβιάσεων των δεδομένων, κλοπής ταυτότητας και άλλων επιβλαβών επιπτώσεων. Αυτό μπορεί να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη του κοινού στην κοινοβουλευτική διαδικασία και να βλάψει το δημοκρατικό σύστημα.

Η κυβερνοασφάλεια και η ιδιωτικότητα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας προσωπικών δεδομένων, είναι προτιμότερο να ενσωματώνονται στα συστήματα εκ σχεδιασμού. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση, η υλοποίηση και η βελτιστοποίηση μοντέλων ΤΝ πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις για τα κοινοβούλια πριν από την υιοθέτησή τους. Η ασφαλής επεξεργασία πληροφοριών προσωπικής ταυτοποίησης είναι υψίστης σημασίας. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστεί η κυριαρχία των δεδομένων (η έννοια ότι τα δεδομένα υπόκεινται στη νομοθεσία της χώρας όπου συλλέγονται ή αποθηκεύονται), δεδομένης της διαθεσμικής και διεθνούς φύσης των κοινοβουλευτικών διαδικασιών.

Η ανησυχία για την υπερβολική εξάρτηση από την ΤΝ μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω λεπτομερούς στρατηγικής και αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χαρτοφυλακίου εφαρμογών. Συνολικά, η ανθρώπινη εποπτεία στις αποφάσεις που αφορούν την ασφάλεια οφείλει να παραμείνει παράγοντας υψίστης σημασίας.

3.1. Ενσωμάτωση χαρακτηριστικών ασφαλείας και ισχυρής προστασίας στα συστήματα ΤΝ του κοινοβουλίου

> Γιατί έχει σημασία;

Η ενσωμάτωση χαρακτηριστικών ασφαλείας και ισχυρής προστασίας στα συστήματα ΤΝ του κοινοβουλίου είναι κρίσιμη για την προστασία των δυνητικά θιγόμενων, του εσωτερικού δικτύου και του ίδιου του θεσμού, από πιθανές απειλές και επιθέσεις κυβερνοασφάλειας. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση «ασφάλειας εκ σχεδιασμού» μπορεί να βοηθήσει στην ενίσχυση της ασφάλειας και της προστασίας των συστημάτων ΤΝ στα νομοθετικά σώματα.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Οι αποφάσεις και οι προτάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ του 2020 περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, αρχές ασφαλείας και προστασίας.⁴⁸

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να διασφαλίσει την ασφάλεια και την προστασία στα συστήματα ΤΝ, απαιτώντας αυστηρές δοκιμές, κρυπτογράφηση και συμμόρφωση με πρότυπα κυβερνοασφάλειας. Επιπλέον, απαιτείται η θέσπιση μέτρων όπως η συνεχής εποπτεία των συστημάτων, η εκτίμηση ευπάθειας και τα πρωτόκολλα αντίδρασης, με σκοπό την αποτροπή των όποιων επιπτώσεων σε δυνητικά θιγόμενους, την προστασία του εσωτερικού δικτύου και τη διαφύλαξη του θεσμού από πιθανές απειλές και παραβιάσεις.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Καλλιέργεια κουλτούρας ευαισθητοποίησης σε θέματα ασφάλειας στον κοινοβουλευτικό χώρο, όπου οι εμπλεκόμενοι επιδεικνύουν επαγρύπνηση και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την αναγνώριση και αναφορά ζητημάτων ασφαλείας.
- Σύσταση ειδικής ομάδας ή μονάδας κυβερνοασφάλειας, υπεύθυνης για τη συνεχή παρακολούθηση και ενίσχυση της ασφάλειας των συστημάτων ΤΝ.
- Συνεργασία με κυβερνητικές υπηρεσίες και ειδικούς κυβερνοασφάλειας, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ.
- Λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλοί βουλευτές ή κοινοβουλευτικά στελέχη επιθυμούν να χρησιμοποιούν ΤΝ για τη δημιουργία κειμένων, είναι απαραίτητο να αξιοποιηθούν εσωτερικοί ψηφιακοί βοηθοί και να εφαρμοστούν περιορισμοί πρόσβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εμπιστευτικά δεδομένα δεν θα αποκαλυφθούν ακούσια σε μη εξουσιοδοτημένα τρίτα μέρη.

3.2. Ενσωμάτωση των αρχών της ιδιωτικότητας εκ σχεδιασμού στην ανάπτυξη κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η ενσωμάτωση της προστασίας της ιδιωτικότητας στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση ευαίσθητων πληροφοριών και στην προώθηση της υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ. Τα συστήματα αυτά θα πρέπει να σχεδιάζονται και να αναπτύσσονται με τρόπο που να σέβεται τα δικαιώματα ιδιωτικότητας και να συμμορφώνεται με τη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων, προάγοντας έτσι την υπεύθυνη και ηθική χρήση της ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Το 2020, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε ένα σύνολο αποφάσεων και προτάσεων, μεταξύ άλλων, για την ιδιωτικότητα και την προστασία των δεδομένων.⁴⁹

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια μπορούν να ενσωματώσουν μέτρα προστασίας της ιδιωτικότητας, εφαρμόζοντας ισχυρή κρυπτογράφηση δεδομένων, ελέγχους πρόσβασης και τακτικές επιθεωρήσεις ασφαλείας. Ο σχεδιασμός της ΤΝ θα πρέπει να ενσωματώνει αρχές της ιδιωτικότητας εκ σχεδιασμού και να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις υπάρχουσες κανονιστικές διατάξεις προστασίας δεδομένων, ώστε να επιτυγχάνεται το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας της ιδιωτικότητας στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με ειδικούς προστασίας δεδομένων, νομικούς εμπειρογνώμονες και Αρχές προστασίας δεδομένων, ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους ισχύοντες κανονισμούς ιδιωτικότητας.
- Συμμετοχή σε τακτικά προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για τους βουλευτές και το προσωπικό των κοινοβουλίων, με στόχο την κατανόηση της σημασίας της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο της ΤΝ.
- Ενημέρωση σχετικά με τις εξελισσόμενες απειλές κατά της ιδιωτικότητας και προσαρμογή των συστημάτων και των πρακτικών ΤΝ στις νέες προκλήσεις.

3.3. Διασφάλιση ότι οι προσωπικές πληροφορίες ταυτοποίησης που επεξεργάζονται τα συστήματα ΤΝ είναι ασφαλείς και ότι έχουν θεσπιστεί κατάλληλες δικλείδες ασφαλείας

> Γιατί έχει σημασία;

Η προστασία των προσωπικών πληροφοριών ταυτοποίησης (personally identifiable information, PII), όταν χρησιμοποιούνται συστήματα ΤΝ, είναι ζωτικής σημασίας για τη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας των πολιτών και τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία προστασίας δεδομένων. Αυτή η κατευθυντήρια οδηγία αποτελεί εξειδίκευση της προηγούμενης, με συγκεκριμένη αναφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Το 2020, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε ένα σύνολο αποφάσεων και προτάσεων, μεταξύ άλλων, για την ιδιωτικότητα και την προστασία των δεδομένων.⁵⁰

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο πρέπει να αναγνωρίσει ότι τα συστήματα ΤΝ χειρίζονται πληροφορίες προσωπικής ταυτοποίησης, κάτι που προϋποθέτει την εφαρμογή αυστηρών πρωτοκόλλων προστασίας δεδομένων. Αυτό απαιτεί την υλοποίηση ισχυρής κρυπτογράφησης, ελέγχων πρόσβασης και τακτικών επιθεωρήσεων ασφαλείας. Επιπλέον, τα κοινοβούλια πρέπει να καθιερώσουν διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής εποπτείας, προκειμένου να συμμορφώνονται με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων και τα ηθικά πρότυπα. Ένα παράδειγμα είναι η αυτόματη ψευδωνυμοποίηση των πληροφοριών προσωπικής ταυτοποίησης, η οποία μπορεί να προστατεύσει τις ευαίσθητες πληροφορίες που επεξεργάζονται τα συστήματα ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συμμόρφωση με τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς προστασίας δεδομένων, όπως ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων,⁵¹ ο νόμος των ΗΠΑ περί φορητότητας και λογοδοσίας ασφαλίσεων υγείας,⁵² ή άλλοι σχετικοί περιφερειακοί νόμοι για τον χειρισμό πληροφοριών προσωπικής ταυτοποίησης.
- Τακτική ενημέρωση του προσωπικού και των μελών σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές ασφαλείας για τις πληροφορίες προσωπικής ταυτοποίησης και τις πολιτικές προστασίας δεδομένων.
- Συνεργασία με ειδικούς ιδιωτικότητας και ασφαλείας, ώστε η διαχείριση των πληροφοριών προσωπικής ταυτοποίησης στα συστήματα ΤΝ να συμβαδίζει με τα πρότυπα της βιομηχανίας και τις βέλτιστες πρακτικές.

Ακολουθώντας αυτά τα βήματα και λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω σκέψεις, τα κοινοβούλια μπορούν να θεσπίσουν ισχυρές δικλείδες ασφαλείας για την προστασία των πληροφοριών προσωπικής ταυτοποίησης κατά τη χρήση συστημάτων ΤΝ, ώστε να προστατεύουν την ασφάλεια και την ιδιωτικότητα των δεδομένων, ενώ παράλληλα να συμμορφώνονται με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων.

3.4. Κατανόηση των δεδομένων που αποθηκεύονται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και συλλέγονται σε οποιοδήποτε εξωτερικό σύστημα ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Όταν χρησιμοποιούνται εξωτερικά συστήματα ΤΝ για κοινοβουλευτική χρήση, είναι απαραίτητη προϋπόθεση να υπάρχει πλήρης κατανόηση αναφορικά με το τι δεδομένα συλλέγονται, αποθηκεύονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία, με ιδιαίτερη έμφαση στην ιδιωτικότητα, την προστασία δεδομένων και την εμπιστευτικότητα.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Σε επίπεδο αρχών, μπορούν να αναφερθούν οι βασικές αρχές της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2020 σχετικά με την ιδιωτικότητα και την προστασία δεδομένων.⁵³ Τον Ιούνιο του 2023, έπειτα από δύο μήνες πειραματισμού με το GPT-4.0, ο Γενικός Διευθυντής της Διοίκησης της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ κάλεσε τα στελέχη του Κογκρέσου να περιορίσουν τη χρήση εμπορικών ΜΓΜ και να επιστρέψουν στο ChatGPT, παρέχοντας επιπλέον καθοδήγηση για την προστασία ευαίσθητων δεδομένων.⁵⁴

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο πρέπει να απαιτεί διαφανείς πρακτικές διαχείρισης δεδομένων, λεπτομερή απογραφή δεδομένων και αυστηρές αξιολογήσεις ιδιωτικότητας. Οι σχετικές συμβάσεις πρέπει να ορίζουν με σαφήνεια τη χρήση και την προστασία των δεδομένων. Οι δε πάροχοι πρέπει να τηρούν σχολαστικά τα πρότυπα ιδιωτικότητας και ασφάλειας για την προστασία ευαίσθητων κοινοβουλευτικών πληροφοριών και τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων. Επιπλέον, οφείλουν να συμμορφώνονται με τα αυστηρά πρότυπα που εφαρμόζονται σε τομείς με αυξημένες απαιτήσεις ασφαλείας.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με νομικούς και άλλους εμπειρογνώμονες περί της προστασίας της ιδιωτικότητας για την αναθεώρηση των συμβάσεων με παρόχους, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι παράμετροι ιδιωτικότητας και εμπιστευτικότητας καλύπτονται επαρκώς.
- Διαρκής ενημέρωση για τις εξελίξεις στους κανονισμούς προστασίας δεδομένων και προσαρμογή των συμβάσεων εξωτερικής ανάθεσης, ανάλογα με τις νέες απαιτήσεις.

3.5. Κατανόηση και συμφωνία σε ζητήματα κυριαρχίας δεδομένων και υποδομών κατά την επεξεργασία δεδομένων

> Γιατί έχει σημασία;

Η κατανόηση και η συναίνεση σε ζητήματα κυριαρχίας δεδομένων και υποδομών κατά την επεξεργασία δεδομένων, ιδίως στο πλαίσιο της ανάθεσης υπηρεσιών ΤΝ σε εξωτερικούς παρόχους, είναι ζωτικής σημασίας για τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων και την αντιμετώπιση πιθανών νομικών και γεωπολιτικών προκλήσεων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Η χρήση ενός εμπορικού συστήματος ΤΝ που έχει αναπτυχθεί και εδρεύει σε μία χώρα ενδέχεται να εγκυμονεί κινδύνους για τα κοινοβούλια άλλων χωρών. Το κύριο παράδειγμα εδώ είναι το ευρέως χρησιμοποιούμενο ChatGPT της αμερικανικής εταιρείας OpenAI Inc.⁵⁵ Τα κοινοβούλια θα μπορούσαν να εξετάσουν, για λόγους εθνικής ασφάλειας, τη χρήση ανοικτού κώδικα ή εξειδικευμένων, ανά χώρα, μοντέλων, τα οποία θα λειτουργούν σε ασφαλή και προστατευμένα περιβάλλοντα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια θα πρέπει να εντοπίζουν ζητήματα κυριαρχίας δεδομένων υλοποιώντας μελέτες επιπτώσεων, μέσω παροχής διευκρινίσεων για την ιδιοκτησία δεδομένων και καθορισμού δικαιοδοτικών κανόνων. Η πολιτική του οργανισμού και οι σχετικές συμφωνίες πρέπει να ορίζουν με σαφήνεια τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων και να απαιτούν τη συμμόρφωση με τους τοπικούς και διεθνείς κανονισμούς, ενισχύοντας έτσι μια κοινή κατανόηση της κυριαρχίας δεδομένων σχετικά με τη χρήση ΤΝ. Τέλος, τα εθνικά κοινοβούλια θα πρέπει να διερευνήσουν τη χρήση συστημάτων ΤΝ που αξιοποιούν την εθνική υποδομή υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων (High-Performance Computing, HPC).

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενημέρωση για τις εξελισσόμενες κανονιστικές διατάξεις περί κυριαρχίας δεδομένων και τις γεωπολιτικές εξελίξεις που ενδέχεται να επηρεάσουν το νομοθετικό πλαίσιο επεξεργασίας δεδομένων.
- Ενημέρωση για τη χρήση κρυπτογράφησης και ασφαλών πρωτοκόλλων επικοινωνίας κατά τη διασυνοριακή μετάδοση δεδομένων, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος υποκλοπής ή μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης.

Ακολουθώντας αυτά τα βήματα και λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις παραμέτρους, οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα ζητήματα κυριαρχίας δεδομένων. Έτσι, διασφαλίζεται ότι η επεξεργασία τους συμμορφώνεται με τις εκάστοτε νομικές απαιτήσεις, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζονται τις πιθανές προκλήσεις αναφορικά με τη διασυνοριακή ροή δεδομένων κατά την εξωτερική ανάθεση συστημάτων ΤΝ. Σε αυτό το πλαίσιο, η έννοια της κυριαρχίας των δεδομένων εκπαίδευσης και αξιολόγησης θα μπορούσε να διερευνηθεί περαιτέρω ως ξεχωριστή κατηγορία, με στόχο την πλήρη κατανόηση και ρύθμιση των επιπτώσεών της.

3.6. Διασφάλιση ότι η ΤΝ δεν μπορεί να υποκαταστήσει τα πρωτογενή με συνθετικά δεδομένα

> Γιατί έχει σημασία;

Η αναγνώριση ότι η κοινοβουλευτική ΤΝ δεν πρέπει να αντικαθιστά το πρωτογενές υλικό με συνθετικά δεδομένα, αλλά να συμπληρώνει το υλικό αυτό με ουσιαστικό τρόπο, αποτελεί θεμελιώδη αρχή για την υπεύθυνη και αποτελεσματική χρήση της. Έτσι, διατηρείται η ακρίβεια και η ακεραιότητα των νομικών και διοικητικών εγγράφων, τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον. Επιπλέον, είναι κρίσιμο να προστατευθούν τα κοινοβουλευτικά δεδομένα από επιθέσεις κακόβουλου λογισμικού ΤΝ, το οποίο θα μπορούσε να τα κρυπτογραφήσει ή να τα αντικαταστήσει, υπονομεύοντας την αξιοπιστία τους.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο πρέπει να αναγνωρίσει ότι η ΤΝ οφείλει να συμπληρώνει και όχι να υποκαθιστά τα πρωτογενή δεδομένα. Προς τούτο, πρέπει να θέσει αυστηρές κατευθυντήριες οδηγίες και ροές εργασίας που δίνουν προτεραιότητα στην ανθρώπινη εποπτεία και λήψη αποφάσεων, με την ΤΝ να χρησιμοποιείται ως βοηθητικό εργαλείο για την ανάλυση και τον εμπλουτισμό των δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο, η ΤΝ θα ενισχύσει και θα υποστηρίξει το κοινοβουλευτικό έργο, χωρίς να το υποκαθιστά.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Προώθηση μιας κουλτούρας υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο, με έμφαση στην ανθρώπινη κρίση και τη σημασία του πρωτογενούς υλικού.
- Συνεργασία με ειδικούς και σχετικούς οργανισμούς στην ηθική της ΤΝ, για την ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών και πρακτικών που ενισχύουν τον ρόλο της ΤΝ ως συμπληρωματικού εργαλείου.

3.7. Παραδοχή ότι η υπερβολική εξάρτηση από την ΤΝ μπορεί να συνεπάγεται κινδύνους

> Γιατί έχει σημασία;

Η αναγνώριση του κινδύνου υπερβολικής εξάρτησης από τα συστήματα ΤΝ στο κοινοβουλευτικό περιβάλλον είναι καίριας σημασίας για την αποφυγή ψευδούς αίσθησης ασφάλειας και τη διασφάλιση ότι η ανθρώπινη κρίση διατηρεί τον κυρίαρχο ρόλο της. Τα θεσμικά όργανα οφείλουν να επιδιώκουν μια ισορροπημένη προσέγγιση, αξιοποιώντας τα οφέλη της ΤΝ, και, ταυτόχρονα, να καλλιεργούν έναν υγιή σκεπτικισμό, προκειμένου να αποτρέψουν την υπερβολική εξάρτηση και την ψευδή αίσθηση ασφάλειας που αυτή ενδέχεται να δημιουργήσει.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Υπάρχουν αρκετά κοινοβούλια παγκοσμίως που χρησιμοποιούν επί του παρόντος ΜΓΜ στο έργο τους. Η έρευνα έχει ήδη επισημάνει δυνητικούς κινδύνους από την υπερβολική εξάρτηση από την ΤΝ, η οποία θα μπορούσε να δημιουργήσει μια παραπλανητική αίσθηση ασφάλειας κατά τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Ως εκ τούτου, συνιστάται προσοχή, με αποφυγή της άνευ όρων εμπιστοσύνης στα ΜΓΜ και στα αποτελέσματά τους, και ταυτόχρονη αναγνώριση της πιθανότητας δημιουργίας στρεβλώσεων και σφαλμάτων.⁵⁶

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο είναι απαραίτητο να είναι επιφυλακτικό ως προς την υπερβολική εξάρτηση από την ΤΝ, αναγνωρίζοντας την πιθανότητα εφησυχασμού και ψευδούς αίσθησης ασφάλειας. Επομένως, πρέπει να δίνει συνεχώς προτεραιότητα στη συμμετοχή και τη λήψη αποφάσεων από ανθρώπους και να διατηρεί μια προσέγγιση πρόληψης στη διαχείριση των συστημάτων ΤΝ, για να αποτρέψει την υπερβολική εξάρτηση που θα μπορούσε να υπονομεύσει την κοινοβουλευτική ακεραιότητα και αποτελεσματικότητα.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Προώθηση μιας κοινοβουλευτικής κουλτούρας που ενισχύει την κριτική σκέψη και την ενεργό συμμετοχή της ανθρώπινης νοημοσύνης, παράλληλα με τη χρήση υποστηρικτικών εργαλείων ΤΝ.
- Διεξαγωγή τακτικών ερευνών και συνεδριών ανατροφοδότησης με τους βουλευτές και τα στελέχη του κοινοβουλίου, προκειμένου να αποτιμηθεί η αντίληψή τους για την ΤΝ και ο τρόπος ενσωμάτωσής της στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

3.8. Προστασία των δεδομένων εκπαίδευσης και αξιολόγησης των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ για προστασία από κυβερνοεπιθέσεις που στοχεύουν στην επανεκπαίδευση ενός συστήματος ώστε να αλληλεπιδρά με συγκεκριμένο τρόπο

> Γιατί έχει σημασία;

Η προστασία των δεδομένων εκπαίδευσης των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ είναι καίριας σημασίας για την αποτροπή προσπαθειών κακόβουλων παραγόντων να τα χειραγωγήσουν ή να τα επαναεκπαιδεύσουν για δόλιους σκοπούς. Με αυτόν τον τρόπο, διαφυλάσσεται η ακεραιότητα και η αξιοπιστία των πληροφοριών και των συστάσεων που παράγονται από την ΤΝ, στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Υπάρχουν πολυάριθμες αναφορές που περιγράφουν επιθέσεις σε κοινοβουλευτικά συστήματα, ωστόσο έως τώρα δεν υπάρχουν καταγεγραμμένες ή δημοσίως τεκμηριωμένες επιθέσεις σε κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ. Μια συνεκτική προσέγγιση διαχείρισης δεδομένων για την ΤΝ στα κοινοβούλια δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Τα κοινοβούλια οφείλουν να εφαρμόζουν ισχυρά μέτρα κυβερνοασφάλειας, όπως κρυπτογράφηση και ελέγχους πρόσβασης, για την προστασία των δεδομένων εκπαίδευσης από κακόβουλες επιθέσεις. Τακτικοί έλεγχοι ασφάλειας, συστήματα ανίχνευσης εισβολών και αυστηρά πρωτόκολλα διαχείρισης δεδομένων μπορούν να αποτρέψουν μη εξουσιοδοτημένες απόπειρες επαναεκπαίδευσης των συστημάτων ΤΝ, διασφαλίζοντας την ακεραιότητα των κοινοβουλευτικών διαδικασιών και αποτρέποντας κακόβουλες παρεμβάσεις.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με ειδικούς κυβερνοασφάλειας για τη συνεχή αξιολόγηση και βελτίωση της ασφάλειας των δεδομένων εκπαίδευσης και των συστημάτων ΤΝ.
- Ανάπτυξη ενός σχεδίου αντιμετώπισης περιστατικών ειδικά για παραβιάσεις δεδομένων ή περιστατικά ασφάλειας που σχετίζονται με τα δεδομένα εκπαίδευσης.

3.9. Διαβεβαίωση ότι οι αποφάσεις που αφορούν την ασφάλεια λαμβάνονται από ανθρώπους

> Γιατί έχει σημασία;

Η έμφαση στη σημασία της ανθρώπινης εποπτείας και η ανάπτυξη διαδικασιών, ώστε οι αποφάσεις που αφορούν την ασφάλεια παραπέμπονται σε ανθρώπους – χειριστές, αποτελούν θεμελιώδη αρχή για την υπεύθυνη χρήση της ΤΝ, ιδίως στο κοινοβουλευτικό πλαίσιο.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Οι αποφάσεις και οι προτάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2020 αναφέρονται συγκεκριμένα στην αρχή της ΤΝ σχετικά με την ανθρώπινη ευθύνη στη λήψη αποφάσεις.⁵⁷

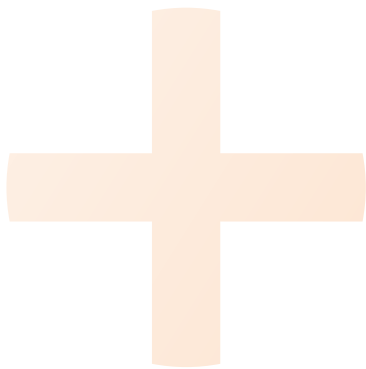
> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο θα πρέπει να θεσπίσει κανόνες, διαδικασίας και πρωτόκολλα που διασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις που αφορούν την ασφάλεια παραπέμπονται σε ανθρώπους - χειριστές. Τα συστήματα ΤΝ μπορούν να συμβάλουν στην ανίχνευση απειλών, αλλά οι κρίσιμες αποφάσεις ασφαλείας πρέπει να λαμβάνονται από ανθρώπους, με έμφαση στη λογοδοσία, την ηθική θεώρηση και την ικανότητα αποτελεσματικής αντίδρασης σε σύνθετες και εξελισσόμενες απειλές.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

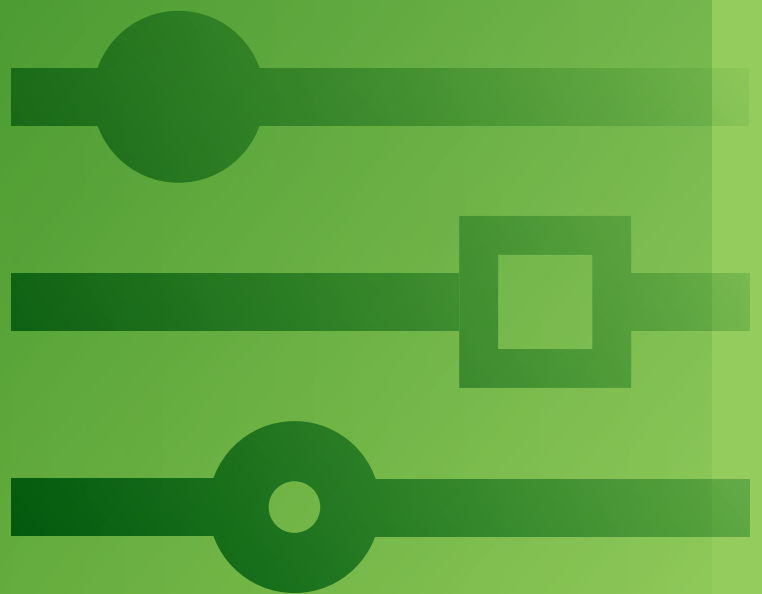
- Καλλιέργεια κουλτούρας επαγρύπνησης και υπευθυνότητας στον κοινοβουλευτικό χώρο, όπου οι λειτουργοί ενθαρρύνονται να αλληλεπιδρούν ενεργά με τα συστήματα ΤΝ και να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους όταν απαιτείται.
- Συνεργασία με ειδικούς και επαγγελματίες της κυβερνοασφάλειας για την ενίσχυση της ανθρώπινης εποπτείας και τη βελτίωση των μέτρων ασφαλείας αναφορικά με τη χρήση της ΤΝ.

Ακολουθώντας αυτά τα βήματα και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές παραμέτρους, οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να διατηρήσουν τον πρωτεύοντα ρόλο της ανθρώπινης εποπτείας στην ασφάλεια των συστημάτων ΤΝ, απαντώντας αποτελεσματικά σε περιστατικά ασφαλείας και υιοθετώντας υπεύθυνη στάση κατά τη χρήση της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό πλαίσιο.

4.

Διακυβέρνηση και Εποπτεία της ΤΝ

Τα συστήματα ΤΝ πρέπει να αναπτύσσονται και να εφαρμόζονται με τρόπο που να είναι συνεπής με τις δημοκρατικές αξίες και διαδικασίες. Η κοινοβουλευτική εποπτεία μπορεί να προσδώσει νομιμοποίηση στα αποτελέσματα που βασίζονται στην ΤΝ, ενώ η αποτελεσματική διακυβέρνηση της ΤΝ μπορεί να ενθαρρύνει την καινοτομία και να προάγει το δημόσιο συμφέρον.

Η ταχεία εμφάνιση έργων ΤΝ σε διαφορετικά στάδια ωριμότητας απαιτεί την προσεκτική ενσωμάτωσή τους σε μια ευρύτερη ψηφιακή κοινοβουλευτική στρατηγική. Ανάμεσα στις διάφορες τεχνολογικές προκλήσεις, τα πρωτόκολλα διακυβέρνησης και διαχείρισης δεδομένων πρέπει να επικαιροποιηθούν, ώστε να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα της ευρείας χρήσης της ΤΝ. Η θέσπιση ενός πλαισίου κοινοβουλευτικής ηθικής εποπτείας για την ΤΝ θα προωθήσει την προσεκτική και συνεπή σύνδεση μεταξύ στρατηγικής και πρακτικής εφαρμογής. Τα μέλη των ομάδων εποπτείας και διακυβέρνησης ομάδες διακυβέρνησης θα πρέπει να λογοδοτούν για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της ΤΝ σε διάφορες κοινοβουλευτικές λειτουργίες και πρακτικές.

Επιπλέον, η συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς στη διαμόρφωση πολιτικής μπορεί να μετατρέψει τα κοινοβούλια σε φορείς αλλαγής και πρωτοπόρους στην υιοθέτηση της ΤΝ, συμβάλλοντας στην πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της.

4.1. Ενσωμάτωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής συστημάτων ΤΝ σε μια ευρύτερη ψηφιακή κοινοβουλευτική στρατηγική

> Γιατί έχει σημασία;

Η ενσωμάτωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής συστημάτων ΤΝ σε μια ευρύτερη ψηφιακή κοινοβουλευτική στρατηγική μπορεί να συνεισφέρει αποτελεσματικά στους κοινοβουλευτικούς στόχους και σκοπούς. Ταυτόχρονα, εναρμονίζεται με τις συνολικές προσπάθειες θεσμικού ψηφιακού μετασχηματισμού, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητα, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Τον Φεβρουάριο του 2024, η Εποπτική Επιτροπή Δραστηριοτήτων Τεκμηρίωσης της Ιταλικής Βουλής των Αντιπροσώπων δημοσίευσε ένα σύνολο αρχών για τη χρήση της ΤΝ στην υποστήριξη του κοινοβουλευτικού έργου.⁵⁸ Επιπλέον, τα συστήματα ΤΝ ενσωματώνονται στην ψηφιακή στρατηγική 2021-2024 της Βουλής των Αντιπροσώπων της Βραζιλίας.⁵⁹

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να ενσωματώσει συστήματα ΤΝ σε μια ολοκληρωμένη ψηφιακή στρατηγική, έτσι ώστε οι στόχοι αναφορικά με την ΤΝ να συμβαδίζουν με τις γενικότερες κοινοβουλευτικές επιδιώξεις. Αυτό επιτυγχάνεται δια της διεπιστημονικής συνεργασίας και της διασφάλισης επεκτασιμότητας και της προσαρμογής της ΤΝ, ώστε να συμπληρώνει και να ενισχύει τις υφιστάμενες ψηφιακές πρωτοβουλίες. Με αυτόν τον τρόπο, η ΤΝ καθίσταται αναπόσπαστο στοιχείο του κοινοβουλευτικού ψηφιακού οικοσυστήματος.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Αναζήτηση συμβουλών και τεχνογνωσίας από ειδικούς στην ΤΝ, στρατηγικούς αναλυτές ψηφιακής πολιτικής και πρωτοπόρους της τεχνολογίας για την υποστήριξη της διαδικασίας ενσωμάτωσης.
- Τακτική αναθεώρηση και επικαιροποίηση της ψηφιακής κοινοβουλευτικής στρατηγικής, ώστε να παραμένει προσαρμοσμένη στις συνεχείς εξελίξεις στον τομέα της ΤΝ.

4.2. Εφαρμογή αποτελεσματικών πρωτοκόλλων διακυβέρνησης και διαχείρισης δεδομένων που διασφαλίζουν την ακρίβεια, την πληρότητα και την ασφάλεια των δεδομένων που αξιοποιούνται στα συστήματα ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Αποτελεσματικά πρωτόκολλα διακυβέρνησης και διαχείρισης δεδομένων είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ακρίβειας, της πληρότητας και της ασφάλειας των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στα συστήματα ΤΝ, στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών διαδικασιών. Η εφαρμογή τους προάγει τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη βέλτιστη αξιοποίηση της ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Αν και η διακυβέρνηση δεδομένων αποτελεί καλά εδραιωμένη έννοια,⁶⁰ δεν έχουν καθοριστεί συγκεκριμένα πλαίσια διακυβέρνησης δεδομένων για τα κοινοβούλια. Επιπλέον, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα πρωτόκολλα για τη διαχείριση των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να θεσπίσει αυστηρά πρωτόκολλα διακυβέρνησης και διαχείρισης δεδομένων, ώστε τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στα συστήματα ΤΝ να είναι ακριβή, πλήρη και ασφαλή. Αυτό περιλαμβάνει ελέγχους ποιότητας δεδομένων, κρυπτογράφηση, ελέγχους πρόσβασης, τακτικούς ελέγχους και συμμόρφωση με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων, θωρακίζοντας την αξιοπιστία και την ακεραιότητα των δεδομένων στις εφαρμογές ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με ειδικούς στη διακυβέρνηση δεδομένων και επαγγελματίες, για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικών πρωτοκόλλων διακυβέρνησης δεδομένων.
- Ενεργός συμμετοχή των βουλευτών και του προσωπικού του κοινοβουλίου στη διαμόρφωση πρακτικών διακυβέρνησης και διαχείρισης δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές και την προσέγγιση FAIR, ώστε τα δεδομένα να είναι ανιχνεύσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα.⁶¹

4.3. Δημιουργία και ενίσχυση ενός κοινοβουλευτικού οργάνου ηθικής εποπτείας ή ανάθεση αυτού του έργου σε υφιστάμενη επιτροπή εποπτείας, με σκοπό την ανασκόπηση των κοινοβουλευτικών συστημάτων και εφαρμογών ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η δημιουργία και ενδυνάμωση ενός κοινοβουλευτικού οργάνου ηθικής εποπτείας για την ΤΝ ή η ανάθεση αυτής της ευθύνης σε υφιστάμενη επιτροπή εποπτείας, μπορεί να προλαμβάνει τυχόν προβληματικά ζητήματα και να εμπεδώσει την υπεύθυνη και ηθική χρήση των συστημάτων ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα κοινοβουλευτικά όργανα ηθικής εποπτείας για την επιτήρηση της ΤΝ παραμένουν περιορισμένες, καθώς τα κοινοβούλια φαίνεται να προσεγγίζουν το ζήτημα με επιφύλαξη, πιθανώς λόγω της περιορισμένης εξειδίκευσης στον τομέα αυτό.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να δημιουργήσει ειδική επιτροπή ηθικής εποπτείας ή να ενισχύσει την αρμοδιότητα μιας υπάρχουσας επιτροπής για την αξιολόγηση των συστημάτων ΤΝ. Το όργανο αυτό μπορεί να αποτελείται από βουλευτές, εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενους φορείς, για την αντικειμενική και διαφανή αξιολόγηση των εφαρμογών ΤΝ. Οι τακτικές αξιολογήσεις, η συμμόρφωση με ηθικές κατευθυντήριες οδηγίες και η δημόσια λογοδοσία μπορούν να συμβάλουν στην υπεύθυνη, δίκαιη και αμερόληπτη χρήση της ΤΝ στο κοινοβουλευτικό πλαίσιο.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενθάρρυνση του εποπτικού οργάνου για τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και ιδρύματα που εστιάζουν στην ηθική της ΤΝ, ώστε να παραμένει ενημερωμένο για τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.
- Δημοσιοποίηση του έργου και του αντικτύπου του εποπτικού οργάνου, με στόχο την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας εντός και εκτός του κοινοβουλίου.

4.4. Παρακολούθηση των επιδράσεων της ΤΝ σε ένα ευρύ φάσμα κρίσιμων ζητημάτων

> Γιατί έχει σημασία;

Η συνεχής παρακολούθηση των επιδράσεων της ΤΝ σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων, όπως λ.χ. η πνευματική ιδιοκτησία, η ευθύνη και η λογοδοσία, η απασχόληση και η εργασία, τα κοινωνικοοικονομικά θέματα, η ιδιωτικότητα και η προστασία δεδομένων, η προκατάληψη και οι διακρίσεις, η εθνική ασφάλεια και άμυνα, η ηθική διακυβέρνηση και εποπτεία, καθώς και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, μπορεί να αξιοποιηθεί για την κατανόηση των συνεπειών και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την εφαρμογή της.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Οι μελέτες επιπτώσεων αποτελούν κοινή πρακτική της νομοθετικής διαδικασίας πολλών κοινοβουλευτικών συστημάτων. Ωστόσο, η αξιολόγηση της επίδρασης της ΤΝ δεν έχει ακόμη προσεγγιστεί από πρακτική άποψη.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να αξιολογήσει τις επιδράσεις της ΤΝ στα εν λόγω ζητήματα μέσω συνεχούς έρευνας, διαβουλεύσεων και μελέτες επιπτώσεων. Η συνεργασία με ειδικούς, η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και η τακτική ανασκόπηση των εφαρμογών ΤΝ εξασφαλίζει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση, επιτρέποντας στους νομοθέτες να προσαρμόζουν την πολιτική και τις σχετικές ρυθμίσεις, ώστε να αντιμετωπίσουν τις εξελισσόμενες προκλήσεις στους διάφορους τομείς.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Εξέταση της δυνατότητας δημιουργίας ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής ή ομάδας εργασίας για την εποπτεία και τον συντονισμό της αξιολόγησης των επιδράσεων της ΤΝ σε διάφορα ζητήματα.
- Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για τη διενέργεια μελετών επιπτώσεων, το οποίο θα περιλαμβάνει τυποποιημένες μεθοδολογίες και μηχανισμούς αναφοράς. Μέσω διεξοδικών εκτιμήσεων σε κρίσιμα ζητήματα, τα κοινοβούλια μπορούν να αποκτήσουν μια σφαιρική κατανόηση των επιδράσεων της ΤΝ, ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις που αξιοποιούν τα οφέλη της, ενώ παράλληλα περιορίζουν τους πιθανούς κινδύνους και προκλήσεις.

4.5. Εξασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης και ελέγχου των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η ασφαλής πρόσβαση και έλεγχος των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της λογοδοσίας, της προστασίας και της ασφάλειας των δεδομένων. Αυτό, με τη σειρά του, επιτρέπει στα κοινοβούλια να εποπτεύουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων των συστημάτων ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να διασφαλίσει την ασφαλή πρόσβαση στα δεδομένα με την εφαρμογή ισχυρών πρωτοκόλλων διαχείρισης δεδομένων, μεθόδων ελέγχου πρόσβασης και τεχνικών κρυπτογράφησης. Παράλληλα, μπορεί να θεσπίσει σαφείς πολιτικές διαμοιρασμού δεδομένων, να παραχωρεί πρόσβαση βάσει της αρχής της αναγκαιότητας και να διεξάγει τακτικούς ελέγχους στη χρήση των δεδομένων, ισορροπώντας μεταξύ ασφάλειας και ελέγχου στα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί μπορούν να απασχολούν ή να συνεργάζονται με ειδικούς της προστασίας δεδομένων και της κυβερνοασφάλειας, προκειμένου να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά μέτρα πρόσβασης και ελέγχου δεδομένων. Ταυτόχρονα, μπορούν να παραμένουν ενημερωμένοι σχετικά με τις εξελισσόμενες ρυθμιστικές απαιτήσεις στον τομέα της προστασίας δεδομένων, ώστε να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις μεταβαλλόμενες νομικές υποχρεώσεις.

4.6. Συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς από διάφορους τομείς για την ανάπτυξη ανθεκτικών πολιτικών και ρυθμίσεων που προάγουν την καινοτομία, ενώ παράλληλα προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα

> Γιατί έχει σημασία;

Η συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς από διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων άλλων κοινοβουλίων, της ακαδημαϊκής κοινότητας, της κοινωνίας των πολιτών και της βιομηχανίας, θεωρείται απαραίτητη για την ανάπτυξη ανθεκτικών πολιτικών και ρυθμίσεων που επιτυγχάνουν ισορροπία μεταξύ της προώθησης της καινοτομίας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη χρήση κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Η Ελληνική Ομάδα Οπτικής Αναγνώρισης Χαρακτήρων (Hellenic OCR Team),⁶² που ιδρύθηκε το 2017, είναι μια πολυπληθωριστική επιστημονική πρωτοβουλία, η οποία προάγει τη συνεργασία μεταξύ αντιπροσωπευτικών θεσμών, κοινοβουλευτικών μελετητών και επαγγελματιών σε παγκόσμιο επίπεδο.^{63 64}

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία με ποικίλους ενδιαφερόμενους φορείς μέσω ανοικτού διαλόγου, συνεργατικών ομάδων εργασίας και ανταλλαγής γνώσεων. Η συνεργασία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει συνεισφορές από την ακαδημαϊκή κοινότητα, την κοινωνία των πολιτών, τη βιομηχανία και τα διακοινοβουλευτικά δίκτυα, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση τεκμηριωμένων πολιτικών που προάγουν την καινοτομία, ενώ παράλληλα προάγουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ηθικών αρχών στην ανάπτυξη και ρύθμιση της ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ανασκόπηση και επικαιροποίηση της πολιτικής και των ρυθμίσεων για την ΤΝ σε τακτική βάση, ώστε να προσαρμόζονται στη διαρκώς εξελισσόμενη τεχνολογία και τις κοινωνικές ανάγκες.
- Προώθηση της διαφάνειας στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, με τη δημοσιοποίηση σχεδίων, προτάσεων και αναλύσεων επιπτώσεων, ώστε να είναι προσβάσιμα στο κοινό για αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.

Βασικές προτάσεις για τη διακυβέρνηση και την εποπτεία της ΤΝ

Οι βασικές προτάσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τον διορισμό κοινοβουλευτικού αξιωματούχου για την εποπτεία της διακυβέρνησης και συμμόρφωσης στον τομέα της ΤΝ. Επιπλέον, η δημιουργία μιας πύλης διαφάνειας για την ΤΝ μπορεί να ενισχύσει τη λογοδοσία και την εμπιστοσύνη του κοινού. Τέλος, η παροχή εξειδικευμένης εκπαίδευσης στην ΤΝ για τους βουλευτές και τα στελέχη του κοινοβουλίου μπορεί να συνεισφέρει στην τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και την αποτελεσματική ενσωμάτωση των τεχνολογιών ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

5.

Σχεδίαση και λειτουργία συστημάτων ΤΝ

Οι οδηγίες σχεδιασμού και λειτουργίας παρέχουν ένα πλαίσιο για την εισαγωγή της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο. Αναδεικνύουν τη σημασία της ρύθμισης των συστημάτων ΤΝ, της αξιολόγησης των κινδύνων και της παρακολούθησης των επιπτώσεων από τη χρήση τους. Επιπλέον, τονίζουν τους ηθικούς προβληματισμούς, την ανάγκη για ακρίβεια των αποτελεσμάτων, καθώς και τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Πολλά τεχνολογικά ζητήματα ανακύπτουν από τα έργα ΤΝ, προσφέροντας τόσο ευκαιρίες καινοτομίας όσο και κινδύνους για τα κοινοβούλια. Η εφαρμογή τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων είναι απαραίτητη για την προσαρμογή της ΤΝ στη πολιτικοποιημένη φύση των κοινοβουλευτικών πληροφοριών. Επιπλέον, η έμφαση στην ερμηνευσιμότητα των αλγορίθμων της ΤΝ είναι κρίσιμη, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις των εκλεγμένων αξιωματούχων μπορούν να συνδέονται με διαφάνεια με τα κριτήρια και τα αποδεικτικά στοιχεία που τις στηρίζουν.

Η ανάπτυξη ανθεκτικών και αξιόπιστων συστημάτων ΤΝ θα απαιτήσει μεγαλύτερη προσοχή στη δυνατότητα αναπαραγωγής των αποφάσεων και στην υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Τα κοινοβούλια μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη ρύθμιση της χρήσης και της ανάπτυξης της ΤΝ, τόσο στον κοινοβουλευτικό χώρο όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, λειτουργώντας ως πρότυπο χρηστών.

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των συστημάτων ΤΝ απαιτούν μια ανοικτή αρχιτεκτονική, που θα επιτρέπει στις ομάδες εποπτείας να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στους τελικούς χρήστες, με τη συγκατάθεσή τους. Τελικά, οι κοινοβουλευτικοί εμπλεκόμενοι πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τα ελάχιστα επίπεδα ακρίβειας των αποτελεσμάτων, την ποιότητα της λήψης αποφάσεων και την αποδοτικότητα των θεσμών.

5.1. Εφαρμογή τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων για τη διαλειτουργικότητα και τη συμβατότητα μεταξύ διαφορετικών πλατφορμών και εφαρμογών ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η υλοποίηση τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων, ιδανικά σύμφωνα με τα πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO), είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα και η συμβατότητα μεταξύ διαφορετικών πλατφορμών και εφαρμογών κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Είναι κρίσιμο να αναπτυχθούν δομημένα, επικυρωμένα και ανοιχτά σύνολα δεδομένων, κατά προτίμηση σε τυποποιημένη μορφή. Νομικά πρότυπα όπως το Akoma Ntoso (AKN) μπορούν να προσφέρουν μακροπρόθεσμα οφέλη, διευκολύνοντας την εναρμόνιση των νομικών πηγών και τη συστημική διαλειτουργικότητα.⁶⁵ Το AKN χρησιμοποιείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τη Γερουσία της Ιταλίας, τη Γερουσία της Βραζιλίας, το Κοινοβούλιο της Ουρουγουάης, τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Αργεντινής, τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Χιλής, ιδρύματα του Ηνωμένου Βασιλείου και τη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ.⁶⁶

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Ένα κοινοβούλιο μπορεί να δημιουργήσει έναν κεντρικό ρυθμιστικό φορέα για τον καθορισμό και την επιβολή τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων. Ο φορέας αυτός θα πρέπει να συνεργάζεται με ειδικούς της τεχνολογίας, να θέτει σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες και να επιβάλει τη συμμόρφωση σε όλες τις πλατφόρμες και εφαρμογές, προάγοντας τη διαλειτουργικότητα και τη συμβατότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα τα πρότυπα ασφάλειας και προστασίας δεδομένων.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Διενέργεια περιοδικών αναθεωρήσεων και ενημερώσεων των τυποποιημένων σχημάτων και διαδικασιών δεδομένων, ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες για δεδομένα και στις τεχνολογικές εξελίξεις.
- Αναζήτηση συμβουλών και ανατροφοδότησης από ειδικούς και ενδιαφερόμενους φορείς στη διαχείριση δεδομένων και τη διαλειτουργικότητα, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση των προσπαθειών τυποποίησης.

5.2. Έμφαση στην ερμηνευσιμότητα των αλγορίθμων TN

> Γιατί έχει σημασία;

Η έμφαση στην ερμηνευσιμότητα των αλγορίθμων TN σε περιπτώσεις κοινοβουλευτικής χρήσης εγγυάται ότι η λογική πίσω από τις αποφάσεις και τις συστάσεις που προκύπτουν από την TN είναι σαφής, κατανοητή και προσβάσιμη από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης, της κατανόησης και της διαφάνειας, επιτρέποντας τη λήψη ενημερωμένων αποφάσεων, στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών συστημάτων TN.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο θα μπορούσε να αναθέσει τη δημιουργία διαφανών συστημάτων TN, απαιτώντας από τους προγραμματιστές να εφαρμόζουν αλγορίθμους με δυνατότητα ερμηνευσιμότητας. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση ερμηνεύσιμων μοντέλων, την παροχή κατανοητής τεκμηρίωσης, καθώς και τη δημιουργία μηχανισμών εποπτείας που διασφαλίζουν τη λογοδοσία.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Η σαφής επικοινωνία των περιορισμών στην επεξήγηση αλγορίθμων TN είναι απαραίτητη για τη διαχείριση των προσδοκιών και την αποφυγή πιθανών παρανοήσεων.
- Η ανάπτυξη τυποποιημένων προτύπων ή κατευθυντήριων οδηγιών για την επεξήγηση αλγορίθμων TN εξασφαλίζει συνέπεια, σαφήνεια και ευκολία κατανόησης.

5.3. Ανάπτυξη εύρωστων και αξιόπιστων κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ με δυνατότητα ανίχνευσης και διόρθωσης σφαλμάτων και αποτυχιών

> Γιατί έχει σημασία;

Η ανάπτυξη εύρωστων και αξιόπιστων κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ, με ενσωματωμένες δυνατότητες ανίχνευσης και διόρθωσης σφαλμάτων, αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για τη διατήρηση της ακεραιότητας και της αποτελεσματικότητας αυτών των συστημάτων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να διατηρεί εύρωστα συστήματα ΤΝ, μέσω της επιβολής αυστηρών δοκιμών, της συνεχούς παρακολούθησης και της εφαρμογής μηχανισμών αποτροπής αποτυχιών. Τακτικοί έλεγχοι, μηχανισμοί ανατροφοδότησης και ένα εξειδικευμένο εποπτικό όργανο μπορούν να ανιχνεύουν και να διορθώνουν σφάλματα έγκαιρα, ενισχύοντας την αξιοπιστία και διατηρώντας την ακεραιότητα των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Διεξαγωγή τακτικών ελέγχων συστήματος και αξιολογήσεων για τον εντοπισμό τομέων βελτίωσης στην αξιοπιστία του συστήματος και τη διαχείριση σφαλμάτων.
- Συνεργασία με μηχανικούς λογισμικού και αξιοπιστίας για την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών.

5.4. Ρύθμιση της χρήσης και της ανάπτυξης κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης κινδύνων, των απαιτήσεων αδειοδότησης και των προτύπων ασφαλείας

> Γιατί έχει σημασία;

Η ρύθμιση της χρήσης και της ανάπτυξης κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ, τόσο μέσω νομικά δεσμευτικών όσο και μη δεσμευτικών εργαλείων, είναι ζωτικής σημασίας, για να διασφαλιστεί η υπεύθυνη και ηθική υιοθέτηση των τεχνολογιών ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Έως τα μέσα του 2024, δεν είχαν εντοπιστεί συγκεκριμένα ρυθμιστικά μέτρα. Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως έμπνευση ή ως βάση για τον καθορισμό τέτοιων μέτρων εντός των κοινοβουλίων.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να ρυθμίσει τα συστήματα ΤΝ, μέσω της δημιουργίας ολοκληρωμένων πλαισίων, της διεξαγωγής αξιολογήσεων κινδύνων και του καθορισμού απαιτήσεων αδειοδότησης. Η εφαρμογή αυστηρών προτύπων ασφαλείας, η διενέργεια περιοδικών ελέγχων και η συνεργασία με ειδικούς διασφαλίζουν την υπεύθυνη ανάπτυξη και χρήση των συστημάτων, δημιουργώντας ένα ασφαλές και διαφανές περιβάλλον για τα κοινοβουλευτικά συστήματα ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με ειδικούς περί της ηθικής της ΤΝ, το δίκαιο και τη ρύθμιση της τεχνολογίας, ώστε να διασφαλιστεί ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο είναι ολοκληρωμένο και ενημερωμένο.
- Συλλογή απόψεων και ανατροφοδότησης από φορείς της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, κατά την ανάπτυξη και αναθεώρηση των κανονισμών για τα συστήματα ΤΝ.

5.5. Αξιολόγηση κινδύνου για τη χρήση λογισμικού ως υπηρεσία ή εφαρμογής που βασίζεται σε υπολογιστικό νέφος και περιλαμβάνει χαρακτηριστικά ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η διενέργεια αξιολόγησης κινδύνου κατά τη χρήση ενός προϊόντος λογισμικού ως υπηρεσία (Software as a Service, SaaS) ή μιας εφαρμογής που βασίζεται σε υπολογιστικό νέφος με χαρακτηριστικά ΤΝ διασφαλίζει την τήρηση ηθικών αρχών και άλλων μηχανισμών προστασίας.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα πλαισίων που απαιτούν αξιολογήσεις κινδύνου, ειδικά για συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιούνται στον κοινοβουλευτικό χώρο. Σε ευρύτερο πλαίσιο, ο Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΤΝ περιλαμβάνει συγκρίσιμες διατάξεις που αφορούν ιδιαίτερας ικανά και αποτελεσματικά συστήματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να διενεργήσει ενδελεχή αξιολόγηση κινδύνου για υπηρεσίες ΤΝ, βασισμένες σε λογισμικό ως υπηρεσία ή σε υποδομές υπολογιστικού νέφους, εξετάζοντας την ιδιωτικότητα των δεδομένων, τα μέτρα ασφαλείας, τις ηθικές παραμέτρους και τη διαφάνεια των παρόχων. Η θέσπιση κατευθυντήριων κανονιστικών γραμμών, απαιτήσεων πιστοποίησης και μηχανισμών συνεχούς παρακολούθησης ενισχύει την ηθική και ολιστική προστασία κατά την υιοθέτηση τέτοιων τεχνολογιών.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Συνεργασία με ειδικούς στην ηθική της ΤΝ και την υπεύθυνη χρήση της, προκειμένου να διενεργούνται λεπτομερείς αξιολογήσεις κινδύνου που παρέχουν ηθικές δικλίδες ασφαλείας.
- Ενθάρρυνση ανοιχτού διαλόγου με τον πάροχο για την αντιμετώπιση τυχόν εντοπισμένων κινδύνων ή ανησυχιών και εξασφάλιση της δέσμευσής του στην ηθική ανάπτυξη και εφαρμογή ΤΝ.

5.6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση της λειτουργίας και των αποτελεσμάτων των κοινοβουλευτικών συστημάτων ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Η τακτική και συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των συστημάτων ΤΝ στα κοινοβούλια είναι απαραίτητη για την ακριβή αποτίμηση του αντίκτυπού τους στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες και αποτελέσματα. Η συνεχής παρακολούθηση των εσωτερικών συστημάτων ΤΝ οδηγεί στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και στην προσαρμογή των κανονισμών για την υπεύθυνη ανάπτυξη κοινοβουλευτικής ΤΝ. Αυτό, επίσης, ενισχύει την εμπιστοσύνη στα εργαλεία και ενθαρρύνει ενδεχομένως περαιτέρω χρήση τους από τους βουλευτές και τα στελέχη.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να εισαγάγει τακτικούς ελέγχους, δημιουργώντας επιτροπές εποπτείας ή αναπτύσσοντας συνεργασίες με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για την διενέργεια αμερόληπτων αξιολογήσεων. Επιπλέον, μπορούν να παρασχεθούν πόροι και προσωπικό για τη διεξαγωγή αυτών των αξιολογήσεων.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Τα κοινοβουλευτικά ιδρύματα θα πρέπει να παρακολουθούν και να αξιολογούν συνεχώς τη λειτουργία και τα αποτελέσματα των συστημάτων ΤΝ. Αυτή η ενεργή προσέγγιση επιτρέπει συνεχείς βελτιώσεις, υπεύθυνη χρήση της ΤΝ και εναρμόνιση με ευρύτερους κοινωνικούς στόχους.

5.7. Συμφωνία με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς για ένα ελάχιστο επίπεδο ακρίβειας πριν από την αποδοχή μιας εφαρμογής με ΤΝ

> Γιατί έχει σημασία;

Το επιθυμητό επίπεδο ακρίβειας για οποιοδήποτε κοινοβουλευτικό σύστημα ΤΝ εξαρτάται άμεσα από τη συγκεκριμένη εφαρμογή και τον προκαθορισμένο σκοπό χρήσης του. Η επίτευξη συμφωνίας με ενδιαφερόμενους φορείς για ένα ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο ακρίβειας αποτελεί κρίσιμο προαπαιτούμενο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα ΤΝ καταφέρνουν να εκπληρώσουν τους στόχους τους χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Δεν υπάρχουν γνωστά παραδείγματα.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να καθορίσει ένα ελάχιστο επίπεδο ακρίβειας, θέτοντας δείκτες απόδοσης, πραγματοποιώντας ανεξάρτητες αξιολογήσεις και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων. Η διεξαγωγή αυστηρών δοκιμών, η διαφάνεια στις διαδικασίες επικύρωσης και η συλλογή ανατροφοδότησης συμβάλλουν στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την υλοποίηση της ΤΝ, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Εξέταση των πιθανών συνεπειών, τόσο από ψευδώς θετικά όσο και ψευδώς αρνητικά αποτελέσματα, κατά τον καθορισμό στόχων ακρίβειας, καθώς ενδέχεται να επηρεάζουν διαφορετικά τις διάφορες περιπτώσεις χρήσης.
- Προώθηση ανοιχτής και διαφανούς επικοινωνίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς καθ' όλη τη διαδικασία, με σκοπό την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης με τους στόχους ακρίβειας.

Πειραματικά περιβάλλοντα και εργαστήρια καινοτομίας

Κατά την ανάπτυξη κοινοβουλευτικής τεχνολογίας, η εργασία σε πειραματικά περιβάλλοντα (sandbox environments) για την ΤΝ ενισχύει τον πειραματισμό σε ένα ελεγχόμενο και ασφαλές περιβάλλον, επιτρέποντας την εξερεύνηση εφαρμογών ΤΝ, χωρίς να διακυβεύονται οι επιχειρησιακές διαδικασίες. Επιπλέον, η δημιουργία εργαστηρίων καινοτομίας παρέχει αποκλειστικούς χώρους για συνεργατική ανάπτυξη λύσεων και επαναληπτική βελτίωση εφαρμογών ΤΝ, προσαρμοσμένων στις ανάγκες του κοινοβουλίου. Αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύουν την ευελιξία και την καινοτομία, ενώ εξασφαλίζουν την ομαλή ενσωμάτωση των τεχνολογιών ΤΝ στον σχεδιασμό και τη λειτουργία των κοινοβουλευτικών συστημάτων.

6.

Ανάπτυξη ικανοτήτων και εκπαίδευση στην ΤΝ

Η ανάπτυξη ικανοτήτων και η εκπαίδευση διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο κατά την εισαγωγή της ΤΝ στον κοινοβουλευτικό χώρο, καθώς συμβάλλουν στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των βουλευτών και του προσωπικού, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική και υπεύθυνη χρήση της ΤΝ. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των τεχνολογιών ΤΝ, των πιθανών εφαρμογών και του αντικτύπου τους στην κοινωνία, καθώς και των ηθικών και νομικών παραμέτρων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Μέσω επενδύσεων στην ανάπτυξη ικανοτήτων και την εκπαίδευση, τα κοινοβούλια μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που συνεπάγεται η ΤΝ. Η ανάπτυξη ικανοτήτων και η εκπαίδευση περιλαμβάνουν επίσης την παροχή των αναγκαίων πόρων στους βουλευτές και το προσωπικό, ώστε να μπορούν να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με την ΤΝ και τη χρήση της στον κοινοβουλευτικό χώρο.

Η δημιουργία ομάδων εμπειρογνομόνων, στις οποίες θα συμμετέχουν ποικίλοι ενδιαφερόμενοι φορείς, σε ένα ανοικτό και διαφανές περιβάλλον, μπορεί να συμβάλει στην εκμάθηση και τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών. Επιπλέον, η οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης για την ΤΝ θα αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την ανάπτυξη ικανοτήτων και την εκπαίδευση, τόσο εντός όσο και εκτός των κοινοβουλίων.

Η ΤΝ παρουσιάζει ισχυρή δυναμική διεθνώς, δίνοντας στα κοινοβούλια τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν την ανταλλαγή γνώσεων και τη συνεργασία σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Η παροχή δημόσιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τα όρια της ΤΝ στο κοινοβούλιο θα διασφαλίσει ότι οι αντιλήψεις και οι προσδοκίες παραμένουν ρεαλιστικές.

6.1. Συγκρότηση μιας εξειδικευμένης ομάδας εμπειρογνομόνων για την παρακολούθηση των τεχνολογικών καινοτομιών στον τομέα της ΤΝ και πέραν αυτής

> Γιατί έχει σημασία;

Η δημιουργία και επέκταση μιας ομάδας εμπειρογνομόνων για την παρακολούθηση των τεχνολογικών καινοτομιών στον τομέα της ΤΝ και πέραν αυτής σημαίνει ότι τα κοινοβούλια μπορούν να είναι ενημερωμένα, να λαμβάνουν τεκ αποφάσεις και να αξιοποιούν αποτελεσματικά τα οφέλη της ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Τέτοια αρμοδιότητες μπορούν να αναληφθούν από φορείς στρατηγικής προόρασης. Το Φινλανδικό Κοινοβούλιο διαθέτει την Επιτροπή για το Μέλλον, η οποία ουσιαστικά αποτελεί μια δεξαμενή σκέψης.⁶⁷ Το 2021, το συγκεκριμένο όργανο διοργάνωσε μια καινοτόμο κοινοβουλευτική ακρόαση με τη συμμετοχή ενός συστήματος ΤΝ.⁶⁸

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να συγκροτήσει μια εξειδικευμένη ομάδα επενδύοντας στη συνεχή εκπαίδευση, συνεργαζόμενο με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και αναπτύσσοντας στρατηγικές συνεργασίες με ακαδημαϊκά ιδρύματα και τον κλάδο της ΤΝ. Η συστηματική ανανέωση γνώσεων, οι διεπιστημονικές προσλήψεις προσωπικού και η προώθηση μιας κουλτούρας καινοτομίας επιτρέπουν στις ομάδες αυτές να παραμένουν ενημερωμένες για τις συνεχώς εξελισσόμενες τεχνολογίες ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Ενθάρρυνση των μελών της ομάδας να δημοσιεύουν ερευνητικές εργασίες, αναφορές και άρθρα, ώστε να συμβάλουν στη διεύρυνση της γνωσιακής βάσης στον τομέα της ΤΝ.
- Καλλιέργεια μιας κουλτούρας καινοτομίας εντός της ομάδας που επιτρέπει τον πειραματισμό και τη δημιουργικότητα στην εξερεύνηση εφαρμογών ΤΝ για τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.
- Οικοδόμηση θεσμικών συνδέσεων με πηγές τεχνογνώιας, για παράδειγμα, μέσω εξειδίκευσης προσωπικού σε επιστημονικές υπηρεσίες και σύναψης συνεργασιών με κοινοβουλευτικές επιτροπές που ασχολούνται με την ΤΝ.

6.2. Διοργάνωση συχνών προγραμμάτων κατάρτισης στην ΤΝ για αξιωματούχους και στελέχη κοινοβουλίων

> Γιατί έχει σημασία;

Η διοργάνωση τακτικών προγραμμάτων κατάρτισης για την ΤΝ, απευθυνόμενων σε κοινοβουλευτικούς αξιωματούχους και διοικητικό προσωπικό, μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων ψηφιακού εγγραμματισμού στην ΤΝ και στην προώθηση της υπεύθυνης και ηθικής χρήσης της εντός των κοινοβουλευτικών θεσμών.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Παραδείγματα προγραμμάτων κατάρτισης για την ΤΝ που απευθύνονται σε αξιωματούχους και στελέχη κοινοβουλίων περιλαμβάνουν το AI Insight Forum για τους Γερουσιαστές των ΗΠΑ⁶⁹ και τα διαδικτυακά σεμινάρια που διοργανώνει το Κέντρο Καινοτομίας στο Κοινοβούλιο της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης.⁷⁰

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να οργανώσει προγράμματα κατάρτισης για την ΤΝ μέσω συνεργασιών με εκπαιδευτικά ιδρύματα και τη βιομηχανία, της διοργάνωσης εργαστηρίων και της ανάπτυξης προσβάσιμων διαδικτυακών μαθημάτων. Δίνοντας έμφαση στις ηθικές προεκτάσεις, την προστασία της ιδιωτικότητας των δεδομένων και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, διασφαλίζεται ότι οι κοινοβουλευτικοί αξιωματούχοι και το διοικητικό προσωπικό αναπτύσσουν ουσιαστικές δεξιότητες ψηφιακής εγγραμματισμού στην ΤΝ, προάγοντας την υπεύθυνη και ηθική της χρήση.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Χρήση ψηφιακών πλατφορμών μάθησης και πόρων για την παροχή ευκαιριών εξ αποστάσεως και αυτορρυθμιζόμενης μάθησης, καθώς και για την ενθάρρυνση της επικοινωνίας και της ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των κοινοβουλίων.
- Δημιουργία ακαδημιών και κέντρων αριστείας για την ΤΝ εντός των κοινοβουλίων, με στόχο την καλλιέργεια τεχνικής εξειδίκευσης και τη διευκόλυνση συνεργασιών.
- Εξέταση της χρήσης διαδικτυακών εκπαιδευτικών πλατφορμών⁷¹ και Μαζικών Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων, τα οποία αποτελούν προσβάσιμους πόρους για τη συνεχή ανάπτυξη δεξιοτήτων. Αυτή η προσέγγιση τύπου «παρατηρητηρίου» διασφαλίζει ότι οι βουλευτές και το προσωπικό παραμένουν ενήμεροι σχετικά με τις αναδυόμενες δυνατότητες, τους κινδύνους και τις πιθανές επιπτώσεις της ΤΝ.
- Ενθάρρυνση των συμμετεχόντων να μοιράζονται γνώσεις και πληροφορίες για την ΤΝ εντός των ομάδων και τμημάτων τους, προκειμένου να προωθηθεί μια κουλτούρα διαμοιρασμού γνώσεων.
- Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η παροχή εργαλείων και πόρων στους βουλευτές θα μπορούσε να τους δώσει τη δυνατότητα να εκπαιδεύουν το ευρύ κοινό, προωθώντας τη διαφάνεια και ενισχύοντας τη δημόσια κατανόηση των επιπτώσεων της ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

6.3. Υποστήριξη της ανταλλαγής γνώσεων με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς και συμμετοχή σε διμερή και πολυμερή προγράμματα συνεργασίας

> Γιατί έχει σημασία;

Η υποστήριξη της ανταλλαγής γνώσεων με εξωτερικούς φορείς και η συμμετοχή σε διμερή και πολυμερή συνεργατικά σχήματα αποτελούν βασική στρατηγική για τα κοινοβουλευτικά θεσμικά όργανα, προκειμένου να παραμένουν τεχνολογικά ενήμερα, να συνεργάζονται και να αξιοποιούν την εξειδίκευση στον τομέα των αναδυόμενων τεχνολογιών. Αυτό ενισχύει την κατανόηση της ΤΝ και των νέων τεχνολογιών, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη διαμόρφωση υπεύθυνης και ηθικής διακυβέρνησης της ΤΝ στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Η ανταλλαγή γνώσεων για θέματα ΤΝ διευκολύνεται, για παράδειγμα, μέσω της Παγκόσμιας Συνεργασίας για την ΤΝ,⁷² της πρωτοβουλίας «ΤΝ για το Καλό» (AI for Good)⁷³ των Ηνωμένων Εθνών και, στο πιο στενό διακοινοβουλευτικό πλαίσιο, του Κέντρου Καινοτομίας στο Κοινοβούλιο της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να υποστηρίξει την ανταλλαγή γνώσεων μέσω της δημιουργίας φόρουμ, σύναψης συνεργασιών και υλοποίησης κοινών έργων με εξωτερικούς φορείς. Οι κοινοβουλευτικοί παράγοντες αναμένεται να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους ή να συμβουλευούνται ειδικούς για κατάλληλες προσεγγίσεις και ερωτήματα. Η ενεργός συμμετοχή σε διμερή και πολυμερή συνεργατικά σχήματα ενισχύει την ανταλλαγή πληροφοριών, την τεχνολογική πρόοδο και την εναρμόνιση πολιτικών, προωθώντας μια παγκοσμίως ενημερωμένη και διασυνδεδεμένη προσέγγιση στις κοινοβουλευτικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που σχετίζονται με την ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Προώθηση της ενσωμάτωσης, εμπλέκοντας φορείς από διαφορετικά υπόβαθρα και περιφέρειες, ώστε να διασφαλιστεί μια ευρεία προοπτική στη διακυβέρνηση και την ηθική της ΤΝ. Ενθάρρυνση παράλληλα της ενεργού συμμετοχής σε διεθνείς πρωτοβουλίες για την ΤΝ.

6.4. Τεκμηρίωση των βημάτων προς την ΤΝ και των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτή

> Γιατί έχει σημασία;

Η τεκμηρίωση των βημάτων και των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την ΤΝ καλλιεργεί θεσμική μνήμη και επιτρέπει τη διάδοση της γνώσης εντός των κοινοβουλίων.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

Όσον αφορά τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την ΤΝ, το Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εποπτείας της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής των Ελλήνων έχει εκφράσει δημόσια την αναγκαιότητα ενίσχυσης της θεσμικής μνήμης και της ανταλλαγής γνώσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς εντός του κοινοβουλίου. Η Βουλή των Αντιπροσώπων της Βραζιλίας έχει αναπτύξει το Caggle, μια συνεργατική ψηφιακή πλατφόρμα⁷⁴ που διευκολύνει την καταγραφή, ανάλυση και κοινοποίηση έργων και πειραμάτων που βασίζονται σε δεδομένα. Το εργαλείο αυτό επιτρέπει στους χρήστες να συνεργάζονται αποτελεσματικά, διασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από δραστηριότητες σχετικές με την ΤΝ είναι καλά τεκμηριωμένα και άμεσα προσβάσιμα, προωθώντας τη συνεχή οργανωσιακή μάθηση και ανάπτυξη.

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να τεκμηριώσει τις δραστηριότητες ΤΝ μέσω της διατήρησης αναλυτικών αρχείων, της δημιουργίας τυποποιημένων πλαισίων αναφοράς και της αξιοποίησης συστημάτων διαχείρισης γνώσης. Η τακτική διάχυση πληροφόρησης προς τους φορείς εντός του κοινοβουλίου συμβάλλει στη διατήρηση της θεσμικής μνήμης, ενισχύοντας τη διαφάνεια και διευκολύνοντας τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων στις κοινοβουλευτικές δράσεις που αφορούν την ΤΝ.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

- Εξέταση της δυνατότητας χρήσης λογισμικού διαχείρισης εγγράφων ή πλατφορμών διαχείρισης γνώσης για τη διευκόλυνση της αποθήκευσης, της ανάκτησης και της ανταλλαγής πληροφοριών που σχετίζονται με την ΤΝ.
- Ενθάρρυνση του προσωπικού να συμμετέχει ενεργά στην τεκμηρίωση, και αναγνώριση της συμβολής του στη διατήρηση της θεσμικής μνήμης.

6.5. Ενημέρωση του κοινού για τη χρήση και τους περιορισμούς των συστημάτων ΤΝ στο κοινοβούλιο με προσβάσιμο τρόπο

> Γιατί έχει σημασία;

Η ενημέρωση του κοινού σχετικά με τη χρήση και τους περιορισμούς της ΤΝ στο κοινοβούλιο, με τρόπο κατανοητό και προσιτό, είναι καίριας σημασίας για τη θεσμική διαφάνεια και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού. Οι πολίτες αποκτούν πληρέστερη εικόνα των διαδικασιών νομοθέτησης και εποπτείας κι έτσι ενισχύεται η εμπιστοσύνη τους στη δέσμευση του θεσμού για υπεύθυνη και διαφανή ανάπτυξη της ΤΝ. Η ουσιαστική ενημέρωση του κοινού για τη χρήση και τους περιορισμούς της ΤΝ συμβάλλει στην προώθηση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών σε ζητήματα που σχετίζονται με την ΤΝ.

> Υπάρχουν γνωστά παραδείγματα;

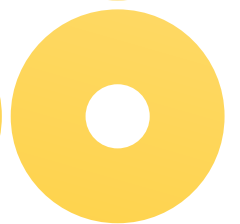
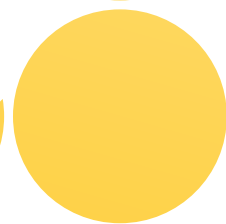
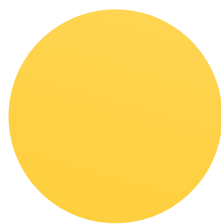
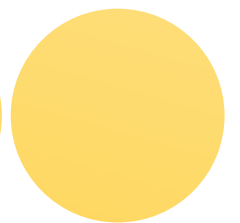
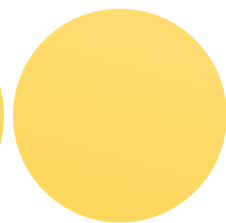
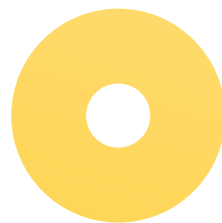
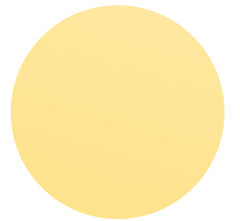
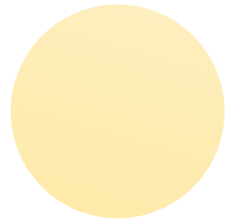
Η Υποεπιτροπή Εκσυγχρονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ έχει ξεκινήσει τη δημοσίευση τακτικών συνοπτικών αναφορών που αναγνωρίζουν τη χρήση και την προγραμματισμένη χρήση συστημάτων ΤΝ σε υπηρεσίες υποστήριξης του νομοθετικού έργου.⁷⁵

> Πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

Το κοινοβούλιο μπορεί να ενημερώσει το κοινό μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης, διοργάνωσης δημόσιων συζητήσεων και ανάπτυξης εύχρηστων πληροφοριακών πόρων. Η διαφανής πληροφόρηση, η παροχή επεξηγήσεων με απλή και κατανοητή γλώσσα, καθώς και η αξιοποίηση διαφόρων μέσων επικοινωνίας, συμβάλλουν στην αποτελεσματική ενημέρωση του κοινού σχετικά με τη χρήση και τους περιορισμούς των συστημάτων ΤΝ στο κοινοβούλιο.

> Περαιτέρω προτάσεις και θέματα προς εξέταση

Η ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ΤΝ στο κοινοβούλιο μπορεί να ενταχθεί σε μια συνολική στρατηγική κοινοβουλευτικής επικοινωνίας και δημόσιας συμμετοχής, που αφορά τον αντίκτυπο της ΤΝ στην κοινωνία, την οικονομία, την πολιτική κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, το κοινοβούλιο (για παράδειγμα, μέσω του γραφείου Τύπου) θα μπορούσε να επανεξετάζει και να επικαιροποιεί τακτικά το υλικό δημόσιας επικοινωνίας, ώστε να αντικατοπτρίζει τυχόν αλλαγές στη χρήση της ΤΝ. Επιπλέον, θα μπορούσε να δοθεί έμφαση στη δέσμευση για υπεύθυνη και ηθική χρήση της ΤΝ, με στόχο την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού στις πρακτικές του θεσμού.

Μέρος 3.

Μελλοντική πορεία

Η πρακτική εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών σε οποιοδήποτε κοινοβούλιο μπορεί να περιλαμβάνει ορισμένα βασικά και μοναδικά βήματα. Αυτά με σχεδόν απόλυτη βεβαιότητα θα πρέπει να περιλαμβάνουν την έναρξη μιας εσωτερικής συζήτησης, καθώς και, ενδεχομένως, μιας δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με το εύρος, τις προτεραιότητες και τη φύση ενδεχόμενης κανονιστικής ρύθμισης. Στη συνέχεια, μπορεί να ακολουθήσουν εκτιμήσεις και δράσεις που αφορούν την ανάπτυξη στρατηγικής, την ιεράρχηση προτεραιοτήτων και την τεχνική εφαρμογή, χωρίς να παραβλέπονται οι πτυχές διακυβέρνησης. Αυτά τα βήματα ενδέχεται να απαιτούν αλλαγές στην οργανωσιακή κουλτούρα, καθώς συνεπάγονται τον μετασχηματισμό υφιστάμενων διαδικασιών και πρακτικών, προκειμένου να ενσωματωθούν αποτελεσματικά οι τεχνολογίες ΤΝ.

Μετά τη δημοσίευση αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών, η κριτική ανασκόπησή τους ανοίγει τον δρόμο για συζητήσεις και μελλοντικές αναθεωρήσεις, αναγνωρίζοντας το διαρκώς εξελισσόμενο τοπίο της ΤΝ στα κοινοβουλευτικά συστήματα. Μια συνεργατική ανάλυση SWOT θα συμβάλλει ουσιαστικά στην καλύτερη κατανόηση των δυνατοτήτων, των αδυναμιών, των ευκαιριών και των απειλών που συνδέονται με τις κατευθυντήριες οδηγίες και τις τεχνολογίες ΤΝ.

Ίσως αξίζει επίσης να μετατραπούν οι κατευθυντήριες οδηγίες για την ΤΝ στο κοινοβούλιο σε ένα «ζωντανό έγγραφο», για παράδειγμα, μέσω μιας εποπτευόμενης διαδικτυακής πλατφόρμας. Αυτό θα μπορούσε να προσφέρει το πλεονέκτημα της συνεχούς εξέλιξης και προσαρμογής, ενσωματώνοντας εμπειρίες από την πραγματική τους εφαρμογή καθώς και τις τελευταίες εξελίξεις στην ΤΝ.

Ο απώτερος στόχος είναι η μετάβαση από τις κατευθυντήριες οδηγίες σε αποδεκτά πρότυπα και κανονισμούς, καθορίζοντας τα απαραίτητα κριτήρια για την υπεύθυνη ενσωμάτωση της ΤΝ στα κοινοβούλια. Η παρούσα ομάδα εργασίας θα συνεχίσει να εξελίσσεται, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα υπαρκτές προκλήσεις και προετοιμάζοντας το έδαφος για τις μελλοντικές. Ωστόσο, η δέσμευσή της παραμένει σταθερή: η διαμόρφωση κατευθυντήριων οδηγιών που όχι μόνο καθοδηγούν τα κοινοβούλια σύγχρονο τοπίο της ΤΝ, αλλά και συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός ηθικού, συμπεριληπτικού και διαφανούς μέλλοντος για την κοινοβουλευτική διακυβέρνηση.

Μέρος 4.

Χρήσιμο υλικό για μελέτη

Γλωσσάρι

Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη (Ανθρωποκεντρική ΤΝ, αγγλ. Human-centered AI):

ΤΝ που στοχεύει στην ενίσχυση των ανθρώπινων ικανοτήτων, την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και την άντληση έμπνευσης από τους ανθρώπους. Επικεντρώνεται στην έρευνα και την ανάπτυξη εργαλείων και συνεργατών που υποστηρίζουν τον άνθρωπο, όπως ρομποτικοί βοηθοί και σύντροφοι για ηλικιωμένους. Η ανθρωποκεντρική ΤΝ είναι καίριας σημασίας σε ένα κοινοβούλιο, καθώς διασφαλίζει ότι τα συστήματα ΤΝ δίνουν προτεραιότητα στην ανθρώπινη ευημερία, τις δημοκρατικές αξίες και τις κοινωνικές ανάγκες στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ανίχνευση προκατάληψης (αγγλ. Bias detection):

Η ανίχνευση της προκατάληψης αφορά την αναγνώριση και τον μετριασμό των μεροληπτικών τάσεων που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα των συστημάτων ΤΝ. Η προκατάληψη μπορεί να προκύψει από ελλιπή ή μη αντιπροσωπευτικά δεδομένα, εσφαλμένες υποθέσεις ή προϋπάρχουσες αντιλήψεις ενσωματωμένες στον σχεδιασμό και την εκπαίδευση των αλγορίθμων. Όταν δεν αντιμετωπίζεται, μπορεί να οδηγήσει σε άδικες ή άνισες αποφάσεις, διαιωνίζοντας κοινωνικές ανισότητες. Για τον λόγο αυτό, η ανίχνευση και ο μετριασμός της προκατάληψης είναι κρίσιμες διαδικασίες για τη διασφάλιση της δικαιοσύνης, της ισότητας και της ακρίβειας στα αποτελέσματα της ΤΝ, προλαμβάνοντας την ακούσια διάκριση εις βάρος συγκεκριμένων ομάδων ή αποτελεσμάτων.

Αξιολόγηση Επίδρασης στα Θεμελιώδη Δικαιώματα (αγγλ. Fundamental Rights impact assessment - FRIA):

Ένα εργαλείο που συμβάλλει στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των δυνητικών κινδύνων των προηγμένων συστημάτων ΤΝ, υπερβαίνοντας την απλή συμμόρφωση με κανονισμούς, όπως ο Νόμος της ΕΕ για την ΤΝ. Ενώ ο Νόμος της ΕΕ για την ΤΝ επικεντρώνεται στις τεχνικές απαιτήσεις και διασφαλίζει ότι τα συστήματα πληρούν συγκεκριμένα πρότυπα, το εργαλείο αυτό εξετάζει τον αντίκτυπό τους στα θεμελιώδη δικαιώματα των ανθρώπων. Ειδικότερα, αξιολογεί πώς η ΤΝ μπορεί να επηρεάσει ζητήματα όπως η ιδιωτικότητα, η ελευθερία έκφρασης και η ισότητα.

Αυτόνομα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης (αυτόνομα συστήματα ΤΝ, αγγλ. Autonomous AI systems):

Ευφυείς πράκτορες που μπορούν να αντιλαμβάνονται το περιβάλλον τους, να λαμβάνουν αποφάσεις και να εκτελούν ενέργειες αυτόνομα, χωρίς την ανάγκη συνεχούς ανθρώπινης επίβλεψης ή παρέμβασης. Αυτά τα συστήματα βασίζονται σε προηγμένους αλγορίθμους, τεχνικές μηχανικής μάθησης και εκτεταμένα σύνολα δεδομένων για την ανάλυση πολύπλοκων καταστάσεων, την προσαρμογή σε δυναμικά περιβάλλοντα και τη βελτιστοποίηση της απόδοσής τους, ώστε να επιτυγχάνουν προκαθορισμένους στόχους. Παραδείγματα αυτόνομων συστημάτων ΤΝ περιλαμβάνουν αυτο-οδηγούμενα οχήματα, ρομποτικά συστήματα αυτοματοποίησης διαδικασιών και έξυπνους προσωπικούς βοηθούς. Η ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών στοχεύει στη δημιουργία συστημάτων που μπορούν να λειτουργούν αξιόπιστα σε πραγματικές συνθήκες,

παρέχοντας νέες δυνατότητες σε διάφορους τομείς. Παράλληλα, συμβάλλουν στην αυτοματοποίηση εργασιών και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, επιτρέποντας τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων μέσω της ανάλυσης μεγάλων όγκων δεδομένων.

Αυτονομία του ατόμου (αγγλ. Human

autonomy): Η αυτονομία του ατόμου αναφέρεται στην ικανότητα των ατόμων να λαμβάνουν ανεξάρτητες αποφάσεις και επιλογές χωρίς εξωτερικό καταναγκασμό ή επιρροή. Αποτελεί θεμελιώδη αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και αυτοδιάθεσης, επιτρέποντας στα άτομα να διαμορφώνουν τη ζωή τους και να επιδιώκουν τους στόχους και τις επιθυμίες τους σύμφωνα με τις προσωπικές τους αξίες και προτιμήσεις. Η αυτονομία περιλαμβάνει πτυχές όπως η λήψη αποφάσεων, η ελευθερία, η αυτοδιακυβέρνηση και ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων. Αποτελεί θεμέλιο λίθο των δημοκρατικών κοινωνιών, όπου οι ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών προστατεύονται και διασφαλίζονται. Στο πλαίσιο της ΤΝ και της αυτοματοποίησης, η διαφύλαξη της ανθρώπινης αυτονομίας είναι υψίστης σημασίας. Αυτό συνεπάγεται τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη τεχνολογικών συστημάτων που ενδυναμώνουν τα άτομα, διασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων και των επιλογών τους και ενισχύουν την ικανότητά τους να ζουν μια αυτόνομη και ουσιαστική ζωή.

Γενετική ή Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη (Generative AI, GenAI):

Η Γενετική ή Παραγωγική ΤΝ είναι τεχνολογία ΤΝ που μπορεί να δημιουργεί νέο περιεχόμενο βάσει των δεδομένων και των προτύπων που έχει μάθει. Βασίζεται στην αναγνώριση και την αξιοποίηση μαθησιακών μοτίβων για την παραγωγή συνθετικών δεδομένων. Τα ΜΓΜ υποστηρίζουν τη δημιουργία κειμένου, ενώ οι υπηρεσίες μετάφρασης που βασίζονται στην ΤΝ επιτρέπουν τη μετατροπή κειμένων σε κατανοητή μορφή σε διάφορες γλώσσες. Άλλες εφαρμογές περιλαμβάνουν τη δημιουργία παρουσιάσεων, προγραμμάτων και διαδικασιών. Επιπλέον, η ΤΝ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σύνθεση φωνής

και ηχητικών ακολουθιών με διαφορετικές χροιές. Η δημιουργία εικόνων και βίντεο αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, ιδίως η παραγωγή συγχρονισμένων με τα χείλη βίντεο, τα οποία βασίζονται σε οπτικό υλικό και ηχογραφήσεις.

Γενική Τεχνητή Νοημοσύνη (Γενική ΤΝ, αγγλ. Artificial General Intelligence, AGI):

Ένα είδος ΤΝ που μπορεί να κατανοήσει, να μάθει και να εφαρμόσει τη γνώση με τρόπο παρόμοιο με την ανθρώπινη νοημοσύνη. Σε αντίθεση με τα εξειδικευμένα συστήματα ΤΝ που έχουν σχεδιαστεί για συγκεκριμένα καθήκοντα, η Γενική ΤΝ επιδιώκει να διαθέτει ένα ευρύ φάσμα γνωστικών ικανοτήτων, επιτρέποντάς της να εκτελεί διάφορα καθήκοντα και να προσαρμόζεται σε διαφορετικές καταστάσεις χωρίς να χρειάζεται να προγραμματιστεί ειδικά για κάθε ένα από αυτά. Ουσιαστικά, η Γενική ΤΝ επιδιώκει να μιμηθεί την ευελιξία και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων του ανθρώπινου νου, ενδεχομένως οδηγώντας σε μηχανές που μπορούν να σκέφτονται, να συλλογίζονται και να επιλύουν προβλήματα σε πολλαπλούς τομείς, όπως οι άνθρωποι. Μακροπρόθεσμα, θα μπορούσε να αποδίδει εξίσου καλά ή και καλύτερα από τους ανθρώπους σε διάφορες γνωστικές εργασίες.

Δεδομένα εκπαίδευσης (αγγλ. Training data):

Δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση του αλγορίθμου ή του μοντέλου μηχανικής μάθησης, αποτελώντας τη θεμελιώδη βάση ανάπτυξης των συστημάτων ΤΝ. Τα δεδομένα εκπαίδευσης πρέπει να προέρχονται από ανθρώπινες δραστηριότητες ή από ιστορικά αρχεία. Η ποιότητά τους επηρεάζει άμεσα την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων που παράγουν τα συστήματα ΤΝ. Ο δημόσιος τομέας, συμπεριλαμβανομένου του κοινοβουλίου, απαιτεί μια ενιαία και καλά δομημένη προσέγγιση στη διαχείριση δεδομένων, ώστε να αξιοποιηθεί στο έπακρο τις δυνατότητες των συστημάτων ΤΝ. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ζητήματα όπως η πιθανή μεροληψία στα δεδομένα εκπαίδευσης ή η προστασία τους από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Δικαιοσύνη (αγγλ. Fairness): Η δικαιοσύνη στο πλαίσιο της ΤΝ είναι μια ουσιώδης αρχή, που στοχεύει στη διασφάλιση ότι τα συστήματα ΤΝ αντιμετωπίζουν όλα τα άτομα και τις ομάδες με ισότητα, αποφεύγοντας προκαταλήψεις και διακρίσεις βάσει παραγόντων όπως η φυλή, το φύλο, η ηλικία ή η κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Για την επίτευξη της δικαιοσύνης στην ΤΝ, πρέπει να ληφθούν υπόψη η αποφυγή διακρίσεων, η ίση ευκαιρία, η δικαιοσύνη στην εκπροσώπηση και τα αποτελέσματα, η διαφάνεια και η λογοδοσία. Η επίτευξη της δικαιοσύνης στην ΤΝ είναι μια συνεχής πρόκληση που απαιτεί προσεκτική εξέταση σε όλο τον κύκλο ζωής της ανάπτυξής της. Η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δικαιοσύνης και άλλων στόχων είναι ουσιώδης για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την προώθηση της υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ στην κοινωνία.

Εξηγήσιμη ΤΝ (αγγλ. Explainable AI, XAI): Η ικανότητα των συστημάτων ΤΝ να παρέχουν σαφείς και κατανοητές εξηγήσεις για τις αποφάσεις και τις ενέργειές τους. Στόχος της εξηγήσιμης ΤΝ είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και της κατανόησης του τρόπου λειτουργίας, επιτρέποντας στους ανθρώπους να κατανοούν τη λογική πίσω από κάθε απόφαση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε τομείς όπως τα κοινοβούλια, όπου οι αποφάσεις που λαμβάνονται από συστήματα ΤΝ μπορεί να φέρουν σημαντικές επιπτώσεις σε άτομα και στην κοινωνία συνολικά.

Επεξεργασία Φυσικής Γλώσσας (ΕΦΓ, αγγλ. Natural Language Processing, NLP): Η ΕΦΓ αποτελεί κλάδο της ΤΝ που επικεντρώνεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ υπολογιστών και ανθρώπινης γλώσσας. Περιλαμβάνει την ανάπτυξη αλγορίθμων και μοντέλων που επιτρέπουν στους υπολογιστές να κατανοούν, να ερμηνεύουν και να παράγουν ανθρώπινη γλώσσα, είτε σε μορφή κειμένου είτε σε μορφή ομιλίας. Το πεδίο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών, όπως η ανάλυση συναισθήματος, η μηχανική μετάφραση, η αναγνώριση οντοτήτων, η σύνοψη κειμένου και η απάντηση σε ερωτήματα. Ο βασικός στόχος της ΕΦΓ είναι να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ ανθρώπινης

επικοινωνίας και κατανόησης από τους υπολογιστές, επιτρέποντας στις μηχανές να επεξεργάζονται και να αναλύουν τεράστιους όγκους μη δομημένων γλωσσικών δεδομένων, διευκολύνοντας έτσι μια πιο φυσική και αποτελεσματική αλληλεπίδραση ανθρώπου-υπολογιστή.

Μοναδικότητα (αγγλ. Singularity): Ένα υποθετικό σημείο στο μέλλον όπου η ΤΝ υπερβαίνει την ανθρώπινη νοημοσύνη, οδηγώντας σε ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και θεμελιώδεις αλλαγές στον ανθρώπινο πολιτισμό. Το αποτέλεσμα θα ήταν μια υπερ-νοημοσύνη που γίνεται ανεξάρτητη, καθιστώντας την εκθετική πρόοδό της αμετάκλητη. Αυτό θα μπορούσε να σηματοδοτήσει την έναρξη μιας υπερανθρώπινης εποχής, όπου οι άνθρωποι θα αλληλεπιδρούν όλο και περισσότερο με ανώτερες νοητικές οντότητες ΤΝ. Οι ενέργειες αυτών των μηχανών θα εξαρτώνται ουσιαστικά από τους στόχους και τις αξίες που έχουν ενσωματωθεί στον προγραμματισμό τους. Σε ένα τέτοιο μέλλον, τα κοινοβούλια θα διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση των περίπλοκων ηθικών και κοινωνικών προκλήσεων που θα προκύψουν από αυτές τις προηγμένες τεχνολογίες.

Πνευματική Ιδιοκτησία (αγγλ. Intellectual Property, IP): Η πνευματική ιδιοκτησία αναφέρεται σε δημιουργίες του νου, όπως εφευρέσεις, λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα, σχέδια, σύμβολα, ονόματα και εικόνες, που προστατεύονται από τον νόμο. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας παρέχουν στους δημιουργούς ή κατόχους αποκλειστικά δικαιώματα για τη χρήση και τον έλεγχο των δημιουργιών τους για ορισμένο χρονικό διάστημα. Τύποι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνουν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα πνευματικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, τα εμπορικά μυστικά και τα δικαιώματα σχεδίου. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι απαραίτητα για την προώθηση της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης, παρέχοντας κίνητρα για άτομα και οργανισμούς να επενδύουν στην έρευνα και την ανάπτυξη. Πάροχοι

TN που βελτιώνουν τα γλωσσικά τους μοντέλα με δεδομένα εκπαίδευσης που καλύπτονται από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας χωρίς άδεια παραβιάζουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα κοινοβούλια δεν πρέπει να χρησιμοποιούν τέτοιες υπηρεσίες TN.

Σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης (σύστημα TN, αγγλ. AI system): Ένα υπολογιστικό σύστημα ή μια εφαρμογή λογισμικού που ενσωματώνει τεχνολογίες TN με σκοπό την εκτέλεση εργασιών που συνήθως απαιτούν ανθρώπινη νοημοσύνη. Τα συστήματα TN έχουν σχεδιαστεί ώστε να προσομοιώνουν ή να αναπαράγουν ανθρώπινες γνωστικές ικανότητες, όπως η μάθηση, η λογική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων, η αντίληψη και η κατανόηση της γλώσσας. Μέσω αυτών των δυνατοτήτων, τα συστήματα TN μπορούν να αναλύουν δεδομένα, να λαμβάνουν αποφάσεις και να εκτελούν ενέργειες αυτόνομα ή με ελάχιστη ανθρώπινη παρέμβαση.

Τεχνητή Νοημοσύνη (TN, αγγλ. Artificial intelligence, AI): Τεχνολογίες, μαθησιακές μέθοδοι, αρχιτεκτονικές συστημάτων, αλγόριθμοι και προσεγγίσεις που αξιοποιούν τις υπολογιστικές δυνατότητες για την αναπαραγωγή των γνωστικών ικανοτήτων της ανθρώπινης νοημοσύνης, με σκοπό την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών είτε αυτόνομα είτε κατόπιν εντολής. Για παράδειγμα: αυτόνομα συστήματα, μηχανική μάθηση, βαθιά μάθηση, νευρωνικά δίκτυα, αναγνώριση προτύπων, επεξεργασία φυσικής γλώσσας, άμεσες μεταφράσεις, ψηφιακοί βοηθοί συνομιλίας και ρομπότ. Οι δυνατότητες που παρέχει η TN στοχεύουν στην υποστήριξη ή την αυτοματοποίηση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και διαδικασιών.

Υβριδική Τεχνητή Νοημοσύνη (Υβριδική TN, αγγλ. Hybrid AI): Μια καινοτόμος προσέγγιση που συνδυάζει συστήματα βασισμένα σε κανόνες με στατιστικές μεθόδους μάθησης, με στόχο τη δημιουργία πιο ευέλικτων, αποδοτικών και ικανών συστημάτων TN.

Λίστα Ακρωνυμίων

Γενετική ή Παραγωγική ΤΝ	Γενετική ή Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη
Γενική ΤΝ	Γενική Τεχνητή Νοημοσύνη
ΕΦΓ	Επεξεργασία Φυσικής Γλώσσας
ΤΝ	Τεχνητή Νοημοσύνη
AKN	Akoma Ntoso
CIP	Centre of Innovation in Parliament
DPO	Data Protection Officer
EECC	European Electronic Communications Code
FRIA	Fundamental Rights Impact Assessment
GDPR	General Data Protection Regulation
GPAI	Global Partnership on AI
GPT	Generative pre-trained transformer
HIPAA	Health Insurance Portability and Accountability Act
HPC	High-performance computing
IP	Intellectual Property
IPU	Inter-Parliamentary Union
ISO	International Organization for Standardization
LLM	Large Language Model
MOOC	Massive Open Online Course
OCR	Optical character recognition
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe
PII	Personally identifiable information
SaaS	Software as a Service
SDGs	Sustainable Development Goals
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats
UNDP	United Nations Development Programme
WFD	Westminster Foundation for Democracy
XAI	Explainable AI

Παραπομπές

Διαδικτυακά σεμινάρια της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης για την ΤΝ. <https://www.ipu.org/innovation-tracker/story/2023-transforming-parliaments-webinar-series>

Ευρωπαϊκή Ένωση (2016). Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, 2016/679. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>

Ευρωπαϊκή Ένωση (2024). Κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη, 2024/1689. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>

Κογκρέσο της Βραζιλίας, Βουλή των Αντιπροσώπων, Ψηφιακή Στρατηγική 2021-2024. <https://www2.camara.leg.br/a-camara/estruturaadm/gestao-na-camara-dos-deputados/gestao-estrategica-na-camara-dos-deputados/gestao-estrategica-de-tic/estrategia-digital>

Προεδρικό Διάταγμα ΗΠΑ 14110 από 30 Οκτωβρίου 2023 (Safe, Secure, and Trustworthy Development and Use of Artificial Intelligence). <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2023/10/30/executive-order-on-the-safe-secure-and-trustworthy-development-and-use-of-artificial-intelligence/>

Συμβούλιο της Ευρώπης: Σύμβαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου (Σύμβαση για την ΤΝ). <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/the-framework-convention-on-artificial-intelligence/>

Υποεπιτροπή Εκσυγχρονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ. <https://cha.house.gov/modernization>

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Μαΐου 2021 σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον οπτικοακουστικό τομέα (2020/2017(INI)). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52021IP0238>

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Μαΐου 2021 σχετικά με τη διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης: άρση (2020/2216(INI)). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52021IP0261>

AI for Good (πρωτοβουλία). <https://aiforgood.itu.int>

Akoma Ntoso (περιπτώσεις χρήσης). http://lime.cirsfd.unibo.it/?page_id=231

Akoma Ntoso Version 1.0. Part 1: XML Vocabulary. <http://docs.oasis-open.org/legaldocml/akn-core/v1.0/akn-core-v1.0-part1-vocabulary.html>

Altman, S. (2023) Planning for AGI and beyond. <https://openai.com/index/planning-for-agi-and-beyond/>

Aul Tremblay, et al. v. OpenAI, Inc., et al. (Case No. 3:23-cv-03223-AMO).

Bresciani, P.F., & Palmirani, M. (2024). Constitutional Opportunities and Risks of AI in the law-making process. *FEDERALISMI.IT*, 2, 1-18. <https://hdl.handle.net/11585/953858>

Committee on House Administration (2024). Flash report - Artificial Intelligence Strategy & Implementation. https://cha.house.gov/_cache/files/a/d/ad4d1279-c8f8-439b-9e3b-a95b01d61d03/56078B0226EDF1EAF76D863A2E7765A5.cha-q1-flash-report.pdf

Dai, X., & Norton, P. (Eds.). (2013). *The Internet and parliamentary democracy in Europe: A comparative study of the ethics of political communication in the digital age*. Routledge.

Data Ethics Commission (2019). Opinion of the Data Ethics Commission. Berlin. https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/themen/it-digital-policy/datenethikkommission-abschlussgutachten-lang.pdf?__blob=publicationFile&v=5

European Data Protection Board (2023). Guidelines 01/2022 on data subject rights - Right of access. https://edpb.europa.eu/system/files/2023-04/edpb_guidelines_202201_data_subject_rights_access_v2_en.pdf

European Union Agency for Cybersecurity, Milenkovic, G., & Dekker, M. (2020). Guideline on security measures under the EEECC, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2824/44013>

Fitsilis, F. (2019). *Imposing regulation on advanced algorithms*. Cham: Springer.

Fitsilis, F. (2021). Artificial Intelligence (AI) in parliaments—preliminary analysis of the Eduskunta experiment. *The Journal of Legislative Studies*, 27(4), 621-633. <https://doi.org/10.1080/13572334.2021.1976947>

Fitsilis, F. (2024). The parliamentary perspective of better regulation in Greece. GRNET Tech Day in Digital Ready Policy Making, 1 Φεβρουαρίου 2024. https://events.grnet.gr/event/138/attachments/393/669/Fotis%20Fitsilis_The%20parliamentary%20perspective%20of%20better%20regulation%20in%20Greece.pdf

Fitsilis, F., & Costa, O. (2023). Parliamentary administration facing the digital challenge. In In Christiansen, T., Griglio, E., & Lupo, N. (Eds.), *The Routledge Handbook of Parliamentary Administrations* (pp. 105-120). Routledge.

Fitsilis, F., & de Almeida, P. (2024). Artificial Intelligence and its Regulation in Representative Institutions. In Charalabidis, Y., Medaglia, R., & van Noordt, C. (Eds.), *Research Handbook on Public Management and Artificial Intelligence* (pp. 151-166). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781802207347.00019>

Fitsilis, F., & Mikros, G. (2021). Development and Validation of a Corpus of Written Parliamentary Questions in the Hellenic Parliament. *Journal of Open Humanities Data*, 7, 18. <https://doi.org/10.5334/johd.45>

Fitsilis, F., Koryzis, D., & Schefbeck, G. (2022). Legal informatics tools for evidence-based policy creation in parliaments. *International Journal of Parliamentary Studies*, 2(1), 5-29.

Fitsilis, F., von Lucke, J., Mikros, G., Ruckert, J., Alberto de Oliveira Lima, J., Hershowitz, A., Philip Todd, B., & Leventis, S. (2023). Guidelines on the Introduction and Use of Artificial Intelligence in the Parliamentary Workspace (Version 1). figshare. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.22687414.v1>

Global Partnership on Artificial Intelligence. <https://gpai.ai/>

GO FAIR: FAIR Principles. <https://www.go-fair.org/fair-principles>

Harris, M., & Wilson, A. (2024). Representative Bodies in the AI Era: Insights for Legislatures. Volume 1. POPVOX Foundation. <https://www.popvox.org/ai-vol1>

Health Insurance Portability and Accountability Act (HIPAA) (1996). Pub. L. No. 104-191

Heine, M., Dhungel, AK, Schrills, T., & Wessel D. (2023) *Künstliche Intelligenz in öffentlichen Verwaltungen*. Springer Gabler Wiesbaden. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-40101-6>

Holdsworth, J. & IBM Inc. (2023). What is AI bias? <https://www.ibm.com/topics/ai-bias>

IPU (2024). *Using generative AI in parliaments*. Geneva: IPU.

Italian Chamber of Deputies (2024). Using Artificial Intelligence to support parliamentary work. https://comunicazione.camera.it/sites/comunicazione/files/notiz_prima_pag/allegati/Rappporto_IA_ENG_WEB_V2.pdf

Kaggle: Level up with the largest AI & ML community. <https://www.kaggle.com>

Khatri, V., & Brown, C. V. (2010). Designing data governance. *Communications of the ACM*, 53(1), 148-152. <https://doi.org/10.1145/1629175.1629210>

KI Campus. <https://ki-campus.org>

Koryzis, D., Dalas, A., Spiliotopoulos, D., & Fitsilis, F. (2021). ParlTech: Transformation Framework for the Digital Parliament. *Big Data and Cognitive Computing*, 5(1), 15. <https://doi.org/10.3390/bdcc5010015>

Koskimaa, V., & Raunio, T. (2020). Encouraging a longer time horizon: the Committee for the Future in the Finnish Eduskunta. *The Journal of Legislative Studies*, 26(2), 159-179. <https://doi.org/10.1080/13572334.2020.1738670>

Miller, G. (2023). US Senate AI 'Insight Forum' Tracker. Techpolicy. <https://www.techpolicy.press/us-senate-ai-insight-forum-tracker/>

MOOC: Η ΤΝ στη Γερμανική Δημόσια Διοίκηση (eGov-Campus). https://egov-campus.org/courses/kiverwaltung_uzl_2021-1

PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>

PACE Ψήφισμα 2343 (2020). Preventing discrimination caused by the use of artificial intelligence. <https://pace.coe.int/pdf/263ef53d02a37aaf864a1f7cf9a6427a0c3bb47fbcd7a706ec8bf4811d15244/res.%202343.pdf>

Palmirani, M., Vitali, F., Van Pyumbroeck, W., & Nubla Durango, F. (2022). Legal Drafting in the Era of Artificial Intelligence and Digitisation. Brussels: European Commission. <https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/document/2022-06/Drafting%20legislation%20in%20the%20era%20of%20AI%20and%20digitisation%20%E2%80%93%20study.pdf>

Prunkl, C. (2022). Human autonomy in the age of artificial intelligence. *Nature Machine Intelligence*, 4(2), 99-101. <https://doi.org/10.1038/s42256-022-00449-9>

Read, A. (2023). *A Democratic Approach to Global Artificial Intelligence (AI) Safety*. London: WFD. <https://www.wfd.org/what-we-do/resources/democratic-approach-global-ai-safety>

Russell, S.J., & Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Hoboken: Pearson.

Salvagno, M., Taccone, F. S., & Gerli, A. G. (2023). Artificial intelligence hallucinations. *Critical Care*, 27(1), 180. <https://doi.org/10.1186/s13054-023-04473-y>

UK Government (2023). AI regulation: a pro-innovation approach. Policy paper. <https://www.gov.uk/government/publications/ai-regulation-a-pro-innovation-approach>

UNESCO (2021). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. <https://www.unesco.org/en/articles/recommendation-ethics-artificial-intelligence>

United Nations (2024). Seizing the opportunities of safe, secure and trustworthy artificial intelligence systems for sustainable development, United Nations General Assembly, New York. <http://www.undocs.org/A/78/L.49>

United Nations (General Assembly). (1966). International Covenant on Civil and Political Rights. Treaty Series, 999, 171.

Vale, D., El-Sharif, A. & Ali, M. (2022). Explainable artificial intelligence (XAI) post-hoc explainability methods: risks and limitations in non-discrimination law. *AI Ethics*, 2, 815–826. <https://doi.org/10.1007/s43681-022-00142-y>

von Lucke, J. (2024). KI-Technologien und ihre Auswirkungen auf die Verwaltungsarbeit. *PDV-News*, 1, 8–13.

von Lucke, J., Fitsilis, F.; Etscheid, J. (2023). Research and Development Agenda for the Use of AI in Parliaments. In David Duenas Cid et al. (Eds.), *DGO '23 - Proceedings of the 24th Annual International Conference on Digital Government Research* (pp. 423–433). Association for Computing Machinery (ACM). <https://doi.org/10.1145/3598469.3598517>

Wolff, J. (2021). How Is Technology Changing the World, and How Should the World Change Technology?. *Global Perspectives*, 2(1), 27353.

Σημειώσεις

- 1 Fitsilis, F., von Lucke, J., Mikros, G., Ruckert, J., Alberto de Oliveira Lima, J., Hershowitz, A., Philip Todd, B., & Leventis, S. (2023). Guidelines on the Introduction and Use of Artificial Intelligence in the Parliamentary Workspace (Version 1.0). figshare. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.22687414.v1>
- 2 Fitsilis, F., & Costa, O. (2023). Parliamentary administration facing the digital challenge. In Christiansen, T., Griglio, E., & Lupo, N. (Eds.), *The Routledge Handbook of Parliamentary Administrations* (pp. 105-120). Routledge.
- 3 Dai, X., & Norton, P. (Eds.). (2013). *The Internet and parliamentary democracy in Europe: A comparative study of the ethics of political communication in the digital age*. Routledge.
- 4 Βλ., για παράδειγμα, Russell, S.J., & Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Hoboken: Pearson.
- 5 Μετάφραση και προσαρμογή από von Lucke, J. (2024). *KI-Technologien und ihre Auswirkungen auf die Verwaltungsarbeit*. PDV-News, 1, 8–13.
- 6 IPU (2024). *Using generative AI in parliaments*. Geneva: IPU.
- 7 European Union Agency for Cybersecurity, Milenkovic, G., & Dekker, M. (2020). Guideline on security measures under the EEC, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2824/44013>
- 8 European Data Protection Board (2023). Guidelines 01/2022 on data subject rights - Right of access. https://edpb.europa.eu/system/files/2023-04/edpb_guidelines_202201_data_subject_rights_access_v2_en.pdf
- 9 Bresciani, P.F., & Palmirani, M. (2024). Constitutional Opportunities and Risks of AI in the law-making process. *FEDERALISMI.IT*, 2, 1 - 18. <https://hdl.handle.net/11585/953858>
- 10 Italian Chamber of Deputies (2024). Using Artificial Intelligence to support parliamentary work, https://comunicazione.camera.it/sites/comunicazione/files/notiz_prima_pag/allegati/Rappporto_IA_ENG_WEB_V2.pdf
- 11 Εκτενείς λίστες και ερευνητικές ατζέντες έχουν ήδη δημοσιευθεί: Fitsilis, F., Koryzis, D., & Schefbeck, G. (2022). Legal informatics tools for evidence-based policy creation in parliaments. *International Journal of Parliamentary Studies*, 2(1), 5-29; von Lucke, J., Fitsilis, F., & Etscheid, J. (2023). Research and Development Agenda for the Use of AI in Parliaments. In David Duenas Cid et al (Eds.), *DGO '23 - Proceedings of the 24th Annual International Conference on Digital Government Research* (pp. 423-433). Association for Computing Machinery (ACM).
- 12 von Lucke, J., Fitsilis, F., & Etscheid, J. (2023). Research and Development Agenda for the Use of AI in Parliaments. In: David Duenas Cid et al (Eds.), *DGO '23 - Proceedings of the 24th Annual International Conference on Digital Government Research* (pp. 423-433). Association for Computing Machinery (ACM).
- 13 Fitsilis, F., & de Almeida, P. (2024). Artificial Intelligence and its Regulation in Representative Institutions. In Charalabidis, Y., Medaglia, R., & van Noordt, C. (Eds.), *Research Handbook on Public Management and Artificial Intelligence* (pp. 151-166). Edward Elgar Publishing.

- 14 Ibid.
- 15 Palmirani, M., Vitali, F., Van Pyumbroeck, W., & Nubla durango, F. (2022). *Legal Drafting in the Era of Artificial Intelligence and Digitisation*. Brussels: European Commission.
- 16 Fitsilis, F. (2019). *Imposing regulation on advanced algorithms*. Cham: Springer.
- 17 Wolff, J. (2021). How Is Technology Changing the World, and How Should the World Change Technology?. *Global Perspectives*, 2(1), 27353.
- 18 Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Μαΐου 2021 σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον οπτικοακουστικό τομέα (2020/2017(INI)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0238_EN.html; Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Μαΐου 2021 σχετικά με τη διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης: άρση (2020/2216(INI)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0261_EN.html
- 19 Ευρωπαϊκή Ένωση (2024). Κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη, 2024/1689. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>
- 20 Πλαίσιο Σύμβασης για τον Σχεδιασμό, την Ανάπτυξη και την Εφαρμογή Συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης, σύμφωνα με τα Πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου, και με τρόπο που προάγει την καινοτομία, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής Υπουργών (Committee of Ministers).
- 21 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 22 United Nations (2024). Seizing the opportunities of safe, secure and trustworthy artificial intelligence systems for sustainable development, United Nations General Assembly, New York. <http://www.undocs.org/A/78/L.49>
- 23 Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν φιλόδοξες προσεγγίσεις: Read, A. (2023). A Democratic Approach to Global Artificial Intelligence (AI) Safety. London: WFD. <https://www.wfd.org/what-we-do/resources/democratic-approach-global-ai-safety>
- 24 Fitsilis, F., & de Almeida, P. (2024). Artificial Intelligence and its Regulation in Representative Institutions. In Charalabidis, Y., Medaglia, R., & van Noordt, C. (Eds.), *Research Handbook on Public Management and Artificial Intelligence* (pp. 151-166). Edward Elgar Publishing.
- 25 von Lucke, J., Fitsilis, F., & Etscheid, J. (2023). Research and Development Agenda for the Use of AI in Parliaments. In David Duenas Cid et al. (Eds.), *DGO '23 - Proceedings of the 24th Annual International Conference on Digital Government Research* (pp. 423-433). Association for Computing Machinery (ACM). <https://doi.org/10.1145/3598469.3598517>
- 26 Harris, M., & Wilson, A. (2024). Representative Bodies in the AI Era: Insights for Legislatures. Volume 1. POPVOX Foundation. <https://www.popvox.org/ai-vol1>
- 27 Committee on House Administration (2024). Flash report - Artificial Intelligence Strategy & Implementation. <https://cha.house.gov/cache/files/a/d/ad4d1279-c8f8-439b-9e3b-a95b01d61d03/56078B0226EDF1EAF76D863A2E7765A5.cha-q1-flash-report.pdf>
- 28 UK Government (2023). AI regulation: a pro-innovation approach. Policy paper. <https://www.gov.uk/government/publications/ai-regulation-a-pro-innovation-approach>

- 29 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 30 Vale, D., El-Sharif, A. & Ali, M. (2022). Explainable artificial intelligence (XAI) post-hoc explainability methods: risks and limitations in non-discrimination law. *AI Ethics*, 2, 815–826. <https://doi.org/10.1007/s43681-022-00142-y>
- 31 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 32 Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679.
- 33 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 34 PACE Ψήφισμα 2343 (2020)
- 35 Holdsworth, J., & IBM (2023). What is AI bias? <https://www.ibm.com/topics/ai-bias>
- 36 Προεδρικό Διάταγμα ΗΠΑ 14110 από 30 Οκτωβρίου 2023 (Safe, Secure, and Trustworthy Development and Use of Artificial Intelligence). <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2023/10/30/executive-order-on-the-safe-secure-and-trustworthy-development-and-use-of-artificial-intelligence/>
- 37 Data Ethics Commission (2019). Opinion of the Data Ethics Commission. Berlin. https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/themen/it-digital-policy/datenethikkommission-abschlussgutachten-lang.pdf?__blob=publicationFile&v=5
- 38 Aul Tremblay, et al. v. OpenAI, Inc., et al. (Case No. 3:23-cv-03223-AMO)
- 39 The New York Times Company v. Microsoft Corporation, OpenAI, Inc., et al. (Case No. 1:23-cv-11195)
- 40 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 41 Ibid.
- 42 United Nations (General Assembly). (1966). International Covenant on Civil and Political Rights. Treaty Series, 999, 171.
- 43 Βλ., για παράδειγμα, τη Σύμβαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου.
- 44 Fitsilis, F. (2024). The parliamentary perspective of better regulation in Greece. GRNET Tech Day in Digital Ready Policy Making, 1 Φεβρουαρίου 2024. https://events.grnet.gr/event/138/attachments/393/669/Fotis%20Fitsilis_The%20parliamentary%20perspective%20of%20better%20regulation%20in%20Greece.pdf
- 45 UNESCO (2021). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. <https://www.unesco.org/en/articles/recommendation-ethics-artificial-intelligence>
- 46 Altman, S. (2023). Planning for AGI and beyond. <https://openai.com/index/planning-for-agi-and-beyond/>
- 47 Prunkl, C. (2022). Human autonomy in the age of artificial intelligence. *Nature Machine Intelligence*, 4(2), 99–101. <https://doi.org/10.1038/s42256-022-00449-9>
- 48 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 49 Ibid.

- 50 Ibid.
- 51 Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679
- 52 HIPAA (1996). Pub. L. No. 104-191
- 53 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 54 Harris, M., & Wilson, A. (2024). Representative Bodies in the AI Era: Insights for Legislatures. Volume 1. POPVOX Foundation. <https://www.popvox.org/ai-vol1>
- 55 ChatGPT. <https://chat.openai.com>
- 56 Salvagno, M., Taccone, F. S., & Gerli, A. G. (2023). Artificial intelligence hallucinations. *Critical Care*, 27(1), 180.
- 57 PACE (2020). Artificial Intelligence: Ensuring respect for democracy, human rights and the rule of law. <https://pace.coe.int/en/pages/artificial-intelligence>
- 58 Italian Chamber of Deputies, Using Artificial Intelligence to support parliamentary work. https://comunicazione.camera.it/sites/comunicazione/files/notiz_prima_pag/allegati/Rapporto_IA_ENG_WEB_V2.pdf
- 59 Κογκρέσο της Βραζιλίας, Βουλή των Αντιπροσώπων, Ψηφιακή Στρατηγική 2021-2024. <https://www2.camara.leg.br/a-camara/estruturaadm/gestao-na-camara-dos-deputados/gestao-estrategica-na-camara-dos-deputados/gestao-estrategica-de-tic/estrategia-digital>
- 60 Khatri, V., & Brown, C. V. (2010). Designing data governance. *Communications of the ACM*, 53(1), 148-152.
- 61 Το ακρωνύμιο FAIR χρησιμοποιείται για δεδομένα που είναι ανιχνεύσιμα (Findable), προσβάσιμα (Accessible), διαλειτουργικά (Interoperable) και επαναχρησιμοποιήσιμα (Reusable), βλ. GO FAIR, <https://www.go-fair.org/fair-principles/>
- 62 Hellenic OCR Team. <https://hellenicocrteam.gr>
- 63 Fitsilis, F., & Mikros, G. (2021). Development and Validation of a Corpus of Written Parliamentary Questions in the Hellenic Parliament. *Journal of Open Humanities Data*, 7, 18. <https://doi.org/10.5334/johd.45>
- 64 Koryzis, D., Dalas, A., Spiliotopoulos, D., & Fitsilis, F. (2021). ParlTech: Transformation Framework for the Digital Parliament. *Big Data and Cognitive Computing* 5(1), 15. <https://doi.org/10.3390/bdcc5010015>
- 65 Akoma Ntoso Version 1.0. Part 1: XML Vocabulary. <http://docs.oasis-open.org/legaldocml/akn-core/v1.0/akn-core-v1.0-part1-vocabulary.html>
- 66 Βλ. περιπτώσεις χρήσης του Akoma Ntoso στο http://lime.cirsfid.unibo.it/?page_id=231
- 67 Koskimaa, V., & Raunio, T. (2020). Encouraging a longer time horizon: the Committee for the Future in the Finnish Eduskunta. *The Journal of Legislative Studies*, 26(2), 159-179. <https://doi.org/10.1080/13572334.2020.1738670>
- 68 Fitsilis, F. (2021). Artificial Intelligence (AI) in parliaments—preliminary analysis of the Eduskunta experiment. *The Journal of Legislative Studies*, 27(4), 621-633. <https://doi.org/10.1080/13572334.2021.1976947>
- 69 “US Senate AI ‘Insight Forum’ Tracker” (Δεκέμβριος 8, 2023). <https://www.techpolicy.press/us-senate-ai-insight-forum-tracker/>
- 70 Διαδικτυακά σεμινάρια της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης για την ΤΝ. <https://www.ipu.org/innovation-tracker/story/2023-transforming-parliaments-webinar-series>

- 71 Βλ., για παράδειγμα, το Γερμανικό KI Campus. <https://ki-campus.org>
- 72 GPAI. <https://gpai.ai/>
- 73 Πρωτοβουλία AI for Good. <https://aiforgood.itu.int>
- 74 Η πλατφόρμα Kaggle είναι παρόμοια με αυτή της Kaggle. <https://www.kaggle.com/>
- 75 Υποεπιτροπή Εκσυγχρονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ. <https://cha.house.gov/modernization>

Το Westminster Foundation for Democracy (WFD) είναι ο δημόσιος φορέας του Ηνωμένου Βασιλείου που είναι αφιερωμένος στην προώθηση της δημοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Δραστηριοποιείται διεθνώς, συνεργαζόμενο με κοινοβούλια, πολιτικά κόμματα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και σε εκλογικές διαδικασίες, με σκοπό να συμβάλει στη δημιουργία πιο δίκαιων, συμπεριληπτικών και διαφανών πολιτικών συστημάτων.

www.wfd.org

@WFD_Democracy

@WFD_Democracy

**Westminster Foundation
for Democracy (WFD)**

Σάρωσε εδώ για να εγγραφείς στα νέα του WFD.

Το Westminster Foundation for Democracy είναι ένας ανεξάρτητος εκτελεστικός Δημόσιος Φορέας, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών, Κοινοπολιτείας και Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου.

**Foreign, Commonwealth
& Development Office**